

Diasporalarımızın fəaliyyəti

2004-cü il

- **Diasporamız genişlənir** // AzərTAc.- 2004.- 21 yanvar.
- **Amerika Türk Assosiasiyaları Assambleyasının Qurultayı başlayıb** // AzərTAc.- 2004.- 2 fevral.
- **"Bu Qurultay Azərbaycan və Türk Diasporunun əlaqələrinin güclənməsinə təkan verdi"** // AzərTAc.- 2004.- 5 fevral.
- **Rusiya və Azərbaycan Diasporlarının problemləri və inkişaf perspektivləri müzakirə olunub** // AzərTAc.- 2004.- 18 fevral.
- **Əliyev, Rauf.** Fransadakı Diasporumuz güclənir // Xalq qəzeti.- 2004.- 18 fevral.
- **DAK-ın VII Qurultayı başa çatdı** // AzərTAc.- 2004.- 2 mart.
- **Dünya Azərbaycanlıları Konqresi BMT-yə müraciət etdi** // 525-ci qəzet.- 2004.- 3 mart.
- **Avropadakı Diasporlarımız birləşmək arzusundadır** // Üç nöqtə .-2004.- 17 mart.
- **Azərbaycan Diasporunun yeni tribunası - "Azerbaydjan i zakonnost"** // AzərTAc.- 2004.- 17 mart.
- **Həbibəoğlu, Vəli.** Dünya Azərbaycanlılarını təşkilatlandırın lider // Xalq qəzeti.- 2004.-6 aprel.
- **Avropa Azərbaycanlıları Konqresi təsis olundu** // AzərTAc.- 2004.- 21 mart.
- **«Avropa Azərbaycanlıları Konqresi»nin təsis toplantısı iştirakçılarının prezident İlham Əliyevə müraciəti** // AzərTAc.-2004 .- 26 mart.
- **Dünya Azərbaycanlıları vahid bir təşkilatda birləşəcəklər** // Azərbaycan.- 2004.- 27 mart.
- **Heydərova, Günel.** Bolqarıstandakı Azərbaycan Diasporu güclənir // Zaman.- 2004.- 27 may.
- **Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının təsis konfransının iştirakçılara** // Xalq qəzeti .- 2004.- 27 may.
- **Rusiya Azərbaycanlıları Konqresinin Ural dairə şöbəsi təsis olundu** // AzərTAc.- 2004.- 29 may.
- **Azərbaycan - Türkiyə dərnəkləri federasiyası** // AzərTAc.- 2004.- 3 iyun.
- **Heydərova, Günel.** "Ocaq" cəmiyyətinin 15 yaşı tamam oldu // Zaman.- 2004.- 7 iyun.
- **Azərbaycan Diasporunun nümayəndələri ilə görüş** // AzərTAc.- 2004.- 8 iyun.
- **Heydərova, Günel.** Amerika Türk Assosiasiyaları Assambleyasının nümayəndə heyəti ölkəmizdə səfərdədir // Zaman.- 2004.- 9 iyun.
- **Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin şimal-qərb dairə şöbəsi yaradıldı** // AzərTAc.-2004.- 9 iyun.
- **«Estoniya hökuməti Azərbaycan Diasporu ilə razılaşıır»** // AzərTAc.- 2004.- 3 iyul.
- **Azərbaycan həqiqətləri "İRS-Nasledie"nin yeni sayında** // AzərTAc.- 2004.- 12 iyul.

- **Diasporamız çox güclənib** // Olaylar.-2004.- 23 iyul.
- **Azadə.** Diasporumuzun coğrafiyası genişlənir // 525-ci qəzet.- 2004.- 11 avqust.
- **Amerikada Azərbaycan Diasporu güclənir** // Xalq qəzeti.- 2004.- 13 avqust.
- **"Diaspora" jurnalının növbəti sayı xarici ölkələrdə paylanacaq** // Olaylar .- 2004.- 21 avqust.
- **Həmzəoğlu, Kamil.** Gələn ilin yazında Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayı keçiriləcək // 525-ci qəzet.- 2004.- 11 sentyabr.
- **Umudlu, İsmayıl.** Diasporun təşkilatlanması fasiləsiz prosesdir // Ayna.- 2004.- 14 sentyabr.
- **Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin nümayəndələri Berlindəki Azərbaycan Diasporu ilə görüşmüşdür** // AzərTAc.- 2004.- 28 sentyabr.
- **Parisdə Diasporla görüş keçirilmişdir** // AzərTAc.-2004.- 13 oktyabr.
- **Prezidentin Azərbaycan Diasporunun nümayəndələri və Rumıniya-Azərbaycan Dostluq Cəmiyyətinin üzvləri ilə görüşü** // AzərTAc.- 2004.- 13 oktyabr.
- **Dövlətlərarası münasibətlərdə Diasporun rolu** // Bizim Əsr.- 2004.- 25 oktyabr.
- **Əliyev, Rauf.** Azərbaycan Diasporu Avstraliyada və Yeni Zelandiyada da təşkilatlanır // Xalq qəzeti.- 2004.- 26 oktyabr.
- **Əhməd, Rüfət.** Avropada Diasporun səsində daha tez reaksiya verilir.// Yeni Azərbaycan.-2004.- 28 oktyabr.
- **Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin Moskva regional bölməsi Moskva Hökuməti yanında Millətlərarası Məsləhət Şurasının tərkibinə daxil olmuşdur** // AzərTAc.- 2004.- 3 noyabr.
- **İlhamqızı, Sevda.** Amerikada Türk Diasporunun nüfuzu sürətlə artır // 525-ci qəzet.- 2004.- 14 noyabr.
- **Süleyman.** Estoniyada Azərbaycan Diasporunun formalaşması yüksək səviyyədədir // Olaylar.-2004.- 8 dekabr.
- **Kərimov, Qalib.** Rusiyadakı Diasporumuzun fəaliyyəti geniş vüsət almaqdadır // www.diaspora.az .- 2004 .- 9 dekabr.
- **Süleyman.** Bütün Dünyada yaşayan Azərbaycanlılara qayğı // Olaylar.- 2004.- 17 dekabr.
- **Rostovda "Ümumrusiya Azərbaycan Konqresi"nin nümayəndəliyi açılıb.** // APA .- 2004.- 21 dekabr.
- **Hollandiyanın paytaxtı Haaqa şəhərində daha bir Diaspor təşkilatımız fəaliyyətə başlamışdır** // www.diaspora.az .- 2004.- 22 dekabr.

Diasporamız genişlənir

Nazim İbrahimov hazırda məsələnin hökumətdə müzakirə edildiyini deyib.

Bu il Nazirlər Kabineti diaspora fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi əməkdaşlarının xarici ölkələrdəki səfirliklərimizdə yerləşdirilməsinə dair qərar verəcək.

Bu barədə məlumat verən Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov hazırda məsələnin hökumətdə müzakirə edildiyini deyib. Dünyanın əksər ölkəsi ilə azərbaycanlıların yaşadıkları dövlətlərdə diaspora təşkilatlarının qurulduğunu vurğulayan komitə sədri azərbaycanlıların sıx məskunlaşdığı bölgələrdə “Bazar günü” məktəblərinin açılmasına başlanıldığını söyləyib

AzərTAc

21.01.2004

Amerika Türk Assosiasiyaları Assambleyasının Qurultayı başlayıb

Prezident İlham Əliyev toplantı iştirakçılarına təbrik məktubunda Türkiyə və Azərbaycan təmsilçilərinin bundan sonra da bir olacağını vurğulayıb.

Vaşinqtonda 57 türk icmasını özündə birləşdirən Amerika Türk Assosiasiyaları Assambleyasının XXIV qurultayı işə başlayıb. Prezident İlham Əliyev qurultay iştirakçılarına təbrik məktubu göndərib. Amerika Türk Assosiasiyaları Assambleyasının qurultayına toplanmış nümayəndələri və qonaqları ürəkdən salamlayan dövlət başçısı toplantının işinə uğurlar diləyib. "Qardaş Türkiyə Cümhuriyyətini və xalqını təmsil edən yüz minlərlə türk on illərdir ki, dünyanın əksər dövlətlərində, o cümlədən Amerika Birləşmiş Ştatlarında yaşayır və fəaliyyət göstərir. Onların hamısını böyük Mustafa Kamal Atatürkün yaratdığı Türkiyə Cümhuriyyətinə, türk xalqına məhəbbət, mədəniyyəti, dili, dini və digər mənəvi dəyərləri şərəflə qorumaq və yaşatmaq kimi türklüyü fərqləndirən ali məqsədlər, dönməz iradə birləşdirir. Bu insanlar yaşadıkları ölkələrin, vətəndaşı olduqları dövlətlərin iqtisadi-siyasi və sosial-mədəni həyatında fəal iştirak etməklə yanaşı, həm də öz tarixi vətənləri, böyük Türkiyə ilə əlaqələrini qoruyur, doğma yurdlarının təəssübünü çəkir, onun sevincini və kədərini daim bölüşürlər. Odur ki, Türkiyə dövləti bu gün beynəlxalq aləmdə özünün mövcud imkanları, qüdrəti ilə yanaşı, həm də güclü beynəlxalq diasporu, böyük və nüfuzlu türk icmaları ilə tanınır".

Təbrik məktubunda bildirilir ki, qloballaşmanın getdikcə geniş vüsət aldığı müasir dünyada bir dövlətə və xalqa mənsub insanların bütün dünya ölkələrinə yayılması və məskunlaşması adi haldır. "Lakin təcrübə göstərir ki, bu insanlar arasında əlaqələr, öz tarixi Vətənləri ilə bağlılıq nə qədər sıx olursa, onlar bir o qədər güclü olur. Güclü birliyi olan xalqlar həm yaşadıkları ölkələrdə öz milli və vətəndaş haqlarını daha dolğun qoruyur, həm də doğma Vətənlərinin üzleşdiyi problemləri beynəlxalq aləmdə həll etmək gücünə malik olur. Sevindirici haldır ki, Amerikada fəaliyyət göstərən türk diasporu həm daxili birlik, həm də təşkilati cəhətdən böyük gücə malikdir".

Məktubda qeyd olunur ki, müstəqillik əldə etdikdən sonra Azərbaycanda, başda ümummillə lider Heydər Əliyev olmaqla, bütün dünyada yaşayan, müxtəlif tellərlə ölkəmizlə bağlı olan insanları aramaq, təşkilatlandırmaq və birləşdirmək üçün səmərəli fəaliyyət göstərilib. Bu işdə qardaş Türkiyəni təmsil edən insanlar, onlara məxsus icma və birliklər həmişə Azərbaycanın yanında olub və öz dəstəyini bizdən əsirgəməyiblər. "Onlar, xüsusən də ABŞ-da yaşayan türklər Azərbaycana daim sevgi nümayiş etdirmiş, onun problemləri ilə yaşamışlar. Keçən on ildə həm Türkiyənin, həm də Azərbaycanın dövlət rəhbərləri qarşılıqlı əlaqələrimizi gücləndirmək, xalqlarımızı daha da yaxınlaşdırmaq, bir-birinin uğurlarını və problemlərini bölüşmək üçün əllərindən gələni etmişlər. Sevindirici haldır ki, indi bu işlərə dövlət adamları, rəsmi strukturlarla yanaşı, hər iki xalqı xarici ölkələrdə təmsil edən diaspor nümayəndələri, qabaqcıl iş və düşüncə adamları, sadə vətəndaşlar da qoşulmuşlar. Qurultayda nümayiş etdirilən birlik bunu bir daha təsdiq edir. Düşünürəm ki, həm Türkiyəni, həm də Azərbaycanı təmsil edən insanlar bundan sonra da bir olacaq, birlikdə fəaliyyət göstərəcək,

sevincimizi və kədərimizi birlikdə bölüşəcəklər. Böyük Atatürkün birlik ideyaları və Azərbaycanın ümummillî lideri Heydər Əliyevin "Bir millət, iki dövlət" istəyi bizim fəaliyyətimizi hər zaman vahid istiqamətə yönəldəcəkdir.

Qurultay nümayəndələrini və ABŞ-ın bütün türksevərlərini bir daha təbrik edir, qəbul edəcəyiniz qərarların həyata keçirilməsində böyük uğurlar diləyirəm".

Qeyd edək ki, qurultay Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə birlikdə təşkil olunub. Komitənin mətbuat xidmətinin yaydığı məlumata görə, toplantının ikinci günü Azərbaycanın təbliğinə həsr ediləcək. Həmin gün ilk olaraq "Müasir Azərbaycanın dünyada yeri: inkişaf perspektivləri" mövzusu müzakirə olunacaq. Mövzu ətrafında Kanada Azərbaycanlıları Assosiasiyasının sədri İlham Axundov, Amerikanın Azərbaycan Cəmiyyətinin prezidenti Tomris Azəri, mədəniyyət naziri Polad Bülbüloğlu, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov, jurnalistlər Tomas Qolts və Beydulla Manafov çıxış edəcək. Günü ikinci yarısı "Türk dili və türk dünyasının ortaqlar əlifbası" mövzusunda fikir mübadiləsi aparılacaq. Diskussiyalarda Milli Məclisin deputatı, professor Rəfael Hüseynov çıxış edəcək.

Qeyd edək ki, toplantıda Türkiyə baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğan, Türkiyənin bir sıra nazir və millət vəkilləri, ABŞ Konqresi, Amerika və Kanadadakı Azərbaycan və yəhudi diasporlarının nümayəndələri iştirak edir. Azərbaycan nümayəndə heyəti ABŞ-da olduğu müddətdə Vaşinqtondakı nüfuzlu yəhudi diaspor təşkilatları rəhbərləri və Birləşmiş Ştatlar Konqresinin təmsilçiləri ilə görüşəcək. Qurultayın sonunda isə Tünzalə Ağayeva və Zülfiyyə Xanbabayevanın iştirakı ilə Türkiyə və Azərbaycan incəsənət ustalarının konserti olacaq.

Yeri gəlmişkən, bildirək ki, Azərbaycanla bağlı daha bir konsert fevralın 8-də Virciniya ştatının İsgəndəriyyə şəhərində olacaq. Konsert dahi bəstəkarımız Qara Qarayevə həsr ediləcək. Tədbirin təşkilatçıları Amerika-Azərbaycan Şurası, Amerika Türk Assosiasiyaları Assambleyası və Atatürk Amerika İcmasıdır. Konsertdə soydaşımız, pianoçu Rəna Rzayevanın hazırladığı notlar əsasında Mount Vernon adlı simfonik orkestr çıxış edəcək. Qara Qarayevin nəvəsi, bu yaxınlarda Bostonda təhsilini başa vuran Zülfüqar Bağirov isə babasının əsərlərini ifa edəcək. Konsert proqramına Soltan Hacıbəyovun orkestr üçün konserti, Qara Qarayevin "Yeddi gözəl" baletindən parçalar və s. daxildir.

Məlumat üçün deyək ki, konsertə bəstəkarın qızı, hazırda Türkiyədə yaşayan musiqiçi Züleyxa Qarayevanın gəlişi də planlaşdırılır. Təşkilatçıların bildirdiyinə görə, sözügedən konsert Azərbaycan mədəniyyətinin Amerikada təbliğ olunması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər proqramının bir hissəsidir.

AzərTAc
02.02.2004

"Bu Qurultay Azərbaycan və Türk Diasporunun əlaqələrinin güclənməsinə təkan verdi"

Nazim İbrahimov: "Amerikadakı Yəhudi təşkilatları lobbicilik məsələlərində Azərbaycanı dəstəkləyəcəklərinə söz veriblər"

Xəbər verdiyimiz kimi, yanvarın 30-31-də ABŞ-da Amerika Türk Assambleyaları Assosiasiyasının növbəti qurultayı keçirilib. Qurultayda Amerikadakı Azərbaycan diaspor təşkilatları və bir sıra rəsmi şəxslər, o cümlədən Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov, mədəniyyət naziri Polad Bülbüloğlu da iştirak ediblər.

Dövlət Komitəsinin sədri N. İbrahimov dünən Amerikaya səfərlərinin nəticələri ilə bağlı mətbuat konfransı keçirdi. Amerikadakı türk və Azərbaycan diasporunun birgə qurultay keçirməsi ideyasının hələ yayda ortaya çıxdığını deyən Komitə sədri bu təşəbbüsü dəstəklədiklərini bildirdi: "Öncə qurultayın oktyabr ayının 17-də keçirilməsi nəzərdə tutulurdu. Ancaq oktyabrın 15-də Azərbaycanda prezident seçkilərinin keçiriləcəyini əsas gətirərək, qurultayın işində yüksək səviyyədə iştirak edə bilməyəcəyimizi nəzərə çatdırdıq və onun vaxtının dəyişdirilməsini xahiş etdik. Xahişimiz nəzərə alındı və qurultay yanvarın sonuna təyin olundu".

N.İbrahimovun sözlərinə görə, qurultayın Türkiyənin baş naziri Rəcəb Teyyub Ərdoğanın da iştirak etdiyi ilk günü ABŞ-Türkiyə münasibətlərinə həsr olunub: "Həmin gün öncə Amerika Türk Assambleyaları Assosiasiyasının prezidenti çıxış etdi. Sonra isə söz mənə verildi. Mən ölkə prezidenti İlham Əliyevin qurultay iştirakçılarına məktubunu oxudum. Məktub böyük hərarətlə qarşılandı. Orada Azərbaycanın diaspor işinə verdiyi önəmdən əlavə, Türkiyə-Azərbaycan münasibətlərindən də söz açılırdı. Sonra Türkiyənin baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğan çıxış etdi. Onun 15 dəqiqəlik çıxışının 7 dəqiqəsi Azərbaycanla bağlı idi".

Qurultayın ikinci günü bütünlüklə Azərbaycana həsr olunub. N.İbrahimov və P.Bülbüloğlu həmin gün geniş məruzə ilə çıxış ediblər. Sonra Amerikadakı türk və Azərbaycan diasporunun nümayəndələrinin çıxışları olub. Çıxışlarda Azərbaycanın bugünkü vəziyyəti, ölkəmizin Cənubi Qafqazdakı yeri ilə bağlı fikirlər söylənilib. Eləcə də Amerikadakı Azərbaycan diasporunun nümayəndələrindən professor Beydulla Manafov, Tomris Azəri, Ceyhun Mollazadə və digərləri də geniş çıxışlar ediblər.

Komitə sədri bildirdi ki, onlar qurultayın ikinci günü R.T.Ərdoğanın Bostonda bir toplantıda çıxış edərkən Ermənistanla sərhədlərin açılması ehtimalının olması ilə bağlı fikir söylədiyini eşidiblər: "Biz orada sualları cavablandırarkən bu məsələyə də münasibət bildirdik. Qeyd etdik ki, Dağlıq Qarabağ problemi həll olunana qədər Türkiyə Ermənistanla sərhədləri açmamalıdır. Çünki sərhədlər açılarsa, Azərbaycanın işğal altında olan torpaqlarının geri qaytarılması çətinləşə bilər. Bu gün kommunikasiya xətlərinin, sərhədlərin bağlılığı Ermənistanla yeganə təzyiqli vasitəsidir. Qurultay iştirakçıları da mənim fikirlərimi dəstəklədilər və bildirdilər ki, Türkiyənin Ermənistanla sərhədləri açması düzgün olmaz". N.İbrahimov son vaxtlar Türkiyənin özündə də Ermənistanla sərhədlərin açılmasına tərəfdar olanların sayının artmasına diqqəti yönəldərək Azərbaycan ictimaiyyətinin, mediasının bu məsələni daim diqqətdə saxlamasının vacibliyini vurğuladı.

N.İbrahimov qeyd etdi ki, bu qurultay Azərbaycan və türk diasporunun əlaqələrinin güclənməsinə növbəti təkan olub: "Biz sıx əlaqə saxlamaq qərarına gəldik və gələcəkdə həm Azərbaycana, həm də Türkiyəyə aid problemlə məsələlərdə eyni mövqedən çıxış edəcəyik". Komitə sədri qurultayda ABŞ-dakı yəhudi təşkilatları ilə də yaxından əlaqələr qurduqlarını bildirərək, bunun da çox böyük uğur olduğunu vurğuladı: "Onlar lobbiçilik məsələlərində Azərbaycanı daim dəstəkləyəcəklərinə söz veriblər".

N.İbrahimov fevralın 1-də Nyu-Yorkda Heydər Əliyevi anma gecəsi keçirdiklərini də açıqladı.

Komitə sədrinin sözlərindən məlum oldu ki, nümayəndələrimiz Nyu-Yorkda olarkən orada dünyanın üç nəhəng muzeylərindən biri hesab olunan "Təbiətşünaslıq" muzeyinə baş çəkiblər: "Muzeydə dünyadakı bütün millətlərin təkamül prosesi ilə bağlı stendlər var. Ancaq Azərbaycana aid bir eksponat da yoxdur. Bu bizi çox məyus etdi. Ona görə də biz yəhudi dostlarımızın yardımını sayəsində muzeyin rəhbərliyi ilə görüşdük. Onlar Azərbaycanla bağlı müvəqqəti ekspozisiya hazırlamağa razılıq verdilər. Eyni zamanda, qeyd etdilər ki, sonradan həmin ekspozisiyanın muzeydə daimi saxlanması haqda qərar verilməsi də mümkündür". N.İbrahimov P.Bülbüloğlu və millət vəkili Rafael Hüseynovla birgə muzeyə hansı eksponatların verilməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi apardıqlarını, oraya qədim əlyazmaları, hətta Qobustandakı qaya rəsmlərindən birini təqdim etmək niyyətində olduqlarını vurğulayıb.

Qeyd edək ki, qurultayda dünya şöhrətli azərbaycanlı alim Lütfi Zadənin də iştirakı gözlənilirdi. Ancaq L.Zadə xəstə olduğuna görə tədbirə qatıla bilməyib, qurultay iştirakçılarına təbrik məktubu ünvanlayıb.

AzərTAc

05.02.2004

Rusiya və Azərbaycan Diasporlarının problemləri və inkişaf perspektivləri müzakirə olunub

Rusiya Federasiyasının Xaricdə Yaşayan Soydaşlarla İş üzrə Dövlət Komissiyasının işçi qrupunun üzvü, RF Xarici İşlər Nazirliyi Diplomatik Akademiyasının baş elmi işçisi, “Rossiyane” Fondunun Analitik Mərkəzinin rəhbəri, siyasi elmlər doktoru Tatyana Poloskova, Rusiya Elmlər Akademiyasının Enologiya və Antrpologiya İnstitutunun direktor müavini, tarix elmləri doktoru Marina Martınova və Rusiyanın Azərbaycandakı səfirinin müşaviri Vladimir Jitnikov Dövlət Komitəsində görüş keçiriblər. Görüşdə Dövlət Komitəsinin I Ərazi şöbəsinin rəisi Rizvan Əliyev və Rusiya sektorunun müdiri Mikayıl Hüseynov iştirak ediblər. Rusiya nümayəndə heyətinin Bakıya səfərində məqsəd Azərbaycandakı Rusiya diasporunun problemlərinə dair mütəxəssis sorğusu keçirmək, eləcə də ölkəmizin xaricdəki Azərbaycan diasporu ilə iş təcrübəsini öyrənməkdir. Görüşdə Azərbaycandakı rusların və Rusiyadakı azərbaycanlıların problemləri, hər iki ölkədəki diaspor təşkilatlarının qarşılıqlı əməkdaşlıq zəminində gördüyü işlər, Azərbaycanda rus dili və mədəniyyətinin gələcək inkişaf perspektivləri və başqa məsələlər müzakirə olunub. Xanım Poloskova Rusiya Federasiyasının xaricdəki soydaşlara dəstək siyasətinin dövlət konsepsiyasının müəlliflərindən biri kimi bu sahədə təmsil etdiyi ölkənin gördüyü işlər haqqında ətraflı məlumat verərək, eyni zamanda Azərbaycanda Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılmasını təqdirəlayiq hadisə adlandırıb. Öz növbəsində Dövlət Komitəsi əməkdaşları Rizvan Əliyev və Mikayıl Hüseynov Dünya Azərbaycanlılarının 1-ci qurultayının xaricdəki soydaşlarımızın təşkilatlanması sahəsində böyük rol oynadığını bildirərək, Komitənin bu günə kimi gördüyü işlərdən söz açıyıblar.

Dövlət Komitəsinin Rusiya sektorunun müdiri Mikayıl Hüseynov bu günlərdə Azərbaycandakı “Rus İcması”nın sədri millət vəkili M.Y. Zabelin və icraçı direktor V.T.Tatarenko ilə görüşdüyünü qonaqların diqqətinə çatdıraraq, Azərbaycan və Rusiya diaspor təşkilatlarının qarşılıqlı təcrübəsindən istifadə etmək məqsədilə birgə əməkdaşlıq haqqında razılıq əldə olduğunu bildirib. Belə ki, Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin icraçı direktorunun müavini Gündüz Həmzəyevin də iştirak etdiyi görüşdə Azərbaycanın “Rus İcması” və ÜAK arasında qarşılıqlı əməkdaşlıq haqqında qəbul olunacaq razılaşmanın lahiyəsi müzakirə olunub. Qeyd edək ki, bu razılaşma çərçivəsində nəzərdə tutulan “Rusiya-Azərbaycan iqtisadi münasibətlərinin inkişaf perspektivləri” beynəlxalq forumuna hazırlıq işlərinin də sürətləndirilməsi planlaşdırılıb. Eyni zamanda Azərbaycanda ruslar üçün Azərbaycan dilinin tədrisi ilə bağlı xüsusi proqramların təşkil olunması da müzakirə obyektinə olub. Görüşdə Rusiya Federasiyasının milli məsələlər üzrə dövlət naziri Vladimir Zorinin Bakıya nəzərdə tutulan səfəri, Azərbaycanda “Rus İcması”nın həyatından bəhs edən tarixi - sənədli filmin çəkilişi, ÜAK-ın vitse prezidenti mərhum Aydın Qurbanovun xatirəsinin əbədiləşdirilməsi ilə də bağlı müzakirələr aparılıb.

AzərTAc

18.02.2004

Fransadakı Diasporumuz güclənir

Rauf Əliyev

Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra dünyanın müxtəlif ölkələrində təhsil almağa gedən tələbələrimizin sayı ilbəl artıb.

Onlar həmin ölkələrdə öz ixtisaslarına yiyələnməklə bərabər, həm də xalqımızı təmsil edirlər. Təhsil aldıkları ali məktəblərdə ölkəmiz barədə düzgün rəyin formalaşmasına böyük təsir göstərirlər. Nüfuzlu universitetlərdə Azərbaycan barədə müsbət rəyin formalaşması isə müəyyən mənada haqq işimizin müdafiəsinə köməklik göstərə bilər.

Fransadakı Sorbon Universiteti dünyanın ən nüfuzlu təhsil ocaqlarından biridir. Həmyerlimiz Turab Qurbanov 2000-ci ildə burada — erməni lobbisinin nümayəndələri güclü olan bu universitetdə cəsarətlə “Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi Azərbaycanın xarici siyasətində” mövzusunda dissertasiya müdafiə edib. Turab bu dissertasiyada Ermənistanı ifşa edən tutarlı faktlardan istifadə edib və münaqişənin ancaq beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində həll oluna biləcəyini sübuta yetirib.

Qeyd edək ki, Turab Qurbanov Sorbon Universitetinin aspiranturasını bitirən ilk azərbaycanlıdır. İndi o, həmin təhsil ocağının beynəlxalq münasibətlər fakültəsində “Xəzər nefti və Azərbaycanın xarici siyasəti” mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müdafiə etməyə hazırlaşır. Bu günlərdə Turab müəllimlə internet vasitəsilə əlaqə saxladıq və ona suallar ünvanladıq. İndi həmin müsahibəni təqdim edirik.

— Turab müəllim, necə oldu ki, Fransaya təhsil almağa getdiniz?

— Mən Sorbon Universitetində təhsil almağa Fransanın Təhsil Nazirliyinin xətti ilə gələ bildim. Bura gəlməzdən əvvəl isə Türkiyənin İstanbul şəhərində olan Mərmərə Universitetinin Dövlət və Bələdiyyə İdarəçiliyi fakültəsində təhsil alırdım. Bu fakültədə bütün dərslər fransız dilində tədris olunurdu. Hələ Türkiyədə təhsil aldığım illərdə Mərmərə Universitetinin tələbəsi kimi qardaş ölkəni Portuqaliyada keçirilən “Beynəlxalq humanitar hüquq” müsabiqəsində layiqincə təmsil etmişəm. 1999-cu ildə Mərmərə Universitetini əla qiymətlərlə başa vuraraq, 40 min tələbə arasında birinci yerə çıxdım. Bu, bizim fakültə üçün rekord göstərici idi. Buna görə də Türkiyənin bir sıra elm xadimləri məni təbrik etdilər. Bu uğuruma görə Türkiyənin o vaxtkı Prezidenti Süleyman Dəmirəl məni Ankaraya dəvət edərək, şəxsən özü mənə mükafat təqdim etdi. Mən həyatımın ən sevincli anlarını yaşayırdım. Təbii ki, orada təhsil alan həmvətənlərim də mənim bu sevincimi paylaşmışdılar.

Daha sonra Fransanın Təhsil Nazirliyi məni Sorbon Universitetində təhsil almağa dəvət etdi. Mən bu dəvəti qəbul edərək Parisə gəldim.

Beləliklə, 2000-ci ildə Sorbon Universitetinin beynəlxalq münasibətlər fakültəsində “Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi Azərbaycanın xarici siyasətində” mövzusunda dissertasiya müdafiə etdim. Həmin elmi işin bir nüsxəsini isə 2001-ci ilin mart ayında Parisə rəsmi səfərə gələn ümummilli liderimiz

Heydər Əliyevlə görüşərkən, ona təqdim etdim. Bu, mənim həyatımın ən sevincli anları idi. Çünki Heydər Əliyev kimi xarizmatik bir şəxsiyyətlə görüşmək hər adama nəsb olmur...

Hazırda isə Sorbon Universitetində doktorluq dissertasiyama müdafiə etməyə hazırlaşırım. Bu arada, Fransa Xarici İşlər Nazirliyi tərəfindən “Eyfel” təqaüdünə də layiq görülmüşəm.

— “Eyfel” təqaüdü hansı meyarlara əsasən təqdim olunur?

— “Eyfel” təqaüdü Fransanın hər hansı bir universitetində “əla” qiymətlərlə oxuyan xarici ölkə vətəndaşlarına verilir. Bu məsələ ilə universitetin akademik heyəti məşğul olur. Onlar xarici ölkədən gələn tələbələr arasından ən yüksək göstəricilərlə oxuyanların adlarını rektora, o isə XİN-ə təqdim edir. Fransa XİN isə özünün müəyyənləşdirdiyi xüsusi meyarlar əsasında çox az sayda tələbəni bu təqaüdə layiq görür. Mən laureat olduğum vaxt Fransada siyasi elmlər sahəsində doktorluq işinə görə yalnız 2 nəfərə təqaüd təyin olunmuşdu. İndiyədək Azərbaycandan yalnız 2 tələbəyə bu təqaüd verilib.

— Fransadakı Azərbaycan diasporu barədə nə deyə bilərsiniz?

— Hər kəsə məlumdur ki, xarici ölkələrdə Azərbaycan diasporunun təməli ümummillə liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuşdur. Fransada yaşayan azərbaycanlı soydaşlarımızın sayı çox az olsa da, diasporumuzun formalaşması istiqamətində müəyyən işlər görülüb və indi də görülməkdədir. Fransada Azərbaycan diasporunun yaradılmasında burada təhsil alan tələbələrimizin rolu böyükdür. Onlar bu məsələdə olduqca aktiv fəaliyyət göstərirlər və daim Fransada Azərbaycan həqiqətlərinin ölkə ictimaiyyətinə çatdırılmasına çalışırlar. Bu da təbii ki, həm tələbələrimiz arasındakı həmrəylikdən, həm də Vətənimizə, xalqımıza, dövlətimizə olan dərin məhəbbətdən irəli gəlir. Azərbaycanın bu ölkədəki səfiri xanım Eleonora Hüseynovanın xidmətlərini, həmişə tələbələrə diqqət və qayğı göstərməsini də xüsusi qeyd etmək istərdim.

— Fransadakı tələbələrimiz nə vaxtdan etibarən təşkilatlanıblar və orada hansı cəmiyyətlər qurublar?

— Fransadakı azərbaycanlı tələbələrin bir cəmiyyət ətrafında birləşmələri 1999-cu ilin noyabr ayında başladı. Məhz həmin ayda Strasburq şəhərində “Fransadakı Azərbaycanlı Tələbələr Assosiasiyası” (FATA) yaradıldı. 2000-ci ilin mart ayında isə bu assosiasiyanın Parisdə nümayəndəliyi açıldı. Onu da qeyd edirəm ki, FATA Fransada rəsmi dövlət qeydiyyatından keçib.

Daha sonra 2001-ci ildə Qrenobl şəhərində “Fransa--Azərbaycan Elm və Tədqiqatların İnkişafı Assosiasiyası” və ən nəhayət, 2003-cü ilin noyabr ayında Parisdə “Fransa-Azərbaycan Gəncləri Assosiasiyası” yaradıldı. Bundan əlavə, Parisdə “Azərbaycan Evi”, Strasburqda “Azərbaycanla Mədəni Əlaqələr Cəmiyyəti”, “Azərbaycan Mədəniyyəti Mərkəzi”, Qrenoblda isə “Azərbaycan-Fransa Azad Mübadilələr Assosiasiyası” adlı cəmiyyətlər mövcuddur.

— Bu assosiasiyaların yaradılmasında siz də iştirak etmişinizmi?

— Əlbəttə, mən də həmyerlilərimin təşəbbüsünə qoşulur və onlara daim dəstək verirəm. Parisdə olduğuma görə çalışırım ki, buradakı diasporumuzun fəaliyyətlərində yaxından iştirak edirəm. Ötən günlərdə “Fransadakı Azərbaycanlı Tələbələr Assosiasiyasının” Parisdəki nümayəndəliyi açıldı və mənə bura sədr seçdilər. “Fransa–Azərbaycan Elm və Tədqiqatların İnkişafı Assosiasiyasının” qurucularından biri və sədr müaviniyəm. “Fransa-Azərbaycan Gəncləri Assosiasiyası”nın nizamnamə və məramnaməsinin hazırlanması üçün mənə müraciət olunanda, bunu məmnuniyyətlə qəbul etdim.

Mənə elə gəlir ki, əsas təkcə təşkilatı qurmaq deyil. Əsas odur ki, bütün fəaliyyətinlə və əməli işinlə öz ölkəni ləyaqətlə təmsil edə biləsən, onu tanıdasan. Getdiyən hər yerdə azərbaycanlıların, həqiqətən də, yüksək mədəniyyətə sahib olduğunu nümayiş etdirə biləsən. Bu fikirlər bir azərbaycanlı kimi məndə də məsuliyyət hissləri yaradıb. Hər bir Vətən övladı kimi mən də dərk edirəm ki, bizim bir dövlətimiz, bir millətimiz var və onun yolunda çalışmaq bizim müqəddəs vəzifəmizdir.

— Deyilənə görə, Fransada erməni lobbisi çox güclüdür. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

— Təəssüf ki, bunu etiraf etmək məcburiyyətindəyik. Ancaq buna baxmayaraq, Fransa–Azərbaycan əlaqələri yüksək səviyyədədir. Yəni erməni lobbisi nə qədər güclü olsa da ikitərəfli əlaqələrə təsir göstərə bilmir. Bu da rəsmi Parisin Azərbaycana göstərdiyi maraqdan və ümummillə liderimiz Heydər Əliyevin siyasi kursuna dərin hörmətindən irəli gəlir.

Fransada ermənilərin güclü olmasının səbəblərinə gəlincə, birinci, burada xeyli sayda erməni yaşayır. Müqayisə üçün deyim ki, Fransada yaşayan azərbaycanlıların sayı bir neçə yüz nəfərdən ibarətdirsə, ermənilərin sayı 500 minə qədərdir. Digər tərəfdən, əgər Fransada azərbaycanlıların 8 və ya 10 təşkilatı varsa, erməni təşkilatları qat-qat çoxdur. Bütün bunları nəzərə alsaq, onda ermənilərin nəyə görə güclü olduqlarını deyə bilərik.

— Fransada türkiyəli qardaşlarımızın da sayı azdır?

— Xeyr, az demək olmaz. Burada Türkiyədən olan qardaşlarımızın sayı ermənilər qədər olmasa da, kifayət qədər var. Ancaq həm diaspor fəaliyyəti baxımından, həm də cəmiyyətdəki mövqe nöqtəyi-nəzərindən ermənilərin üstünlüyü açıq-aşkar görünür. Fransada ermənilər nazir postuna qədər yüksələ bilmişlər. Ermənilər də bundan məharətlə istifadə edirlər. Məsələn, təxminən il yarım bundan əvvəl Parisin mərkəzi meydanlarından birində qondarma “Erməni soyqırımı” adlı abidə ucaldıldı. Fransa parlamenti “erməni soyqırımı”nı tanıdı və sair.

Bu məqamda bir məsələyə diqqəti cəlb etmək istəyirəm. Fransada ermənilərin bütün iyrənc fəaliyyətlərinə baxmayaraq, fransızlar Azərbaycana, onun mədəniyyətinə böyük hörmət bəsləyirlər. Onlarda Azərbaycan barədə, az da olsa, təsəvvür yaradılan kimi ermənilərin bütün əməlləri puça çıxır. Çünki Fransa xalqı mədəniyyətə, incəsənətə böyük hörmət və rəğbət bəsləyir. Azərbaycan mədəniyyətindən, incəsənətindən xəbərdar olandan sonra isə özləri ermənilərin antiazərbaycan təbliğatının əleyhinə çıxırlar və onların bu hərəkətlərinin insani çərçivəyə sığmadığını etiraf edirlər. Buna görə də bu gün Azərbaycanın Fransada, eləcə də dünyada tanınması dövlətimizlə bərabər həm də bütün xalqımızın, xüsusən də xaricdə yaşayan və təhsil alan həmyerlilərimizin müqəddəs işi olmalıdır. Mən fürsətdən istifadə edərək azərbaycanlı gənclərin təhsillərini davam etdirmək üçün Fransaya gəlməsini tövsiyə edirəm. Çünki həm burada təhsilin səviyyəsi olduqca yüksəkdir, həm də təhsil haqqı xeyli aşağıdır. Belə ki, məşhur Sorbon Universitetində 1 illik təhsil haqqı təxminən 300 avrodur ki, buna da tələbənin sığortalınması və universitetin bütün xidmətlərindən pulsuz istifadə etməsi də daxildir.

— Prezident İlham Əliyevin Fransaya səfəri ölkə ictimaiyyəti tərəfindən necə qarşılandı?

— Bildiyiniz kimi, ümummillə liderimiz Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycan Respublikasının Prezidenti olduğdan sonra ilk rəsmi səfərini Fransaya etmişdir. Cənab İlham Əliyevin də Prezident seçildikdən sonra ilk

rəsmi səfərini Fransadan başlaması, burada Azərbaycanın Parisə önəm verməsi kimi izah olunur və məmnuniyyətlə qarşılır. Səfərin ikinci günü Fransanın ən mötəbər qəzetlərindən biri olan “Le Figaro” cənab Prezident İlham Əliyevlə müsahibə dərc etdi. Mən əminliklə deyə bilərəm ki, bu müsahibə Fransada siyasətlə maraqlanan hər kəs tərəfindən diqqətlə oxunub. Burada Azərbaycan həqiqətlərinin şəxsən Prezidentin özünün dilindən Fransa ictimaiyyətinə çatdırılması bu səfərin uğurlarından biridir. Dövlətimizin başçısının burada hörmətlə, ehtiramla və yüksək səviyyədə qarşılınması isə bir daha göstərdi ki, Paris Azərbaycan dövlətinə və rəhbərinə böyük önəm verir, onu dəstəkləyir. Prezidentimizin mötəbər təhsil ocağı olan Fransanın Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunda ölkənin tanınmış siyasi və dövlət xadimləri, yüksək vəzifəli şəxsləri, diplomatları, elm xadimləri və kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələri ilə görüş keçirməsi, çoxsaylı suallara ətraflı cavab verməsi ictimaiyyətin böyük marağına səbəb oldu. Görüşdən sonra onlardan bəziləri ilə söhbət edərkən açıq-aşkar görünürdü ki, cənab İlham Əliyevin nitqi və suallara dolğun cavab verməsi, həm siyasət xadimlərini, həm də siyasət elmi ilə maraqlananları heyrətə salıb. Onlar əminliklə qeyd edirdilər ki, Azərbaycanın yeni Prezidenti Heydər Əliyevin yolunu layiqincə davam etdirəcək və böyük uğurlar qazanacaqdır.

Sorbon Universitetinin beynəlxalq münasibətlər fakültəsi dünyada baş verən ictimai-siyasi hadisələri təhlil edən mərkəzlərdən biridir. Böyük öndərimiz Heydər Əliyev burada hər zaman xarizmatik bir lider, əfsanəvi bir şəxsiyyət kimi gənc və qocaman politoloqların söhbətlərinin mövzusu olurdu. İndi isə bu mərkəzdə Heydər Əliyev yolunun layiqli davamçısı cənab İlham Əliyevdən söz açılması, onun atdığı addımların müzakirəsi və yüksək qiymətləndirilməsi Fransada hər bir azərbaycanlının qəlbində qürur hissi yaradır.

Xalq qəzeti, 18.02.2004

DAK-ın VII Qurultayı başa çatdı

Qurumun yeni idarə heyəti formalaşdırılıb.

Fevralın 27-dən 29-dək Almanyanın Köln şəhərində Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin (DAK) növbəti VII qurultayı keçirilib. Qeyd edək ki, qurumun VII qurultayının Belçikanın paytaxtı Brüsseldə keçirilməsi planlaşdırılırdı. Ancaq qurum daxilindəki çəkişmələr DAK-ın VII qurultayının Brüsseldə keçirilməsinə imkan vermədi. Həmin vaxt artıq qurultayın keçiriləcəyi tarix müəyyənləşdirilmiş və tədbirin təşkil olunması üçün zal kirələyənmişdi. Ancaq təşkilatda ikitirəlik yarandı. Bundan sonra DAK-dan ayrılan bir qrup Fransanın Strasburq şəhərində qurultay keçirdi. DAK-ın VII qurultayı isə, qeyd etdiyimiz kimi, Almanyanın Köln şəhərində təşkil olundu. DAK-dan "525"ə verilən məlumata görə, qurultayda dünyanın 25 ölkəsindən nümayəndələr iştirak edib. Qeyd edək ki, DAK-ın növbəti qurultayına Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bir sıra ictimai-siyasi qurumların rəhbərləri, o cümlədən də dövlət rəsmiləri dəvət almışdılar. DAK-dan verilən məlumata görə, Azərbaycandan qurultaya dəvət olunanların böyük əksəriyyəti toplantıya qatılıblar.

Fevralın 27-də qurultay öz işinə başlamamışdan öncə toplantı iştirakçıları Xocalı faciəsinin 12-ci ildönümünü, faciə zamanı şəhid olanların ruhunu bir dəqiqəlik sükutla yad ediblər.

Daha sonra qurumun səlahiyyətli nümayəndələri ötən qurultaydan indiyə kimi görülməmiş işlərlə bağlı toplantı iştirakçılarına məlumat veriblər. Ötən müddət ərzində DAK-ın bir sıra işlər gördüyü, dünyanın ayrı-ayrı ölkələrində Azərbaycan diasporunun inkişafına çalışdığı qeyd olunub. Bildirilib ki, son illərdə bu istiqamətdə xeyli işlər görülüb. Xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan təşkilatları arasında əlaqələr genişlənilib, onların fəaliyyəti daha da güclənib. Qurumun səlahiyyətli nümayəndələri bildiriblər ki, DAK Azərbaycanın güneyində baş verən hadisələrin, İran rejiminin orada yaşayan soydaşlarımızın haqlarını tapdaması, eləcə də Dağlıq Qarabağ problemi barədə dünya ictimaiyyətinə həqiqətlərin çatdırılması istiqamətində əlindən gələni edib. DAK rəhbərliyində təmsil olunanlar Avropa Şurasında, Avropa Birliyində, YUNESKO-da və digər beynəlxalq qurumlarda əhəmiyyətli görüşlər keçiriblər. Bu cür görüşlərin və görülməmiş işlərin bundan sonra da davam etdiriləcəyi bildirilib.

Qurultayda Dağlıq Qarabağ problemi və Güney Azərbaycan və eləcə də NATO-nun "Sülh və tərəfdaşlıq proqramı" çərçivəsində Brüsseldə keçirilən təlimlərdə Azərbaycanı və onun bayrağını təhqir edən erməni zabiti öldürən azərbaycanlı zabit Ramil Səfərovun hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı məsələlər müzakirə olunub. Dağlıq Qarabağ məsələsinin Azərbaycan dövlətinin və azərbaycanlıların bir nömrəli problemi olduğu bildirilib. Qeyd olunub ki, Ermənistan münaqişənin həlli ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1992-ci ildə qəbul etdiyi qətnamələri yerinə yetirərək işğal etdiyi Azərbaycan torpaqlarını qeyd-şərtsiz boşaltmalıdır. Qurultayda həmçinin dünya birliyinin, nüfuzlu beynəlxalq qurumların, xüsusən də Dağlıq Qarabağ probleminin həllində vasitəçilik missiyasını öz üzərinə götürən təşkilatların məsələyə ikili standartlardan yanaşması mənfi qiymətləndirilib. Qeyd olunub ki, beynəlxalq qurumlar işğalçı ilə işğala məruz qalanı bir-birindən ayırmalıdırlar və tərəflərə eyni gözlə baxmamalıdırlar. DAK beynəlxalq qurumları Ermənistanı işğalçı dövlət kimi tanımağa və problemin əlində ədalətli mövqə tutmağa çağırıb. Həmçinin ayrı-ayrı ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların

Dağlıq Qarabağla bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması baxımından fəaliyyətlərini gücləndirməsi məqsədəuyğun sayılıb. Bildirilib ki, xarici ölkələrdəki Azərbaycan diasporları gücləndirilməli və onlar fəaliyyət göstərdikləri ölkələrin rəsmi dairələrində öz nüfuzlarını artırmalıdırlar. Qurultayda xaricdəki erməni lobbisinin bu yöndə böyük işlər gördüyü vurğulanıb.

Güney Azərbaycanla bağlı məsələ müzakirə olunarkən isə ilk növbədə bir müddət öncə İranda keçirilən parlament seçkilərinə toxunulub. Qurultay iştirakçıları bu seçkilərin demokratik şəraitdə keçirilmədiyini və orada yaşayan soydaşlarımıza seçkilərdə iştirak üçün bərabər şərait yaradılmadığı bildirilib. Qeyd olunub ki, İran rejimi orada yaşayan 30 milyondan artıq soydaşımızın haqlarını kobud şəkildə tapdalayır, onları öz ana dillərində yazıb-oxumaq, təhsil almaq, danışmaq hüququndan məhrum edir. Qurultay iştirakçıları bildiriblər ki, güneydə yaşayan soydaşlarımız müstəqillik əldə etməlidirlər və Azərbaycanın bütövləşməsi prosesi təmin olunmalıdır.

R.Səfərovun məsələsinin isə gündəmdə saxlanılmasının zəruriliyi vurğulanıb. Dünyanın ayrı-ayrı ölkələrində yaşayan soydaşlarımız R.Səfərovun hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı əllərindən gələni etməyə hazır olduqlarını deyiblər.

Daha sonra təşkilati məsələlərə baxılıb. Qurumun İdarə Heyətinin və Nəzarət-Təftiş Komissiyasının üzvləri seçiliblər. DAK daxilində intriqaqlar yaratdıqlarına görə isə bəzi şəxslər qurumun sıralarından xaric ediləblər və onların fəaliyyətinin Azərbaycanın maraqlarına uyğun olmadığı bəyan edilib.

Qeyd edək ki, artıq bir neçə ildir DAK-a Cavad Dərəxti sədrlik edir. Qurumun nizamnaməsinə uyğun olaraq DAK sədri qurultayda seçilmir. DAK sədri qurultayda formalaşdırılan İdarə Heyətinin üzvləri tərəfindən seçilir.

İdarə Heyətinin ilk iclasında növbəti qurultaya qədər DAK-a kimin sədrlik edəcəyi müəyyənləşəcək.

AzərTAc
02.03.2004

Dünya Azərbaycanlıları Konqresi BMT-yə müraciət etdi

Qurum dünya birliyini Azərbaycanın güneyində baş verənlərə və erməni işğalına göz yummamağa çağırır.

Xəbər verdiyimiz kimi, fevralın 27-dən 29-dək Almaniyanın Köln şəhərində Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin (DAK) VII qurultayı keçirilib. Qurultayda iştirak edən qurumun köhnə və yeni İdarə Heyətinin üzvü Vaqif Sultanlı artıq Bakıya qayıdıb. V.Sultanlı qurultayın yüksək səviyyədə keçdiyini deyib: "Hətta mən deyərdim ki, bu, DAK-ın indiyədək keçirilən ən möhtəşəm qurultaylarından biri oldu. Qurultay çox yüksək səviyyədə təşkil olunmuşdu". Qurultayda dünyanın bir sıra ölkələrində yaşayan soydaşlarımız, eləcə də Azərbaycanda fəaliyyət göstərən ictimai-siyasi qurumların nümayəndələri, ziyalılar, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov və digərləri iştirak ediblər. V.Sultanlının sözlərinə görə, qurultayda əsasən dörd məsələ müzakirə olunub. Qurultayda güneydə baş verənlər, Dağlıq Qarabağ problemi, Azərbaycanda baş verən ictimai-siyasi proseslər, Azərbaycan diasporunun təşkilatlanması, eləcə də türk dünyası ilə əlaqə və inteqrasiya məsələləri müzakirəyə çıxarılıb. O bildirib ki, ilk dəfə olaraq DAK müzakirəyə çıxarılan hər bir məsələ ilə bağlı ayrıca qətnamə qəbul edib. Qurultayda həmçinin Xocalı faciəsinin ermənilər tərəfindən törədilməsi, faciə ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması ilə bağlı da qətnamə qəbul olunub.

V.Sultanlı deyib ki, ən önəmli məsələlərdən biri DAK-ın adından güney məsələsi və Dağlıq Qarabağ problemi ilə bağlı müraciət qəbul edilməsidir. DAK-ın BMT-yə ünvanladığı müraciətdə Azərbaycanın güneyində yaşayan soydaşlarımızın hüquqlarının İran rejimi tərəfindən tapdandığı, onların öz ana dillərində oxuyub-yazmaq hüququndan məhrum edildikləri öz əksini tapıb. Qurultay iştirakçıları bildiriblər ki, dünya birliyi İran rejiminin bu əməllərinə göz yummamalıdır. Müraciətdə həmçinin qeyd olunub ki, Azərbaycan torpaqlarının 20 faizi Ermənistan tərəfindən işğal olunub və ermənilərin işğalçı siyasəti nəticəsində 1 milyona yaxın azərbaycanlı öz yurd-yuvalarından didərgin düşüb. Müraciət müəllifləri həmçinin Ermənistanın Dağlıq Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1992-ci ildə qəbul etdiyi qətnaməyə məhəl qoymadığını vurğulayıblar. Qurultay iştirakçıları qeyd ediblər ki, BMT Ermənistanın qeyd-şərtsiz həmin qətnamələrdən irəli gələn tələbləri yerinə yetirməsini təmin etməlidir. Onlar həmçinin Azərbaycanda baş verən ictimai-siyasi proseslərlə bağlı bəyanat qəbul ediblər.

V.Sultanlının sözlərinə görə, daha sonra qurumun rəhbər orqanlarına seçkilər keçirilib. DAK İdarə Heyətinə regional prinsip əsasında keçirilən seçkilərdə Azərbaycana üç yer ayrılıb. Ümumilikdə isə İdarə Heyətinə 13 nəfər seçilib. Qeyd edək ki, qurultaya qədər də DAK İdarə Heyəti 13 nəfərdən ibarət idi. Qurumun köhnə üzvləri yenidən İdarə Heyətinə üzv seçiliblər. Cavad Derəxti isə yenidən DAK İdarə Heyətinin sədri olub.

525-ci qəzet

03.03.2004

Avropadakı Diasporlarımız birləşmək arzusundadır

Dünən Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimovdan eksklüziv müsahibə götürdük. Müsahibədə əsasən Azərbaycanın sərhədlərindən kənarında yaşayan soydaşlarımızın diaspora işi və bu sahədəki problemlər öz əksini tapdı.

- Nazim müəllim, Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin son qurultayını diasporamızın güclənməsi istiqamətində mühüm addım hesab etmək olarmı?

- Almaniyanın Köln şəhərində keçirilən qurultayda mən də iştirak etdim. Azərbaycan mətbuatında DAK-a geniş şəkildə yer verilməsinin tərəfdarı deyiləm. Təxminən 15-20 nəfər insanın bir yerə toplaşaraq bu adı üzərlərinə götürərək müəyyən iş görmələrinə mətbuatda səhifə-səhifə yer verilməsi onların fəaliyyətinin şişirdilməsinə gətirib çıxarır. Bu cür şişirdilmələrdən sonra sabahısı gün təşkilatdan daha çox iş tələb olunur. Nəticədə bu işi yerinə yetirə bilmirlər. Həmin təşkilatın adı ətrafında ciddi problemlər yaranır. Daxildə bir-birinə qarşı rəqabət güclənir. Qurultayda bildirdim ki, əgər qurum bu böyüklükdə adı öz üzərinə götürübsə, gərək adına uyğun da hərəkət edə. Bütün dünya azərbaycanlılarını ən azı öz ətrafında birləşdirə bilən bir quruma çevrilə. Amma hadisələrin gedişi göstərir ki, bu hələ baş verməyib. Onu deyə bilərəm ki, bu adla onların fəaliyyəti uyğun gəlmir. Əgər təşkilatın illik büdcəsi 27 min ABŞ dolları həcmindədirsə, onun da əsas hissəsi təşkilatın sədrinin ezamiyyət xərclərinə yönəlsə, belə bir təşkilat dünya azərbaycanlılarının birləşməsi yolunda əsaslı iş görə bilməz. İndi bu məsələnin həlli ilə bağlı Dövlət Komitəsi fəaliyyət göstərir. Komitə xaricdəki diaspora təşkilatlarının fəaliyyətlərini araşdırır, ziddiyyətləri üzə çıxarır. Gələcəkdə bu təşkilatların necə birləşməsi məsələsi ictimai rəyə verilir. Hesab edirik ki, ilk növbədə gələcəkdə keçiriləcək bütün toplantılarda Azərbaycanda fəaliyyət göstərən mətbu orqanların nümayəndələri iştirak etməlidirlər. Biz buna çalışacağıq. Çünki Azərbaycanda oturub, başqa bir ölkədə baş verənlər barədə nəşə yazmaq həqiqəti o qədər də əks etdirmir.

- Sizcə, DAK-ın son qurultayında yaranan narazılıqlara nə səbəb olub?

- Mən təşkilat daxilində baş verən maliyyə məsələlərinə toxunmaq istəmirəm. Çünki bu məsələ təşkilatın daxili işidir. Amma məsələnin psixoloji məqamına gəldikdə, onu deyə bilərəm ki, iş olmayan yerdə belə xırda məsələlər qabardılır. O ki qaldı Füzuli Məmmədovun yığınağı tərک etməsinə, onunla söhbət etdim. Açığını deyim ki, bir çox nümayəndələr qurultaya təşkilatın adına görə gəlmişdilər. Amma gəlib təsəvvür etdiklərini görmədilər. Təbii ki, mən hər hansı işə kölgə salmaq istəmirəm. Füzuli Məmmədovun oranı tərک etməsinin səbəblərindən biri də təşkilatın zəif olmasından irəli gəlirdi. Füzuli Məmmədov çox istəyir ki, dünyada Azərbaycan diasporası güclü olsun. O istəyir ki, diasporanın quruculuq işlərinə öz töhvəsini versin, yardımçı olsun. Bu addımı alqışlamaq lazımdır. İmkanı olan hər bir azərbaycanlı bu məsələdə öz köməyini göstərməlidir.

- Məlumata görə, komitəniz Avropa Azərbaycanlıları Assambleyası yaratmaq niyyətindədir. Bu yöndə hansı işlər aparılır?

- Çox istərdim ki, bu məsələ mətbuatda düzgün işıqlandırılınsın. Bu, Avropada olan Azərbaycan diaspora təşkilatlarının arzusudur. Diaspora təşkilatları birləşib Avropada yeni bir təşkilat yaratmaq istəyirlər. Yəqin ki,

gələcəkdə Asiyada, Amerikada da belə təşkilatlar yaranar. Ondan sonra biz dünyada azərbaycanlıların diaspora təşkilatlarının birliyinə nail ola bilərik.

- Son məlumatlara görə, Ukraynadakı Azərbaycan diasporasının nümayəndələri Azərbaycan prezidentinə müraciət edərək sizi onların işinə müdaxilə etməkdə günahlandırılıblar. Məsələdən xəbəriniz varmı?

- Mən bu məlumatı qəzetlərdən oxumuşam. Onu deyə bilərəm ki, Ukraynada diasporamız var. Elə məsələlər var ki, onun birgə müzakirəyə ehtiyacı var. 500 min azərbaycanlı yaşayan yerdə nəinki 15, hətta 550 narazı da ola bilər. Mümkündür ki, şəxsi ambisiyadan çıxış edənlər şikayət məktubu yazsınlar. Özlərinin yeni qurumunu yaratsınlar. Bunu təbii qarşılamaq lazımdır. Onu da qeyd edim ki, Ukraynada Azərbaycan diasporasını quran şəxslərdən biri mənəm. Canımı qoyduğum bir təşkilatı indi parçalamağım qeyri-realdır. Amma orada Azərbaycanın daxili siyasətinə çox aktiv şəkildə müdaxilə edən bir qrup var idi. Onlar Müsavat Partiyasının ətrafında birləşmişdilər. Artıq mənə məlumdur ki, kimlər bu məlumatı ortaya atıblar. Ukraynadakı Azərbaycan diasporası bir yerdədir.

- Macarıstanda erməni hərbiçisini layiq olduğu cəzaya çatdıran Ramil Səfərovun müdafiəsi ilə bağlı dünya azərbaycanlılarının gördüyü iş sizi qane edirmi?

- Məsələyə iki istiqamətdən yanaşmaq lazımdır. Birincisi, istənilən azərbaycanlının törətdiyi hadisədən asılı olmayaraq müdafiə etmək borcumuzdur. Bu hamımızın vətəndaşlıq borcudur. İkincisi, gələcəkdə belə hərəkətlərin beynəlxalq təşkilatlarda təkrarlanmasının təbliğ edilməsinə yol verməməliyik. Çünki bu beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın imicinə xeyir gətirmir. Bu hadisədən sonra ermənilər Sumqayıt hadisələrini güclü şəkildə qabartmağa başlayıblar. Onlar dünyada azərbaycanlıların başkəsən obrazını yaratmağa çalışırlar. Ermənilər bu hadisədən əleyhimizə çox istifadə edirlər. Ona görə də hesab edirəm ki, məsələni qəhrəmanlıq nümunəsi kimi mətbuatda qabartmaq lazım deyil. Amma təbii ki, Ramil Səfərovun hüquqlarını sonadək müdafiə etməliyik.

Üç nöqtə qəzeti

17.03.2004

Azərbaycan Diasporunun yeni tribunası - "Azerbaydjan i zakonnost"

Bu günlərdə Azərbaycan diasporunun daha bir mətbu orqanı işıq üzə gərüb. Qarşısına Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırmaq məqsədi qoymuş "Azerbaydjan i zakonnost" qəzeti Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresi, Ukrayna və Belarusdakı Azərbaycan diaspor qurumlarının dəstəyi ilə çap olunur. Dünən Beynəlxalq Mətbuat Mərkəzində qəzetin təqdimat mərasimi keçirilib. Baş redaktor, hüquq elmləri doktoru İntiqam Zeynalov qəzetin çapının Azərbaycanı sevən qeyrətli oğulların səyləri nəticəsində baş tutduğunu bildirib. "Çaşıoğlu" mətbəsinə xüsusi təşəkkürlərini çatdıran İ.Zeynalov 40 min nüsxəlik qəzetin 10 minini bu mətbənin təmənnəsiz çap etdiyini vurğulayıb. Baş redaktorun sözlərinə görə, bu gün bütün dünyada Azərbaycana çox böyük maraq var. O, çap etdikləri qəzetin nəşrindən sonra ölkəmizə marağın daha da artacağını vurğulayıb: "Məqsədimiz Azərbaycanın tarixini, mədəniyyətini təbliğ etmək və ölkəmizdə baş verən proseslər haqda obyektiv məlumat verməkdir. Bu gün Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Qarabağ xaricdəki azərbaycanlılar tərəfindən unudulmuş hala gəlməkdədir. Biz bu problemin də qarşısını almaq üçün hər nömrəmizdə bu mövzuya xüsusi diqqət yetirəcəyik. Artıq ilk nömrəmizdən min nüsxə Ermənistanla göndərmişik. İstəyirik ki, bizim Qarabağı unutmadığımızı görsünlər. Ümumiyyətlə, qəzeti dünya azərbaycanlıları vasitəsilə bütün ölkələrə yayacağıq".

İ.Zeynalov qəzetin işıq üzə görməsində Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin böyük rol oynadığını bildirib. Komitə sədrinin birinci müavini Valeh Hacıyev də təbrik çıxışında qəzetin ərsəyə gəlməsində əməyi olan hər bir kəsə öz təşəkkürünü bildirib: "Komitə yaranan gündən əsas fəaliyyətimiz ermənilərin yaratdığı informasiya blokadasını yarmağa, Azərbaycan reallıqlarını dünyaya çatdırmağa yönəlib. Diaspor təşkilatlarımızın da ən ciddi fəaliyyət istiqaməti Azərbaycanın tanınması, ölkəmizin daxilində baş verən proseslərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasıdır".

Xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızda müəyyən məlumat qıtlığının olduğunu qeyd edən V.Hacıyev onların bu səbəbdən Azərbaycanda baş verən proseslərdən kənar qaldıqlarını vurğulayıb: "Bu gün nəşr olunan bütün diaspor mətbu orqanlarının əsas məqsədi xaricdə yaşayan soydaşlarımız arasında Azərbaycan dövlətçiliyinə bağlılıq prinsiplərini ortaya qoymaqdır". Sədr müavini xaricdəki həmvətənlərimizin çox vaxt öz hüquqlarını bilməmələri səbəbindən problemlərlə üzləşdiklərini deyərək bu sahədə də yeni nəşrin müsbət rol oynayacağına ümidvar olduğunu dilə gətirib. V.Hacıyev onu da bildirib ki, Azərbaycan diasporunun güclənməsi, təşkilatlanması istiqamətində işlər davam edir. O, aprel ayında Avropa ölkələrindən birində yüksək səviyyəli bir tədbir keçirərək Avropa Azərbaycanlıları Assosiasiyasını təsis edəcəklərini söyləyib. Sədr müavini ilin sonuna qədər həm Asiya Azərbaycanlıları Assosiasiyası, həm də Ümumdünya Azərbaycanlılar Assosiasiyası yaradacaqlarını deyib.

AzərTAc

17.03.2004

Dünya Azərbaycanlılarını təşkilatlandıran lider

Vəli Həbiboglu,

Azərbaycan Respublikası Dövlət İdarəçilik Akademiyasının professoru,
fəlsəfə elmləri doktoru.

"Azərbaycan diasporuna dövlət qayğısı" kitabı ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin xaricdə yaşayan həmvətənlərimizlə bağlı fəaliyyətinə həsr edilib.

Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi diasporumuzun inkişafı tarixində böyük əhəmiyyət kəsb edən iri həcmli "Azərbaycan diasporuna dövlət qayğısı" adlı kitab nəşr etmişdir. Dövlətin, xüsusilə ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin müstəsna xidmətləri, tövsiyələri, ardıcıl diqqət və qayğısı olmasaydı Azərbaycan diasporunun inkişafı və formalaşması sahəsində uğur qazanmaq çətin olardı. Dünya azərbaycanlılarının ümummilli lideri Heydər Əliyevin diasporumuzun inkişafı sahəsində tarixi xidmətləri həddən ziyadə çoxdur. "Azərbaycan diasporuna dövlət qayğısı" kitabını vərəqlədikcə dahi şəxsiyyətin bu istiqamətdə fəaliyyəti, qayğıları dərhal gözümüz önündə canlanır, onun xaricdə yaşayan soydaşlarımızla hər bir görüşü zamanı qarşıya qoyduğu proqram xarakterli vəzifələrin xalqımızın inkişafı üçün nə qədər taleyüklü məqamlar olduğunu bir daha tam məsuliyyətlə dərk edirik.

Fenomen yaddaşa, nadir təşkilatçılıq qabiliyyətinə, böyük uzaqgörənlik fəhminə malik olan görkəmli siyasi lider diasporun yaradılmasını və formalaşmasını dövlət quruculuğunun mühüm tərkib hissəsi hesab edirdi. Dünya azərbaycanlılarının görkəmli nümayəndələri, xaricdə yaşayan soydaşlarımız da ümummilli liderimizlə görüşməyə can atırdılar. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının başçısı ilə görüşmək, söhbətləşmək, onun sözlərindən bəhrələnmək, fikir mübadiləsi aparmaq istəyənlər bu arzularına çatdıqda özlərini dünyanın ən xoşbəxt insanı hesab edirdilər. Kitabı vərəqləyib tanış olduqca Azərbaycanın böyük şəxsiyyətinin siyasi uzaqgörənliyinə, məqsədyönlü fəaliyyətinə, diaspor işinin qüvvətləndirilməsi istiqamətində gördüyü, həyata keçirdiyi tədbirlərə, atdığı konkret addımlara, fenomen dövlətçilik təfəkkürünə heyran qalmamaq olmur. Bu kitab xaricdə yaşayan soydaşlarımızın fəaliyyətinə düzgün istiqamət verəcək, diasporun fəaliyyətinin genişləndirilməsində, təşkilatlanmasında mühüm rol oynayacaqdır. Kitaba daxil edilmiş bir çox sənədlər bir daha aydın göstərir ki, dünya azərbaycanlılarının həmrəylik gününün keçirilməsi bilavasitə Heydər Əliyevin adı, fəaliyyəti ilə sıx bağlıdır. Belə ki, hələ 16 dekabr 1991-ci il tarixində Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri olarkən 31 dekabrın dünya azərbaycanlılarının həmrəylik günü kimi qeyd edilməsinə sərəncam verən Heydər Əliyev sonrakı illərdə hər il soydaşlarımızı bu mümkün münasibətlə təbrik etmişdir. Heydər Əliyevin xaricdə yaşayan soydaşlarımızla görüşləri kitabda ardıcılıqla verilmişdir. Bu görüşlər böyük tarixi əhəmiyyət kəsb edir, eyni zamanda diasporun fəaliyyətinə dövlət qayğısının, bilavasitə cənab Heydər Əliyevin məqsədyönlü siyasətinin təzahürü kimi hər birimizdə dolğun təsəvvür yaradır. Onun 1994-cü ilin əvvəllərindən başlayaraq dəfələrlə Türkiyədə, Böyük Britaniyada, İsveçrədə, Belçikada, ABŞ-da, Norveçdə, Almaniya

Fransada, Ukraynada, Rusiyada, Özbəkistanda, Qazaxıstanda, Polşada, Yaponiyada, Şotlandiyada, Avstriyada və başqa ölkələrdə işgüzar və rəsmi görüşləri zamanı söylədiyi nitqlər, çıxışlar ardıcılıqla izlənilməmişdir. Azərbaycan diasporunun inkişaf tarixini, soydaşlarımızla müstəqil dövlətimizin saxladığı əlaqəni, eləcə də dövlət qayğısını öyrənmək, tədqiq etmək baxımından bu nitqlərin və çıxışların çox böyük əhəmiyyəti var.

Kitabda Heydər Əliyevin müxtəlif xarici ölkələrdə yaşayan diasporumuzun görkəmli nümayəndələri ilə Azərbaycanda keçirdiyi görüşləri də əksini tapmışdır. Məşhur Bakı milyonçusu Şəmsi Əsədullayevin qızı Züleyxa xanım Veber, müğənni Yaqub Zurufçu, general-leytenant Kərim Kərimov və başqalarını Bakıda qəbul edən dövlət başçısı onlara müstəqil respublikamızın uğurlarından danışmış, eyni zamanda soydaşlarımızın yaşadıkları ölkələrdə görəcəkləri işlərə, diasporun vəzifələrinə toxunmuşdur.

Dünya azərbaycanlılarının əbədi lideri olan Heydər Əliyevin Azərbaycan diasporunun inkişafı və möhkəmlənməsi üçün gördüyü ən böyük xidmətlərdən biri də məhz onun rəhbərliyi və təşəbbüsü sayəsində dünya azərbaycanlılarının I qurultayının Bakı şəhərində böyük təntənə ilə keçirilməsi olmuşdur. Azərbaycan dövlətçiliyi tarixində ilk dəfə olaraq dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımız Vətənimizin paytaxtı Bakı şəhərində 9-10 noyabr 2001-ci il tarixdə keçirilmiş qurultayda iştirak etmiş, öz qayğıları, problemləri ətrafında fikir mübadiləsi aparmışlar. Qurultayın bəzi sənədlərinin kitaba daxil olması təqdirəlayiqdir. "Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayının keçirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası prezidentinin sərəncamında (23 may 2001-ci il) cənab Heydər Əliyev xaricdə yaşayan soydaşlarımız qarşısında çox ümdə vəzifələr qoymuşdur: "Müstəqil Azərbaycan Respublikasının daxili və xarici siyasət sahələrində fəaliyyəti, əldə etdiyi uğurlar bütün dünya azərbaycanlılarının milli şüurunu, özünüdərkini, ana torpağı - Azərbaycana bağlılığını gündü-gündən möhkəmləndirir. Azərbaycan icmalarının ayrı-ayrı ölkələrdə fəaliyyət göstərən cəmiyyətləri, klub və dərnəkləri soydaşlarımızın və həmvətənlərimizin təşkilatlanması, səylərinin birləşdirilməsi, onların fəaliyyətinə məqsədyönlü xarakter verilməsi yolunda faydalı iş aparır, məskunlaşdıqları ölkələrdə Azərbaycanı daha yaxından tanımaq üçün müxtəlif tədbirlər görür. Bu qurumlar bir-biri ilə, habelə Azərbaycan Respublikasının hökumət və qeyri-hökumət təşkilatları ilə əlaqələr yaradır, əməkdaşlıq etməyə səy göstərirlər. Müstəqil Azərbaycan Respublikası isə bütün dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinə nail olmaq üçün öz üzərinə düşən tarixi missiyanı yerinə yetirməyə çalışır. Həmin yolda bu vaxta kimi atılmış addımların nəticələrinin təhlili göstərir ki, xaricdəki Azərbaycan diasporunun imkanlarından geniş istifadə olunması, sanballı bir qüvvəyə çevrilməsi yolunda hələ çox iş görülməlidir. Belə bir işin məqsədyönlü və uğurlu yerinə yetirilməsi isə ilk növbədə həmin sahədə toplanmış təcrübənin hərtərəfli müzakirə və təhlil edilib müvafiq strateji proqramın hazırlanmasını tələb edir".

Məhz dünya azərbaycanlılarının Bakı şəhərində I qurultayı keçirildikdən sonra Azərbaycan diasporunun inkişaf etdirilməsinin strateji proqramı işlənilib hazırlanmışdır. Qurultaydan sonra respublikamızda Xarici ölkələrdə yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradılmış, "Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu imzalanmışdır. Kitabda öz əksini tapmış bu sənədlər dövlət rəhbərinin diasporumuza yüksək qayğı göstərməsi barədə dolğun təsəvvür yaradır.

Xaricdə fəaliyyət göstərən hər bir Azərbaycan icmasının, hər bir təşkilat rəhbərinin stolüstü kitabına çevriləcək, diaspor quruculuğunda proqram vəzifələri özündə əks etdirən bu sanballı monumental kitab Heydər

Əliyevin həmvətənlərimizlə görüşlərinə aid çoxlu sayda foto şəkillərlə də zənginləşdirilmişdir. Bu da kitabın əhəmiyyətini xeyli artırır, oxucuda diaspora dövlət qayğısı haqqında geniş təsəvvür yaradır.

"Azərbaycan diasporuna dövlət qayğısı" kitabı dünya azərbaycanlılarına böyük hədiyyədir.

Xalq qəzeti

06.04.2004

Avropa Azərbaycanlıları Konqresi təsis olundu

Ötən həftənin şənbə günü Berlində Azərbaycan diasporu üçün əhəmiyyətli hadisə baş verib. Berlinin məşhur "Hilton" mehmanxanasında Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin (AAK) təsis konfransı keçirilib. Toplantı Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin təşəbbüsü ilə təşkil olunub.

Konfransda Ukrayna, Rusiya Federasiyası, Belarus, İsveç, İsveçrə, Norveç, Danimarka, Finlandiya, Belçika, Avstriya, Hollandiya, Fransa, İspaniya, Çexiya, Polşa, Rumıniya, Macarıstan, Bolqarıstan, Almaniyaadakı Azərbaycan icmalarının və diaspor təşkilatlarının nümayəndələri, ABŞ, Özbəkistan, Qazaxıstan və Qırğızıstanda fəaliyyət göstərən Azərbaycan cəmiyyətlərinin rəhbərləri, Azərbaycan prezidentinin İcra Aparatının ictimai-siyasi şöbəsinin müdiri Əli Həsənov, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov başda olmaqla komitənin işçi heyəti, ölkəmizin Almaniyaadakı səfiri Hüseynağa Sadıqov, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvləri, media rəhbərləri iştirak ediblər.

Tədbir Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin konfrans iştirakçılarına ünvanladığı müraciətlə açılıb. Müraciəti Prezidentin İcra Aparatının ictimai-siyasi şöbəsinin müdiri Əli Həsənov oxuyub.

Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov konfransı giriş sözü ilə açaraq, Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin yaradılmasını bu qitədəki diaspor təşkilatlarının birləşməsi istiqamətində əhəmiyyətli hadisə adlandırıb. O, yeni qurumun Avropada məskunlaşan soydaşlarımızın Azərbaycanla əlaqəsinin möhkəmləndirilməsi, dünya azərbaycanlıları arasında siyasi, mənəvi birliyin və həmrəyliyin təmin olunması işində məqsədyönlü fəaliyyət göstərəcəyinə əminliyini bildirib.

Konfransın "Müasir Azərbaycan gerçəklikləri - inkişaf və əməkdaşlığın yeni mərhələsi" devizi altında keçirilən birinci hissəsində Əli Həsənovun, səfir Hüseynağa Sadıqovun, İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin beynəlxalq iqtisadi əməkdaşlıq bölməsinin müdiri Səməd Bəşirovun, Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti vitse-prezidentinin müşaviri Eldar Şahbazovun, Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyinin aparıcı mütəxəssisi Fərid Axundovun məruzələri dinlənilib.

İkinci hissədə "Azərbaycan diaspor quruculuğunun çağdaş durumu və inkişaf perspektivləri" mövzusunda məsələlər müzakirə olunub. Bu barədə çıxış edənlər Azərbaycan diasporunun inkişaf perspektivlərindən, məskunlaşdıqları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında iştirakından, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində rolundan, soydaşlarımızın problem və qayğılarının həllində Azərbaycan icmalarının yerli dövlət strukturları ilə əlaqəsindən, Avropa ölkələrində azərbaycanlıların hüquqlarının qorunması sahəsindəki problem və qayğılarından söhbət açıblar.

Türkiyənin İqdir şəhərindən olan millət vəkili Yücel Artantaşın konqresə gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıb. O, çıxışında Türkiyə-Ermənistan sərhədlərinin açılacağı ilə bağlı yaranan narahatlıqlara da toxunub. Millət vəkili bildirib ki, o, Azərbaycan torpaqları azad edilməyincə Ermənistanla sərhədlərin açılmasının əleyhinədir: "Doğrudur, Ermənistanla sərhəddə yaşayanlar bu məsələdə fərqli düşünürlər. Amma hesab edirəm ki, indi sərhədləri açmaq doğru olmazdı".

Avstriyalı alim Erik Fayql çıxışında diaspor təşkilatlarının əhəmiyyətindən danışib. Onun fikrincə, Ermənistanın BMT-nin Dağlıq Qarabağ münaqişəsilə bağlı qətnamələrinə əməl etməməsinin arxasında məhz güclü erməni lobbisi dayanır. Erik Fayql hesab edir ki, Azərbaycan diasporu güclü bir qüvvəyə çevrilməlidir.

Konfrans Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin Nizamnamə layihəsini müzakirə edib və qurumun rəhbər orqanlarını - Mərkəzi Şura və İcraiyyə Komitəsini formalaşdırıb. Türkiyə-Almaniya İş Adamları Birliyinin prezidenti Bahəddin Qaya Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin sədri, Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin icraçı direktoru Natiq Ağamirov və Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Oqtay Əfəndiyev sədr müavinləri seçiliblər.

Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin təsis olunması təsdiqləndikdən sonra 50-dən artıq icma və birlik rəhbəri rəsmi razılıq protokolu imzalayıb, digər ölkələrdəki cəmiyyət və birlikləri gələcək əməkdaşlığa dəvət ediblər.

Konqresin qərarı və Əlaqələndirici katibliyi Berlində yerləşəcək. Almaniyada rəsmi qeydiyyatdan keçdikdən sonra Konqres beynəlxalq təşkilatlar qarşısında Azərbaycanın və azərbaycanlıların problemləri ilə bağlı məsələlər qaldırmaq hüququ qazanacaq.

Konfransdan sonra təşkil olunmuş ziyafətdə Azərbaycan incəsənət ustaları geniş konsert proqramı ilə çıxış ediblər.

AzərTAc

21.04.2004

«Avropa Azərbaycanlıları Konqresi»nin təsis toplantısı iştirakçılarının prezident İlham Əliyevə müraciəti

Zati aliləri, cənab Prezident!

Biz, «Avropa Azərbaycanlıları Konqresi»nin (AAK) təsis toplantısının iştirakçıları 2004-cü il 17 aprel tarixində Almaniya Federativ Respublikasının paytaxtı Berlin şəhərində toplanaraq Azərbaycan diaspor quruculuğunun çağdaş durumunu və gələcək perspektivlərini geniş müzakirə etdik. Bütün toplantı iştirakçılarının fikri bir məsələdə tam yekdil oldu ki, bu gün dünya azərbaycanlılarının ümummilli ideya – azərbaycançılıq, müstəqil dövlətçilik və milli-mənəvi dəyərlər ətrafında birləşməsi prosesi uğurla davam edir. Biz, xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar, doğma vətənimizdə bərqərar olmuş ictimai-siyasi sabitliyin, iqtisadi yüksəlişin, başlanmış siyasi kursun davamlı olmasını istəyir, hər sahədə Azərbaycana xidmət etməyə və Sizin fəaliyyətinizi dəstəkləməyə hazır olduğumuzu bəyan edirik.

Möhtərəm Prezident!

Toplantı iştirakçıları hesab edir ki, dünyanın müxtəlif güşələrində fəaliyyət göstərən Azərbaycan cəmiyyətlərinin təşkilatlanma prosesinin geniş vüsət alması və birgə iş birliyi naminə icma və birliklərin Azərbaycan federasiyaları şəklində formalaşdırılması artıq günün tələbinə çevrilmişdir.

Toplantı iştirakçıları Avropada fəaliyyət göstərən Azərbaycan icma və birliklərinin mövcud imkanlarını, qayğı və problemlərini də geniş müzakirə edərək, belə bir ortaq fikrə gəldilər ki, Avropa ölkələrində məskunlaşmış soydaşlarımızın tarixi Vətənləri ilə əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsi, dünya azərbaycanlıları arasında mənəvi, siyasi birliyin və həmrəyliyin təmin olunması, onların milli, sosial və vətəndaş hüquqlarının müdafiəsi, milli-mənəvi dəyərlərin birgə qorunması və Azərbaycan icma və birliklərinin regionda fəaliyyətlərinin əlaqələndirilməsi məqsədi ilə «Avropa Azərbaycanlıları Konqresi»ni təsis etsinlər.

Toplantı iştirakçıları əminliklə qeyd etdilər ki, vətənin hüdudlarından kənarında olan Azərbaycan icmalarının birliyi ideyasının gerçəkləşməsi yalnız Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin milləti və dövləti dirçəltmək naminə apardığı böyük və müqəddəs işə ürəkdən inanları sayəsində mümkün olmuşdur.

Sizi əmin edirik ki, «Avropa Azərbaycanlıları Konqresi» doğma Vətənimizin şərəf və ləyaqətini həmişə yüksək tutacaq və quruma daxil olan Azərbaycan icma və birliklərinin xətti ilə Azərbaycan həqiqətlərini, müxtəlif sahələrdə əldə etdikləri uğurları, təmsil etdikləri ölkə əhalisinə və eləcə də dünya ictimayyetinə çatdıracaq, Azərbaycanın iqtisadi qüdrətinin inkişaf etməsi yolunda fəal iştirak edəcəklər. «Avropa Azərbaycanlıları Konqresi» bütün azərbaycanlıları bir araya gətirmək istiqamətində öz fəaliyyətlərini bundan sonra daha da genişləndirəcək və soydaşlarımızın həyatında mühüm əhəmiyyət kəsb edən digər problemlərin həllinə öz töhfəsini verəcəklər.

AzərTAc
26.04.2004

Dünya Azərbaycanlıları vahid bir təşkilatda birləşəcəklər

Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin yaradılması bu məqsədə xidmət edir.

Dünya Azərbaycanlılarının vahid bir ideya ətrafında birləşdirilməsi məsələsi bu gün də vacib vəzifə olaraq qalmaqdadır. Ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş və konkret prinsipləri müəyyənləşdirilmiş bu böyük ideyanın həyata keçirilməsi prosesi uzun vaxt və gərgin əmək tələb edir. Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi bu istiqamətdə mühüm işlər görür. Bu il aprel ayının 17-də Almaniyanın Berlin şəhərində Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin təsis edilməsi müxtəlif ölkələrdə yaşayan həmvətənlərimizin təşkilatlanması istiqamətində əhəmiyyətli hadisə oldu. Bəs bu yeni təşkilat diaspor quruculuğunda hansı rol oynaya bilər, onun fəaliyyəti nədən ibarətdir, gələcəkdə bu tip yeni qurumların yaradılması nəzərdə tutulurmu? Bu və digər suallarımıza Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İBRAHİMOV cavab verir.

- Nazim müəllim, Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin yaradılması ideyası necə və nə vaxt meydana çıxdı?

- Bildiyiniz kimi, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradıldığı vaxtdan bu günə qədər dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan həmvətənlərimizin təşkilatlanması, onların fəaliyyətinin müstəqil Azərbaycan dövlətinin milli maraqları kontekstində koordinasiya olunması istiqamətində mühüm işlər görmüşdür. Bizim əsas məqsədimiz və fəaliyyətimizin başlıca qayəsi ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin müəllifi olduğu azərbaycançılıq ideologiyasının fundamental prinsiplərini həyata keçirməkdən ibarətdir. Hesab edirəm ki, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin bu istiqamətdə gördüyü işlər hər şeydən əvvəl Azərbaycan xalqının tarixi mənafeələrinin reallaşdırılmasına xidmət edir.

Ötən dövr ərzində həmvətənlərimizin təşkilatlanması istiqamətində müxtəlif tədbirlərin həyata keçirilməsinə nail olmuşuq. 2003-cü ildə belə tədbirlərdən biri Almaniya Federativ Respublikasının Maynts şəhərində keçirilən Dünya Azərbaycanlıları diaspor təşkilatları rəhbərlərinin I forumu oldu. Həmin forum zamanı bir çox mühüm qərarlar qəbul edildi ki, onlardan da biri MDB regionunda yerləşən həmvətənlərimizin ölkəmizlə əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsinə, onların arasında mənəvi, siyasi birləşmə və ideya həmrəyliyinin yaradılmasına xidmət edən, soydaşlarımızın mədəni, sosial və vətəndaş hüquqlarının müdafiəsi, milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması vəzifəsini öz üzərinə götürmüş "MDB Ölkələri Azərbaycan İctimai Birləşmələri Əlaqələndirmə Şurası"nın yaradılması oldu. Bu tədbir zamanı Avropa Azərbaycanlılarının vahid bir təşkilatda birləşdirilməsi ideyası meydana çıxdı. Belə bir təklifin səsləndirilməsinə səbəb Avropadakı Azərbaycan icmalarının pərakəndə halda fəaliyyət göstərməsi idi. Bu tədbirdən sonra da komitənin ünvanına eyni məzmunlu təkliflər daxil oldu və nəhayət, biz bu ideyanın reallaşdırılmasının zəruriliyini nəzərə alaraq Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin təsis konfransını keçirdik.

- Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin əsas məqsədi nədən ibarətdir və sizcə, bu qurum qarşısına qoyduğu vəzifələrin öhdəsindən gələ biləcəkmiz?

- Bu gün dünyada qloballaşma adlı mürəkkəb bir tarixi proses başlamışdır. Bu Avropada özünü daha qabarıq şəkildə göstərməkdədir. Avropanın birləşməsi ideyasının meydana çıxması və bu istiqamətdə atılan addımlar yeni ictimai-siyasi situasiya yaradır və təbii ki, Azərbaycan diaspor təşkilatları bu situasiyaya uyğunlaşmalıdırlar. Yəni həmvətənlərimizin təşkilatlanması prosesi daha geniş vüsət almalıdır ki, biz sözügedən qitədə yaşayan azərbaycanlıların qloballaşma prosesindən kənar qalmasına imkan verməyək. Avropa Birliyinin genişlənməsi soydaşlarımızın bir təşkilatda birləşməsi məsələsini tarixi zərurətə çevirmişdir.

Digər tərəfdən bir mühüm məqamı da nəzərə almalıyıq ki, indi ermənilərin ən böyük diaspor təşkilatları məhz Avropada fəaliyyət göstərir və onlar hətta bu ölkələrdə siyasəti proseslərə təsir etmək imkanına malikdirlər. Deməli, Azərbaycan da öz gücünü ortaya qoymalıdır və bunun yeganə yolu Avropa azərbaycanlılarının ideya-siyasi birliyinin yaradılmasından ibarətdir. Hesab edirəm ki, AAK üzərinə düşən vəzifələrin öhdəsindən layiqincə gələcəkdir. Bu işdə Azərbaycan dövləti, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi əlindən gələn köməyi əsirgəməyəcəkdir. AAK tam müstəqil bir qurum, qeyri-hökumət təşkilatı kimi fəaliyyət göstərəcək və hər hansı kənar müdaxilələrə yol verilməyəcək. Eyni zamanda Konqresin üzvü olan təşkilatların da fəaliyyəti bu qurum tərəfindən məhdudlaşdırılmayacaq və onlar da sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərəcəklər. Biz sadəcə olaraq Konqresin fəaliyyətinin daha səmərəli təşkilində zəruri ehtiyac yarananda köməyimizi edəcəyik. AAK Avropadakı Azərbaycan dərəcələrinin, icmalarının, federasiyalarının və bir çox başqa diaspor təşkilatlarının fəaliyyətinin koordinasiya olunmasına nəzarət edəcəkdir. Dövlət Komitəsinin isə əsas vəzifəsi bundan ibarətdir ki, Konqresin işinin gücləndirilməsinə, onun strukturlarının formalaşdırılmasına öz dəstəyini əsirgəməsin. AAK mütəmadi şəkildə Azərbaycanda gedən proseslər barədə ətraflı məlumatlandırılacaq, zəruri məsləhətlər alacaqdır. Fikrimcə, bu AAK-ın qarşısına qoyduğu vəzifələrin icrasına əlavə stimül yaradacaqdır.

AAK-ın nizamnaməsində də qeyd edilir ki, təşkilatın başlıca məqsədi Avropa ölkələri ərazisində Azərbaycan diasporunun formalaşdırılmasına xidmət etməkdir. Bu regionda azərbaycanlıların milli-mədəni xüsusiyyətlərini qorumaq, sosial və siyasi-hüquqi maraqlarını təmin etmək Konqresin əsas vəzifələrindən biri kimi təsbit edilmişdir. Bunları həyata keçirmək üçün AAK dövrü mətbuatda, elektron kütləvi informasiya vasitələrində fəal təbliğat işi aparacaqdır. AAK-ın fəaliyyət sahələrindən biri də Azərbaycan, Qafqaz və Xəzər bölgələri ilə əlaqəli elmi-tədqiqat işlərini dəstəkləmək, fondlar, tədqiqat institutları, kitabxanalar və arxivlər təsis etməkdən ibarətdir. Xüsusi tapşırıqların icrasını təmin etmək məqsədilə AAK mətbuat bölməsi və komitələr yaratmaq səlahiyyətinə də malikdir. Konqres müxtəlif mövzulara aid konfranslar, diskussiyalar, mətbuat üçün brifinqlər, kurslar, seminarlar, məruzələr, sərgilər, musiqili tədbirlər, təhsillə əlaqəli səfərlər təşkil edə bilər. Təşkilat Azərbaycan Respublikası ilə yaxşı münasibətlərə malik, Avropada, MDB-də və digər regionlardakı ölkələrdə fəaliyyət göstərən qurumlarla sıx dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri saxlayacaqdır.

- AAK-ın təsis konfransında hansı qərarlar qəbul edildi və təşkilatın fəaliyyətinin konkret prinsipləri necə müəyyənləşdirildi?

- İlk növbədə onu qeyd edim ki, AAK-ın təsis konfransı oduqca yüksək səviyyədə keçdi. Almaniyanın Berlin şəhərində keçirilən bu tədbirə dünyanın 28 ölkəsindən 50-dən çox diaspor təşkilatı və 264 nümayəndə qatılmışdı. Konfransda Rusiya Federasiyası, Ukrayna, Belarus, Moldova, İsveç, İsveçrə, Norveç, Danimarka,

Fransa, Hollandiya, Avstriya, Bolqarıstan, Rumıniya, Macarıstan, Belçika, Finlandiya və Almaniyadakı Azərbaycan icmalarının və diaspor təşkilatlarının nümayəndələri, Türkiyədə fəaliyyət göstərən Azərbaycan cəmiyyətlərinin rəhbərləri, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvləri, eyni zamanda Azərbaycan Respublikasının nümayəndələri - prezident administrasiyasının ictimai-siyasi şöbəsinin müdiri Əli Həsənov, Almaniyadakı səfirimiz Hüseynağa Sadıqov iştirak edirdilər.

Konfransın birinci bölümündə Azərbaycan prezidentinin iştirakçılara təbrik məktubu oxundu və bundan sonra müxtəlif mövzularla bağlı məruzələr dinlənildi. "Azərbaycan Avropa məkanında - Avropa dövlətləri: demokratiya, dünyəvilik, qanunun aliliyi vətəndaş cəmiyyətinin normalarına çevrilir", "Azərbaycan-Almaniya münasibətləri müasir mərhələdə", "Azərbaycan iqtisadiyyatında yeniləşmə və dinamika", "Bakı-Tbilisi-Ceyhan Xəzər regionu və Aralıq dənizi ölkələri arasında körpüdür", "Azərbaycanda turizm potensialının imkanları" mövzularında məruzələr ölkəmiz haqqında iştirakçılara ətraflı məlumat verilməsi məqsədi daşıyırdı. Bundan sonra ikinci bölümüdə "Azərbaycan diaspor quruculuğunun çağdaş durumu və inkişaf perspektivləri" mövzusunda geniş müzakirələr aparıldı. Qeyd edim ki, müzakirələr olduqca səmərəli keçdi və Azərbaycan diaspor quruculuğunun sürətləndirilməsini şərtləndirən amillər, bu ideyanın həyata keçirilməsində qarşıya çıxan çətinliklər və maneələr, gələcəkdə görülməli işlər, dünya azərbaycanlılarının vahid bir ideya ətrafında birləşdirilməsinin əsas prinsipləri barədə ciddi fikir mübadiləsi aparıldı.

Bu müzakirələrdən sonra AAK-ın nizamnaməsi qəbul edildi və qurumun rəhbər orqanları seçildi. Türkiyə-Almaniya İş Adamları Birliyinin prezidenti Bahəddin Qaya AAK-ın prezidenti, Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin vitse-prezidenti Natiq Ağamirov və Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Oqtay Əfəndiyev birinci vitse-prezident vəzifələrinə seçildilər. Bundan sonra 50-dən artıq icma və birliklərin iştirakı ilə rəsmi razılıq protokolu imzalandı və AAK-ın təsis konfransının qətnaməsi, eyni zamanda konfrans iştirakçılarının Azərbaycan prezidenti cənab İlham Əliyevə müraciəti qəbul olundu. Bu sənədlərdə bir daha AAK-ın yaranmasının zəruriliyini ifadə edən amillər, təşkilatın öz qarşısına qoyduğu məqsəd və vəzifələr, azərbaycanlıların vahid bir təşkilatda birləşdirilməsi istiqamətində görəcəyi işlər barədə ətraflı məlumat verilir. Eyni zamanda təsis konfransının iştirakçıları bir daha bəyan etdilər ki, onlar müasir Azərbaycan dövlətinin Heydər Əliyev ideyaları əsasında qurulmuş siyasətini və respublikamızın prezidentini dəstəkləyir, milli maraqlarımızın reallaşdırılması istiqamətində dövlət başçısının həyata keçirdiyi tədbirlərin uğurlu nəticələr verməsində əllərindən gələni etməyə hazır olduqlarını bildirirlər.

-AAK-ın strukturu barədə məlumat verə bilərsinizmi?

- AAK-ın ali orqanı Qurultaydır. Qurultay hər iki ildən bir çağırılacaq və əsasən təşkilati məsələlərin həlli ilə məşğul olacaqdır. Qurultay prezident və vitse-prezidentləri seçir, eyni zamanda ali qərarverici orqan olan Mərkəzi Şuranın tərkibini müəyyənləşdirir. İcraiyə Komitəsi isə icraedici funksiyanı həyata keçirəcəkdir. Bundan başqa, məşvərət funksiyasını yerinə yetirən Məşvərət Şurası da AAK-ın əsas idarəetmə orqanlarından biri kimi nəzərdə tutulub. Bütün bunlar nizamnamə ilə tənzimlənir və təşkilatın fəaliyyətinin səmərəli təşkilini təmin etmək, onun idarə olunmasını sadə mexanizmlər əsasında həyata keçirmək məqsədi daşıyır. Bu strukturların hər birinin səlahiyyətləri nizamnamədə dəqiq şəkildə müəyyənləşdirilmişdir. Hesab edirəm ki, AAK-ın fəaliyyəti Azərbaycan diasporunun təşkilatlanması işinin uğurla həyata keçirilməsinə stimül

yaradacaqdır. Bu təşkilat Avropa ölkələri ərazisində rəsmi qeydiyyatdan keçmiş cəmiyyətlərin fəaliyyətini koordinasiya edən bir qurum kimi təsis olunub və təbii ki, onun idarəetmə strukturları da məhz Avropada indi çox aparıcı mövqe tutan demokratik prinsiplərə uyğun şəkildə formalaşdırılmalı idi. AAK-ın nizamnaməsi də məhz bu prinsiplər əsasında hazırlanıb. Ona görə də tam əmin olmağa əsasımız var ki, gələcəkdə AAK-ın idarə edilməsində heç bir problem meydana çıxmayacaq.

- İndiyə qədər belə bir fikir formalaşmışdı ki, ermənilər və ümumiyyətlə, digər xalqların başqa ölkələrdə yaşayan nümayəndələri diaspor işinə, təşkilatlanmaya, öz ölkələrinə dəstək verməyə daha çox meyl göstərirlər, nəinki azərbaycanlılar. Necə hesab edirsiniz, Avropada və digər regionlarda diasporumuzun yaradılması işinə münasibətdə həmvətənlərimiz lazımı səviyyədə fəallıq nümayiş etdirə bilirlərməyi və bu mənada AAK-ın təsis konfransı sizdə hansı təəssürat yaratdı?

- Azərbaycanlıların təşkilatlanma məsələsində passivlik nümayiş etdirməsi artıq tarixə çevrilməkdə olan bir tendensiyadır. Son illərdə Azərbaycan dövlətinin apardığı məqsədyönlü və ardıcıl siyasət bu sahədə nəzərəcarpacaq dəyişikliklərə səbəb olmuşdur. Ümummillə liderimiz Heydər Əliyevin böyük fədakarlıqlar bahasına qurduyu Azərbaycan dövləti bütün dünya azərbaycanlılarının tarixi və siyasi istinadgahına, dayaq nöqtəsinə çevrilmişdir. Bunu görməmək, sadəcə, mümkün deyildir və etiraf etmək lazımdır ki, əgər Azərbaycan dövlətinin varlığını qoruyub saxlamaq mümkün olmasaydı, onda Azərbaycan xalqının və deməli, həm də onun dünyanın müxtəlif nöqtələrinə səpələnmiş nümayəndələrinin taleyi şübhə altında qala bilərdi. Ümummillə liderimiz Heydər Əliyevin tarixi xidmətlərindən biri də bundan ibarətdir ki, o, dünya azərbaycanlılarının vahid bir etnik-siyasi toplum kimi tanınmasını təmin edən ideologiya yarada bilmişdir. Bu ideologiyanın adı Azərbaycançılıqdır. Nə qədər çətin və ağırlı mərhələlərdən keçsə də, Heydər Əliyevin yaratdığı bu ideologiya tarixin sınaqlarından uğurla çıxıb bilmişdir və onun müəllifinin kifayət qədər müdrik şəxsiyyət olduğunu təsdiqləyən əsas faktlardan biri də elə bundan ibarətdir.

Dünya azərbaycanlılarının I qurultayının keçirilməsi və diasporumuzun fəaliyyətini tənzimləyən müvafiq dövlət orqanının yaradılması həmvətənlərimizin təşkilatlanması prosesində əhəmiyyətli dönüşə gətirib çıxaran addımlar idi. Ümummillə liderimiz Heydər Əliyev bu tarixi qərarlara imza atmaqla Azərbaycan diasporunun daha mütəşəkkil şəkildə və dinamik fəaliyyətinə əsas yaratmış oldu. Vacib məqamlardan biri də bundan ibarətdir ki, Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi bu tədbirlərin hər biri xaricdə yaşayan soydaşlarımızın milli maraqlarımızın gerçəkləşdirilməsində yaxından iştirakına təminat yaratmışdır.

Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanması və diaspor quruculuğu sahəsində gördüyü işlər həmvətənlərimizin mənəvi-ideoloji birliyinin yaradılmasına ciddi təkan vermişdir. Komitə hər bir ölkədə fəaliyyət göstərən Azərbaycan icmaları və cəmiyyətləri ilə mütəmadi görüşlər keçirir, onlarla söhbətlər aparır və soydaşlarımızı müstəqil dövlətimizin inkişafı naminə dünyanın hansı nöqtəsində yaşamasından asılı olmayaraq bütün azərbaycanlıların qüvvəsinin səfərbər edilməsinə vacibliyinə inandırmağa çalışır. Mən yuxarıda da qeyd etdim ki, AAK-ın yaranması ideyası da xaricdə yaşayan soydaşlarımız tərəfindən irəli sürülmüşdü. Yəni bu faktın özü də göstərir ki, həmvətənlərimiz vahid bir ideya ətrafında təşkilatlanmağa böyük maraq göstərirlər. Əvvəllər bu meyl ona görə mövcud deyildi ki, onlar dövlətin dəstəyini və marağını hiss etmirdilər. Amma bu gün belə bir dəstək var və

eyni zamanda müstəqil Azərbaycan dövlətinin qazandığı nailiyyətlər, onun getdikcə möhkəmlənməsi, qarşıda duran vəzifələr, xalqımızın müəyyən problemləri onların təşkilatlanmaya olan marağını artırır. Başqa cür desəm, əslində, xaricdə yaşayan həmvətənlərimizin təşkilatlanmağa marağı həmişə olmuşdur, sadəcə olaraq, bunu stimullaşdırmaq lazım idi. Azərbaycan dövləti də bu sahədə əlindən gələni edir və edəcəkdir.

- Azərbaycan diasporunun təşkilatlanması məsələsi ermənilər tərəfindən ciddi narahatlıqla qarşılır və bəzi məlumatlara görə, artıq onlar da fəallaşıblar.

- Bəli, belə məlumatlar var. Bu yaxınlarda ermənilər Moskvada Ümummilli Erməni İttifaqı adlı təşkilat təsis ediblər. Qısa vaxt ərzində bu təşkilat külli miqdarda maliyyə vəsaiti toplayıb. Konkret rəqəmi deyə bilmərəm, amma bəzi məlumatlara görə, 100 milyon dollar vəsait toplaya biliblər. Onu da qeyd edirəm ki, gələcəkdə Ermənistanı edilən yardımlar bu təşkilat tərəfindən yönləndiriləcəkdir. Yəni bu faktın özü də göstərir ki, ermənilər azərbaycanlıların təşkilatlanmasından ciddi şəkildə narahatlıq keçirirlər və adekvat tədbirlər görməyə başlayıblar. Bizim əsas məqsədlərimizdən biri də ermənilərin Azərbaycana qarşı təbliğatının qarşısını almaqdan ibarətdir. Hesab edirəm ki, biz buna nail ola biləcəyik və artıq bu istiqamətdə bəzi uğurlar qazana bilmişik.

Hazırda dünyanın 63 ölkəsində 200-dən artıq Azərbaycan icma və birlikləri fəaliyyət göstərir. Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin diaspor ilə apardığı məqsədyönlü işlərin nəticəsində bu gün dünyanın bir çox regionlarında Azərbaycan icmaları yaradılmış və onlar arasında əlaqələr qurulmuşdur. Təkcə 2003-cü il ərzində Belarusda Azərbaycan İcmaları Konqresi, Moldova Azərbaycanlıları Konqresi, Özbəkistanda Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzlər Assosiasiyası, Norveçdə Azərbaycan-Norveç Assosiasiyası, Hollandiyada Azərbaycan-Hollandiya Cəmiyyəti, Frankfurtda Azərbaycanın Dostları Cəmiyyəti və digər qurumlar yaradılmışdır. Bu proses indinin özündə də davam edir və elə AAK-ın yaradılması da həmin prosesin tərkib hissəsidir. Bununla yanaşı, biz ölkəmizə münasibəti müsbət olan bir çox digər xalqların diaspor təşkilatları ilə əlaqələr qura bilmişik. Xarici ölkələrdə Azərbaycan həqiqətlərinin yayılması, tariximiz və xalqımız haqqında, o cümlədən Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə dair dünya ictimaiyyətində obyektiv təsəvvürlərin formalaşdırılması sahəsində də çox əhəmiyyətli addımlar atmışıq. Bu işdə məhz xaricdə yaşayan həmvətənlərimizin gücündən səmərəli şəkildə istifadə etməyi qarşımıza məqsəd qoymuşuq və hesab edirəm ki, nailiyyətlərimiz var.

-Bəzi mətbuat orqanları AAK-ın yaradılmasını Dünya Azərbaycanlıları Konqresini parçalamaq cəhdi kimi qələmə verirlər. Bu məsələyə münasibətinizi bilmək maraqlı olardı.

-Mən ilk növbədə onu qeyd etmək istəyirəm ki, Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin yaranması ideyası bu cür xırda mübahisələrin predmeti ola bilməz. Təəssüf doğuran haldır ki, bəzi dairələr heç bir məntiqi əsas olmadan belə bir mühüm hadisənin əhəmiyyətini kiçiltməyə çalışırlar. AAK bütün bu cür qərəzli yanaşmaların və cılız iddiaların fəvqündə dayanan bir təşkilatdır. Onun yaradılmasında əsas məqsədin nədən ibarət olduğunu mən ətraflı şərh etdim. Bir faktı da diqqətə çatdırmağı vacib bilirəm ki, DAK-ın sədri AAK-ın təsis konfransında iştirak etdi və birgə protokola imza atdı. Bu o deməkdir ki, DAK AAK-da təmsil olunan 50-dən çox təşkilatdan biridir və AAK-ın tərkib hissəsi, təsisçilərindən biri kimi çıxış edir. C.Derəxti də öz çıxışında bildirdi ki, AAK-la əməkdaşlıq etməkdə heç bir problem görmür. Digər tərəfdən mən bir məsələni də qeyd

etmək istərdim ki, DAK-ın indiki fəaliyyəti qənaətbəxş deyil və bu təşkilatın adı ilə real imkanları üst-üstə düşür. Mən DAK-ın son qurultayında üç dəfə çıxış etdim və onların diqqətinə çatdırdım ki, ya adınız qədər güclü olun, ya da malik olduğunuz gücə uyğun ad seçin. Bu gün də həmin fikrimdə qalırım və eyni zamanda bir daha bəyan etmək istəyirəm ki, Azərbaycanın sərhədlərindən kənarında iqtidar-müxalifət yoxdur, yalnız bir məfhum var - Azərbaycançılıq. Bəzi adamların bu iki qurumu iqtidar-müxalifət münasibətləri kontekstində təqdim etməsi isə fikrimcə, Azərbaycanın milli maraqlarına və Azərbaycan xalqının mənafelərinə cavab vermir. DAK AAK-ın təsis konfransının protokoluna imza atmış və onun təsisçilərindən biri olan təşkilatdır və əgər bu kimlərsə narahat edirsə, bu, artıq onların öz problemidir. Əminəm ki, çox yaxın zamanlarda hər birimiz AAK-ın yaradılmasının nə qədər əhəmiyyətli bir hadisə olduğu barədə real faktlar, əməli işlər əsasında danışacağıq. Hələlik bu qurum yeni təsis olunub və hər bir vətənpərvər azərbaycanlının borcudur ki, bu hadisəni alqışlasın, təşkilatın fəaliyyətinə uğurlar arzulasın və onun inkişafı üçün əlindən gələn köməyi əsirgəməsin. Əgər bunu kimlərsə hansısa səbəblərdən bacarmırlarsa, heç olmasa qərəzli danışmasınlar.

- Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi dünyanın başqa qitələrində AAK kimi təşkilatların yaradılmasını planlaşdırırmı?

- Bəli, bizim belə planlarımız var və inanıram ki onların həyata keçirilməsinə müvəffəq olacağıq. Bu il may ayının sonlarında Türkiyədə Ümumtürkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyası təsis ediləcəkdir. Bu istiqamətdə müəyyən işlər görüldü və artıq qardaş ölkənin 15 vilayətində Azərbaycan dərnəkləri yaradılıb. Bundan sonra isə biz Amerika Azərbaycanlıları Konqresinin yaradılmasını planlaşdırırıq. Qeyd edirəm ki, bu gün dünyanın bir çox ölkələrində çoxlu sayda azərbaycanlı yaşayır. Əfqanıstanda 300 minə qədər azərbaycanlı var, Pakistanda, Hindistanda, Avstraliyada, hətta Cənubi Afrika Respublikasında minlərlə həmvətənimiz yaşayır. Bizim məqsədimiz onların hamısının təşkilatlandırılmasına, diasporumuzun əhatə dairəsinin genişləndirilməsinə nail olmaqdır. Qitələrdə Azərbaycan diasporları yaradıldıqdan sonra biz vahid bir təşkilat yaratmağı qərara almışıq. Yəni bu proses çoxsaxəlidir və yalnız bir amala - Dünya azərbaycanlılarının təşkilatlandırılmasına, onların mənəvi-ideoloji birliyinin təmin olunmasına yönəlib. Hesab edirəm ki, bu ideyaların həyata keçirilməsində problem yaranmayacaq.

Azərbaycan
27.04.2004

Bolqarıstandakı Azərbaycan Diasporu güclənir

Hazırladı: Günel Heydərova

Komitənin əməkdaşları Dəyanət Abdullayev və Vaqif Fətullayev 14-23 may 2004-cü il tarixdə Bolqarıstan Respublikasının Sofiya, Blaqoevqrad, Plovdiv, Şumen və Varna şəhərlərində xidməti ezamiyyətdə olublar.

Komitə əməkdaşları Bolqarıstanın ən böyük şəhərlərindən olan Blaqoevqradda bu şəhərdə yaşayan və Amerika Universitetində təhsil alan azərbaycanlı tələbələrlə görüşmüş, onların yaratdıqları Bolqarıstan-Azərbaycan “Dostluq” cəmiyyətinin işi ilə yaxından tanış olmuşlar. Daha sonra cəmiyyətin rəsmi qeydiyyatdan keçirilməsində ortaya çıxan problemlərin həll edilməsi məqsədi ilə Blaqoevqrad şəhər ədliyyə orqanları ilə bir sıra danışıqlar aparılmışdır. Görüşlər zamanı cəmiyyətin qeydiyyatdan keçirilməsi üçün lazım olan sənədlərin toplanaraq 1 ay müddətində Blaqoevqrad şəhər rəhbərliyinə təqdim olunması qərara alınmışdır. Bildirək ki, qeydiyyat prosesinin 2004-cü ilin sentyabr ayına qədər başa çatdırılması nəzərdə tutulub. Blaqoevqrad şəhərində yaşayan türklərin də iştirakı ilə bir sıra görüşlər keçirən Komitə əməkdaşları buradakı soydaşlarımıza Azərbaycanın Dövlət atributlarını və bir sıra əyani təbliğat vasitələrini Bolqarıstan- Azərbaycan “Dostluq” cəmiyyətinə təqdim ediblər.

Bolqarıstanın ikinci ən böyük şəhəri olan Plovdiv şəhərində də Komitə əməkdaşları burada fəaliyyət göstərən Türk icma və dərnəkləri ilə yaxından tanış olmuş, onların işi ilə maraqlanaraq, azərbaycan icmaları ilə türk cəmiyyətlərinin sıx əlaqələrinin qurulması üçün görülə biləcək işlərdən söhbət açmışlar.

Ölkənin paytaxtı Sofiya şəhərində isə burada fəaliyyət göstərən “Zaman” qəzetinin baş redaktorun müavini Mehmet Şahin və Parlament muxbiri Nuri Ekinlə keçirilən görüşlər zamanı qərara alınmışdır ki, qəzet Bolqarıstanda yaşayan azərbaycanlıların öz tarixi Vətənləri ilə daha da sıx əlaqələrinin qurulmasında Dövlət Komitəsinə köməklik göstərəcəkdir.

Şumen şəhərində isə Türk Kültür Dərnəyinin başkanı Oktay Hatibovla keçirilən görüş zamanı Türk və Azərbaycan diasporlarının birlikdə fəaliyyət göstərmələri və Türk xalqının sahib olduğu milli-mənəvi dəyərləri birlikdə nümayiş etdirmələrinin vacibliyi vurğulanıb. Eyni zamanda Şumen şəhərində yaşayan azərbaycanlıların Kültür dərnəyinin yaradılması da qərara alınıb.

Qeyd edək ki, analoji qurumun Bolqarıstanın Varna şəhərində də yaradılması planlaşdırılır. Bununla yanaşı Dövlət Komitəsinin dəstəyi ilə hər il ənənəvi olaraq Varnada keçirilən müxtəlif xalqların Mədəniyyət günləri çərçivəsində Azərbaycan incəsənət və mədəniyyət ustalarının iştirakının təşkil olunması da qərarlaşdırılıb.

**Zaman qəzeti,
27.05.2004**

Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının təsis konfransının iştirakçılara

Əziz həmvətənlər! Hörmətli soydaşlar!

Sizi – Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının təsis konfransının iştirakçıları və qonaqlarını səmimiyyətlə salamlayır, toplantının işinə uğurlar diləyirəm.

Hazırda dünya azərbaycanlılarının birlik və həmrəyliyinə möhkəmləndirilməsində, onların azərbaycançılıq ideyaları, Azərbaycan dövləti ətrafında sıx birləşməsi işində mühüm bir mərhələ yaşanmaqdadır. Bu işdə müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin tarixi rolu xüsusi qeyd olunmalıdır. Onun rəhbərliyi ilə keçən illərdə dünya azərbaycanlılarının yüksək səviyyədə təşkilatlanması, bir-biri ilə və tarixi Vətənlə əlaqələrinin möhkəmlənməsi, yaşadıkları ölkələrin siyasi, iqtisadi və mədəni həyatında fəal iştirak etməsi üçün mühüm işlər görülmüşdür. Dövlət başçısı kimi xarici ölkələrə səfərləri zamanı Heydər Əliyev mütəmadi olaraq azərbaycanlı icmaları ilə görüşlər keçirir, diaspor təşkilatlarının qurulmasına kömək göstərir, fəaliyyəti üçün dəyərli tövsiyələr verir. 2001-ci ildə dünya azərbaycanlılarının I qurultayının keçirilməsi, daha sonra Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması soydaşlarımızla işə güclü təkan oldu.

Ümummilli liderimizin əsasını qoyduğu böyük iş bu gün inamla davam etdirilir. Dövlətimiz xaricdəki azərbaycanlı icmalarının təşkilatlanması, onların birliyinin təmin edilməsi, doğma Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi, güclü Azərbaycan lobbisinin formalaşdırılması, azərbaycanlıların beynəlxalq hüquq və konvensiyalarla təsbit olunmuş milli və vətəndaş haqlarının təmin olunması üçün zəruri tədbirlər görür və bu iş bundan sonra da davam etdiriləcəkdir. Eyni zamanda, xaricdəki azərbaycanlılar da mühüm ictimai amilə çevrilərək, yaşadıkları ölkələrin siyasi, iqtisadi, ictimai və mədəni həyatında fəal iştirak etməlidirlər. Müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı icma və cəmiyyətləri ümummilli məsələlərdə razılaşdırılmış mövqə nümayiş etdirməli, Azərbaycanın xeyrinə səmərəli və davamlı lobbicilik fəaliyyətini genişləndirməlidir.

Azərbaycanlılar həmişə Türkiyənin siyasi və mədəni həyatında fəallığı ilə seçilmiş, bütün sahələrdə yüksək səviyyədə təmsil olunmuş, cəmiyyətə sıx inteqrasiya olunmuşlar. Dost və qardaş Azərbaycan və Türkiyə dövlətlərini və xalqlarını bütün sahələrdə eyni məqsədlər, ortaq mövqə birləşdirir. Strateji məqsədlərin ümumiliyi, eyni mədəni-mənəvi dəyərlər, üst-üstə düşən milli maraqlar bütün sahələrdə səmərəli əməkdaşlıq üçün gözəl zəmin yaradır. Bu mənada qardaş Türkiyədə yaşayan azərbaycanlıların, onların icma və cəmiyyətlərinin fəaliyyəti xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan və türk xalqlarını bir-birindən heç vaxt ayırmayan, “Azərbaycanın sevinci sevincimiz, kədəri kədərimizdir”, “bir millət, iki dövlət” söyləyən böyük öndərlər – Mustafa Kamal Atatürk və Heydər Əliyev hər iki xalq üçün vahid fəaliyyət istiqaməti müəyyən etmişlər. Türkiyə və Azərbaycan arasında rəsmi və ictimai əlaqələrin genişlənməsində, hər iki dövləti təmsil edən qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətinin gücləndirilməsində həm Azərbaycanın, həm də Türkiyə dövlətinin rəhbərləri xüsusi rol oynamışlar. Bu gün təsis konfransına toplanmış Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasını qarşıda məsul və şərəfli işlər gözləyir. Bu ölkədə fəaliyyət göstərən azərbaycanlı təşkilatlarının zəngin ictimai-siyasi təcrübəsi vardır. Onlar iki xalqın

birliyi üçün çox iş görmüşlər. Lakin qarşıda bu icmaları daha böyük işlər gözləyir. Azərbaycanlı cəmiyyətləri bundan sonra da iki qardaş xalqın daha da yaxınlaşması işinə fəal kömək göstərməli, Türkiyədə Azərbaycanı layiqincə təmsil və təbliğ etməli, ictimai, humanitar və elmi-mədəni əlaqələri inkişaf etdirməlidirlər. Bu sahədə onların istifadə olunmamış imkanları və geniş potensialı vardır.

Türk və azərbaycanlı icmaları Avropa və Amerikada öz fəaliyyətlərini əlaqələndirməli, ortaq mövqedən çıxış etməlidirlər. Ayrıca qeyd etməliyəm ki, Türkiyəni təmsil edən təşkilatlar hər zaman və hər yerdə Azərbaycanın maraqlarını fəal müdafiə etmiş, onun təəssübünü çəkmiş, müxtəlif bədxah niyyətlərin qarşısını alınmasında mühüm rol oynamışlar. Heç şübhə etmirəm ki, bu fəaliyyət bundan sonra da davam etdiriləcəkdir. Konfrans iştirakçılarını və qonaqları bir daha salamlayıram, onun qəbul edəcəyi qərarların, qarşısına qoyduğu nəcib məqsədlərin həyata keçirilməsində uğurlar diləyirəm.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 27 may 2004-cü il.

Xalq qəzeti-. 2004.-24 may.

Rusiya Azərbaycanlıları Konqresinin Ural dairə şöbəsi təsis olundu

Keçən həftə Rusiya Federasiyasının Yekaterinburq şəhərində vətəndən kənar da yaşayan soydaşlarımızın, Azərbaycan diasporunun təşkilatlanması istiqamətində daha bir uğurlu addım atıldı. Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin (ÜAK) Ural Dairə Şöbəsi yaradıldı. Məlumdur ki, Rusiya Federasiyası 7 federal subyektə bölünüb ki, onlardan biri də Ural Federal Dairəsidir. ÜAK isə öz növbəsində RF-nin 60-dan artıq regionunda yerli şöbələrini yaradıb. Bu isə öz-özlüyündə nəhəng bir dövlətin içərilərinə yayılmış soydaşlarımızla əlaqələrin inkişaf edərək yüksək səviyyədə qurulmasına işarədir. Hal-hazırda isə ÜAK subyektlərlə əlaqələrin və idarəetmənin daha da asanlaşması üçün praktikada yoxlanılan "Yeddi subyekt - bir Rusiya Federasiyası" idarəetmə mexanizmindən istifadə etməyi qarşısına məqsəd qoyub. Azərbaycan dövlətinin və Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (XYAİDK) apardığı siyasət də xaricdə yaşayan soydaşlarımızın bir araya gəlməsinə və monolit təşkilatlara çevrilməsinə xidmət edir. Elə uzaq Uralda yaradılan ÜAK-ın Ural Dairə Şöbəsi də Dövlət Komitəsinin diqqətindən kənar da qalmayan Azərbaycan icmalarından biri kimi xarakterizə olunur.

İlk əvvəl onu qeyd edək ki, Ural Dairəsinə daxil olan Azərbaycan icmaları, Rusiya Federasiyasında fəaliyyət göstərən digər icmalarımızdan müsbət mənada seçilir. Ural Dairəsinə isə Xantı-Mansı Azərbaycan Milli-Mədəni Muxtariyyəti, Çelyabinsk, Kurqan, Tümen və Yekaterinburq vilayətlərindən olan Azərbaycan icmaları daxildilər.

ÜAK Ural Dairə şöbəsinin yaradılması təşəbbüsü isə Tümen Azərbaycan icmasının rəhbəri Füzuli Burcuyev, Çelyabinskdən Rafael Quliyev, Kurqandan Ərşad Cuvarlinski, Surqutdan (XMMD) Hacı Azad Seyidov, Yekaterinburqdan Şahin Şıxlinski, Hidayət Cəfərov və Əsəd Quliyev tərəfindən irəli sürülüb. Onların hər biri regionda nəinki soydaşlarımız tərəfindən tanınır, eləcə də yerli hakimiyyət tərəfindən yüksək səviyyədə qəbul olunan şəxsiyyətlərdir.

Beləliklə, ÜAK-ın yeni struktur və idarəetmə siyasətinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə yaradılan Ural Dairə Şöbəsi Yekaterinburqdakı soydaşlarımızın təşkilatçılığı ilə həmin şəhərin "Sverdlovsk" otelinin akt zalında baş tutdu. Tədbirə xüsusi diqqət ayrılmasının daha bir göstəricisi XYAİDK-nin əməkdaşları Mikayıl Hüseynov, Surəddin Hübətovun, eləcə də ÜAK və Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin (AAK) vitse-prezidenti Natiq Ağamirovun iştirakçıları arasında olması idi. İclası Sverdlovsk vilayətindəki "Azərbaycan" icmasının rəhbəri Əsəd Quliyev açdı. Tədbir iştirakçılarına salamlayan Ə.Quliyev sözü ÜAK-ın və AAK-ın vitse-prezidenti Natiq Ağamirova verdi. Xatırladaq ki, N.Ağamirov əvvəllər RF Ədliyyə Nazirliyində yüksək vəzifədə çalışıb və tanınmış azərbaycanlı hüquqşünas kimi böyük nüfuz sahibidir. İlk əvvəl ÜAK sədri Məmməd Əliyevin salamlarını tədbir iştirakçılarına çatdıran N.Ağamirov bu qurumun ümummilli lider H.Əliyevin təşəbbüsü ilə 2001-ci ildə yaradıldığını, XYAİDK-lə sıx əməkdaşlıq şəraitində fəaliyyət göstərdiyini, həmçinin Rusiyanın ictimai həyatında mühüm rol oynadığını diqqətə çatdırdı. N.Ağamirov onu da bildirdi ki, qısa müddət ərzində ÜAK beynəlxalq müsabiqələr, sərğilər, idman yarışları, iqtisadi forumlar

keçirib, Azərbaycan-Rusiya əlaqələrinin güclənməsinə öz töhfəsini verib. Konqresin bu yaxınlarda məşhur "VDNX"-da (Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisi) bərpa etmək istədiyi Azərbaycan Sərgi Mərkəzinin yenidən fəaliyyətə başlaması ilə bağlı verdiyi xəbər iclas iştirakçıları tərəfindən maraqla qarşılandı. Həmçinin ÜAK-ın Rusiya-Azərbaycan təhsil nazirləri tərəfindən bağlanmış olduqları sazişə əsasən, azərbaycanlı tələbələrin təhsil almalarına yardımını da qurumun vitse-prezidenti tərəfindən açıqlandı.

XYAİDK Mikayıl Hüseynov və Surəddin Hübətov tədbir iştirakçılarını Komitə sədri Nazim İbrahimovun adından salamlayaraq, təmsil etdikləri qurumun, həyata keçirdiyi dövlət siyasətinin tərkib hissəsi kimi, Azərbaycan icmalarının problemlərinin həll edilməsinə hər cür kömək göstərəcəyini bildirdilər.

Daha sonra söz alan Surqut şəhərində fəaliyyət göstərən "Birlik", həmçinin Xantı-Mansı Muxtar Dairəsində Azərbaycan Milli-Mədəni Muxtariyyətinin rəhbəri hacı Azad Seyidov yeni yaradılacaq ÜAK Ural Dairə Şöbəsinin yaradılmasının vacibliyini bildirərək, gələcəkdə Azərbaycan icmalarının təşkilatlanmasında və birləşərək böyüməsində bu praktikadan istifadə olunmasını arzuladı.

ÜAK Çelyabinsk vilayət şöbəsinin rəhbəri Rəfael Quliyev, Kurqan vilayət şöbəsinin sədri Ərşad Cuvarlinski, Yekaterinburq "Azərbaycan" icmasının rəhbəri Əsəd Quliyev də öz çıxışlarında Ural Dairə Şöbəsinin yaradılmasının zəruriliyini dilə gətirdilər.

ÜAK Tümen Vilayət Şöbəsinin rəhbəri Füzuli Burcuyev isə ümumi işlərin həllində, azərbaycanlı icmaların koordinasiya edilməsində bu quruma və onun idarə heyətinə gələcək fəaliyyətində uğurlar dilədi. F.Burcuyev yeni yaradılan qurumun rəhbəri kimi Yekaterinburqdakı Azərbaycan icmasının fəallılarından olan tanınmış iş adamı Şahin Şıxlınskinin namizədliyini irəli sürdü. Təklif idarə heyəti tərəfindən səsə qoyuldu və Ş.Şıxlınski yekdilliklə qurumun sədri seçildi.

İdarə Heyəti üzvlərinin təşəbbüsü ilə qurumun icra aparatının rəhbəri isə Tümen vilayət adminstrasiyasının millətlərlə iş şöbəsinin müdiri Elşən Cəfərov seçildi.

Qeyd edək ki, ÜAK gələcəkdə bu praktikanı Rusiyanın bütün 7 federal dairəsində həyata keçirmək niyyətindədir.

AzərTAc
29.05.2004

Azərbaycan - Türkiyə dərnləri federasiyası

Azərbaycan diasporu məsələsinin qoyuluşunu Heydər Əliyev verib. O, hazırkı beynəlxalq situasiyada diaspor amilinin adi məna çərçivəsinə sığmadığını və ona geniş bağlılıqda baxmağın zəruriliyini vurğulayıb.

O prizmada H.Əliyev Azərbaycan diasporunu iki səviyyədə formalaşdırmağı lazım bilirdi. Birincisi, diasporun olduğu ölkə ilə Azərbaycan arasında əlaqələri hərtərəfli inkişaf etdirmək. İkincisi, ayrı-ayrı ölkələrdəki diasporun fəaliyyətlərini koordinasiya etməklə integrativ tendensiyaları Azərbaycanın maraqları çərçivəsində stimullaşdırmaq. Hər iki aspekt bir-biri ilə bağlıdır.

İkinci aspektin tərkibində türk dünyası - Qərb inteqrasiyasını stimullaşdırmaq və orada Azərbaycanın maraqlarını maksimum gözləmək də var. Bu günlərdə Türkiyənin İsgəndərün şəhərində Azərbaycan-Türkiyə Dərnləri Federasiyasının yaradılması həmin istiqamətdə atılmış ciddi addımdır. Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov jurnalistlərə federasiyanın yaradılması zərurətini məhz bu aspektlərdən anladı. Məsələnin konkretliklərinə baş vuranda daha incə məqamlar özünü göstərir.

Türkiyə Azərbaycana qardaş ölkədir. Bütün beynəlxalq məsələlərdə bu iki dövlət koordinasiyalı hərəkət edir. Avropa və Amerika miqyasında meydana çıxan problemləri həll etmək üçün Azərbaycanla Türkiyənin ortaq davranması çox zəruridir. İsgəndərunda yaradılan federasiyanın tərkibinə nəzər salsaq, hər iki dövlətə eyni dərəcədə bağlı olan adamların təmsil olunduğunu görürük. Bu, prinsipial vacib məqamdır. Yəni Azərbaycanla Türkiyənin problemlərini bir yerdə meydana çıxarmaq qoyulan məsələnin gücünü ikiqat artırır. Burada iki dövlətin bir yerdə işləyib hazırladığı planlardan söhbət gedir. Deyək ki, Xocalı soyqırımını ilə bağlı Avropada hər hansı məsələ qaldırılsa, eyni dərəcədə Azərbaycan və Türkiyəyə aid olan problem olaraq irəli sürüləcək. Avropa ölkələri parlamentləri iki türk dövlətinin bircə fəaliyyəti ilə üz-üzə qalacaq. Diplomatik alanda bu, kifayət qədər rezonans doğuran məsələdir. Azərbaycan - Türkiyə Dərnləri Federasiyası bütün gücləri bir yerə toplamaqla məsələni ən yüksək qurumlarda belə qəbul etdirə bilər.

Burada başqa çox müsbət bir cəhət var. Federasiyanın tərkibinə daxil olanlar güclü iqtisadi şəbəkəyə malik iş adamlarıdır. Onlar Avropada qanuni biznes sahəsində uğurlu işlər görünlərdir. Diaspor fəaliyyəti üçün son dərəcə vacib nüansdır. Bu o deməkdir ki, federasiyanın fəaliyyəti konkret maliyyə dəstəyi ilə həyata keçiriləcək. Sözünl kəsərli olmasında həmin amilin nə dərəcədə müsbət rol oynadığı məlumdur. Lobbiçilik işində maliyyə tərəfi işin əsas hissəsini həll edir. Federasiyada gənc və bacarıqlı insanların təmsil olunması bizi çox ümidləndirdi. B.Kaya jurnalistlərlə söhbətində işə kifayət qədər bağlı, pragmatik və səviyyəli insan kimi görüldü. Federasiyaya daxil olan digər üzvlərin də eyni keyfiyyətdə olduğuna şübhə etmirik. Bu, maliyyə tərəfi ilə diplomatik-siyasi və işgüzar aspektlərin tam uyğunlaşdırılacağına əsas verir. Yalnız həmin sintez əsasında müasir şəraitdə dünya miqyasında uğur qazanmaq olar.

Federasiyanın yaradılmasının çox önəmli bir mənası da var. O da türk dövlətlərinin birliyi üçün bir nümunə olmaqdan ibarətdir. Burada mücərrədləkdən kənar konkret həqiqət var -ortada iki türk dövlətinin ortaq yarada biləcəyi model var. Bəli, məhz model olaraq, Azərbaycan-Türkiyə Dərnləri Federasiyası digər türk

dövlətlərinə örnək ola bilər. Məsələn burasındadır ki, federasiya qeyri-hökumət qurumu kimi türklərin xalq olaraq dövlətçilik naminə birləşə bilmə şansını ifadə edir. Yəni bu cür yolla birləşmək imkanını reallaşdırmaq olar. Sırr deyil ki, bəzi türk dövlətləri siyasi alanda birləşməyin qorxulu olduğunu bürüzə verirlər. Onlar hər vəchlə siyasi arenada koordinasiya fəaliyyətdən qaçırlar. Yalnız Azərbaycan və Türkiyə bu yöndə cəsarət nümayiş etdirir. Federasiya modeli elədir ki, istənilən özəl qurum ümumi maraq naminə ona qoşula bilər. O cümlədən qazax, özbək, qırğız, tatar və ya türkmən təşkilatları bura gələ bilər və ya özləri inteqrativ nəşə yaradalar. Sonrakı mərhələdə bu federasiyalar arasındakı əlaqələrdən danışmaq olar. Azərbaycan-Türkiyə Dərnəkləri Federasiyası həmin prosesdə baza model rolunu oynaya bilər. Deməli, bu yolla çox güclü və imkanlı ümumtürk diasporu formalaşdırmaq mümkündür.

AzərTAc
03.06.2004

“Ocaq” cəmiyyətinin 15 yaşı tamam oldu

Hazırladı: Günel Heydərova

Rusiya Federasiyasının paytaxtı Moskva şəhərində Azərbaycan diasporu Mərkəzi Ədiblər Evinin böyük salonunda “Ocaq” Azərbaycan Mədəniyyəti Cəmiyyətinin 15 illik yubileyini təntənə ilə qeyd edib. Moskva hökumətinin, paytaxtın Regionlararası əlaqələr və milli siyasət komitəsinin, Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin və Mərkəzi Ədiblər Evinin dəstəyi ilə təşkil olunan gecədə Azərbaycan diasporunun və Rusiya ictimaiyyətinin görkəmli nümayəndələri iştirak edib.

Qeyd edək ki, 1989-cu ildə yaranan “Ocaq” cəmiyyəti Rusiya paytaxtında rəsmən qeydiyyatata alınan ilk Azərbaycan ictimai təşkilatıdır. Təşkilat yarandığı vaxtdan xalqımızın böyük mədəni irsinin təbliği ilə fəal məşğul olmuş, Moskvada yaşayan azərbaycanlıların mədəni həyatının təşkilinə hər cür dəstək vermiş, rusiyalıları Azərbaycanın həyatının müxtəlif sahələrində qazanılmış nailiyyətlərlə tanış etmişdir.

ÜAK-nin prezidenti Məmməd Əliyev, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin əməkdaşı Günel Heydərova, Moskva şəhəri Regionlararası əlaqələr və milli siyasət komitəsi sədrinin müavini V. Zamurayev, Moskva Təhsil departamentinin rəhbərinin köməkçisi M.Baturin, Nekrasov adına kitabxananın direktoru S. Prosekova, 157 nömrəli Azərbaycan etnik-mədəni təmayüllü məktəbin direktoru A. Quliyeva gecədə çıxış edərək, ötən illər ərzində həm digər həmyerlilər birlikləri, həm də Rusiya paytaxtının hakimiyyət orqanları arasında böyük nüfuz qazanan güclü ictimai təşkilata çevrilən cəmiyyətə səmərəli işində uğurlar arzulayıblar. Tədbir Azərbaycan incəsənət ustalarının iştirakı ilə konsert proqramı ilə başa çatıb.

Zaman qəzeti

07.06.2004

Azərbaycan Diasporunun nümayəndələri ilə görüş

- Əziz dostlar!

Mən sizi görməyimdən çox şadam. Məmnunam ki, azərbaycanlılar yaşadıkları ölkələrdə öz layiqli yerlərini tutublar, bu ölkələrin ictimai-siyasi, iqtisadi və mədəni həyatında çox mühüm rol oynayırlar.

Mən dünəndən Ukraynadayam və dövlət səfərini həyata keçirirəm. Böyük məmnuniyyətlə deyə bilərəm ki, bu səfər çox uğurlu keçir. Dünən apardığımız ikitərəfli danışıqlar bir daha göstərdi ki, Ukrayna və Azərbaycan strateji tərəfdaşlardır. Müzakirə etdiyimiz bütün məsələlər üzrə bizim mövqeyimiz üst-üstə düşür, həm ikitərəfli münasibətlərdə, həm regionda gedən proseslərə baxışlarımız, eyni zamanda, beynəlxalq siyasət məsələlərində mövqələrimiz üst-üstə düşür. Ölkələrimiz arasında iqtisadi əməkdaşlıq güclənir, mal dövriyyəsi artır. Bu, bir tərəfdən onu göstərir ki, Azərbaycanın və Ukraynanın iqtisadiyyatı hərtərəfli inkişaf edir. Digər tərəfdən, ölkələrimiz arasında mövcud olan iqtisadi əlaqələr daha da güclənir. Əlbəttə, Ukraynada yaşayan və bizneslə məşğul olan azərbaycanlıların bu işdə böyük rolu ola bilər və onlar bu sahədə öz töhfəsini verə bilərlər. Eyni zamanda, siyasi məsələlər də müzakirə olundu. Çox sevindirici haldır ki, Ukrayna ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlər təkcə ikitərəfli formatda deyil, habelə regional təşkilatlar çərçivəsində də uğurla həyata keçirilir və bu əməkdaşlıq getdikcə güclənir.

Humanitar sahədə böyük nailiyyətlərimiz vardır. Mən qeyd etdim ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən Slavyan Universitetində Ukrayna dili fakültəsi vardır, burada ukraynaşünaslıq öyrənilir və Ukrayna dili tədris olunur. Ölkəmizdə ukraynalılara münasibət çox müsbətdir. Çox şadam ki, ölkəmiz müstəqilliyə qovuşduqdan sonra bu münasibətlər daha da güclənmişdir. Eyni zamanda, burada yaşayan azərbaycanlılara olan diqqətə görə Ukrayna rəhbərliyinə, şəxsən Prezidentə öz minnətdarlığımı bildirdim.

Mən bilirəm ki, burada azərbaycanlılar çox rahat yaşayırlar. Dövlət orqanları tərəfindən onlara münasibət çox yüksəkdir və bu da məni çox sevindirir. Çox mühüm məsələ kimi Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ məsələsi də müzakirə olunmuşdur. İkitərəfli formatda, geniş tərkibdə görüşdə, eyni zamanda, keçirilmiş mətbuat konfransında Ukrayna Prezidenti cənab Leonid Kuçma birmənalı şəkildə qeyd etmişdir ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi yalnız və yalnız beynəlxalq hüquq normaları əsasında, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində öz həllini tapa bilər. Bu, çox mühüm bir bəyanatdır. Mən qeyd etdim ki, bəzi hallarda müəyyən dairələr bu məsələnin üstündən keçmək, bunu danmaq, bu məsələ ilə əlaqədar müxtəlif manipulyasiyalar etmək istəyirlər. Əfsuslar olsun ki, dünyanın bəzi yerlərində hələ də ikili standartlar siyasəti hökm sürür. Ancaq Ukrayna kimi böyük dövlətin başçısının belə birmənalı bəyanatı çox böyük siyasi addımdır və iki ölkə arasında olan münasibətləri əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirən bir amildir. Mən buna görə Ukrayna Prezidenti cənab Kuçmaya öz minnətdarlığımı bildirdim və sizi də məlumatlandırırım ki, gündəlik həyatınızda ünsiyyətdə olduğunuz insanlarla bu məsələ ətrafında söhbət apararsınız, Azərbaycan dövlətinin və xalqının Ukrayna xalqına olan dərin məhəbbətini, o cümlədən bu mövqeyə görə təşəkkürünü bildirəsiniz. Hesab edirəm ki, bu, çox vacib məsələdir. Ölkələrimiz arasında doqquz sənəd imzalanmışdır. Bu sənədlər ikitərəfli münasibətlərimizin, demək olar ki, bütün sahələrini əhatə edir. Prezidentlər tərəfindən siyasi sənəd, eyni

zamanda, iqtisadi inkişafa və ikitərəfli münasibətlərin möhkəmlənməsinə dair sazişlər imzalanmışdır. Ümid edirəm ki, bu sənədlər qüvvəyə mindikdən sonra ikitərəfli əlaqələrimiz daha da güclənəcəkdir.

Çox şadam ki, Ukrayna ilə yanaşı, Belarus və Moldovada da diasporlarımız formalaşmış və fəaliyyət göstərir. Bu, çox müsbət haldır. Yəqin ki, sizə məlumdur, biz bu istiqamətdə öz fəaliyyətimizi gücləndiririk. Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev tərəfindən Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması barədə qəbul olunmuş qərar bu istiqamətdə atılmış ən mühüm addımlardan biridir. Çox sevindirici haldır ki, demək olar, bütün keçmiş sovet respublikalarında Azərbaycan diasporları yaradılmışdır. Biz bu siyasəti davam etdiririk və eyni zamanda, müxtəlif ölkələrdə Azərbaycanın yeni səfirliklərinin açılması haqqında qərar qəbul etmişik. Bu yaxınlarda mən Belarusa səfirliyin açılması barədə qərar qəbul etmişəm. Artıq müəyyən müddətdən sonra bu ölkəyə səfir də təyin olunacaqdır. Bu, bizim üçün daha geniş imkan yaradacaqdır.

Azərbaycanın işi haqq işidir. Xüsusilə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsində bütün dünya ölkəmizin təcavüzə məruz qaldığını, torpaqlarımızın işğal altında olduğunu və bu işğalın nəticəsində 1 milyona yaxın soydaşımızın öz doğma torpaqlarından didərgin düşdüyünü bilməlidir. Diasporların, səfirliklərin bu istiqamətdə apardıqları işlərin çox böyük əhəmiyyəti vardır.

Bizim diplomatiyamız bütün ölkələrlə ikitərəfli, faydalı, mehriban münasibətlərin qurulmasına yönəlmişdir. Biz bütün ölkələrlə çox gözəl münasibətlər yaratmışıq və deyə bilərəm ki, Azərbaycanın digər ölkələrlə heç bir problemi yoxdur. Ümidvaram ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü məsələsi beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində öz həllini tapacaqdır. Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi həll olunduqdan sonra ölkəmizdə daha böyük iqtisadi inkişaf baş verəcəkdir.

Bu gün ölkəmiz çox dinamik inkişaf edir, bütün iqtisadi göstəricilər Azərbaycanın ildən-ilə gücləndiyini göstərir. Hazırda qəbul etdiyimiz sosial-iqtisadi və regional proqramlar çərçivəsində qeyri-neft sektoruna böyük sərmayələr qoyulacaqdır. Yeni iş yerləri, xüsusilə regionlarda iş yerlərinin açılması ən mühüm məsələdir. Prezident seçkilərindən ötən yeddi ay ərzində 30 minə yaxın iş yeri açılmışdır ki, bu da çox yüksək göstəricidir. Bu, bir tərəfdən işsizliyi aradan qaldıracaq, digər tərəfdən Azərbaycanda yerli istehsal inkişaf edəcək, idxal azalacaqdır. Beləliklə, daha çox vergilər ödəniləcəkdir. İqtisadiyyatla məşğul olanlar çox gözəl bilirlər ki, iş yerinin açılmasının əhəmiyyəti təkcə hansısa bir insanı işlə təmin etməklə bitmir. Bunun arxasında böyük və dərin məsələlər durur və onun bütövlükdə iqtisadi inkişafa təsiri olur.

Ölkəmiz dünya birliyində özünəlayiq yerini tutmuşdur. Seçkilərdən sonra mənim etdiyim bütün səfərlər çox uğurlu olmuşdur. Xarici ölkələrə, beynəlxalq təşkilatlara – Avropa Şurasına, Avropa Birliyinə, NATO-ya etdiyim səfərlər çox yüksək səviyyədə keçmişdir və bir daha Azərbaycanın dünya birliyinin dəyərli üzvü olmasını təsdiq etmişdir. Ölkəmizdə dünyanın ən böyük layihəsi olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri layihəsi, habelə Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri layihəsi uğurla həyata keçirilir, “Azəri-Çınaq-Günəşli” və “Şahdəniz” yataqlarının işlənilməsi çox sürətlə gedir. Şübhə etmirəm ki, yaxın zamanlarda bu kəmərlər istifadəyə veriləcək və ölkəmizə böyük həcmdə maliyyə resursları daxil olacaqdır. Bu, bizə imkan verəcəkdir ki, ölkəmizi hərtərəfli inkişaf etdirək, iqtisadiyyatımızı şaxələndirək. Elə etməliyik ki, Azərbaycanın hər bir yerində, bölgəsində yeni infrastruktur yaradılsın, binalar, xəstəxanalar, məktəblər, sənaye müəssisələri istifadəyə verilsin. Əminəm ki, biz

buna nail olacağıq. Bunu etmək üçün hər cür imkan vardır. Heydər Əliyevin siyasəti yaşayır, mən bu siyasəti davam etdirirəm, xalq bu siyasəti dəstəkləyir və bəyənilir. Ötən ilin oktyabrında keçirilmiş prezident seçkiləri bunu bir daha təsdiq etdi. Həm Azərbaycanın daxilində, həm də xaricdə yaşayan soydaşlarımız birmənalı şəkildə Heydər Əliyev siyasətinə səs vermişlər.

Bu amillə yanaşı, iqtisadi inkişaf da sürətlə gedir. Son yeddi il ərzində iqtisadiyyatımız hər il təxminən 10 faiz artmışdır ki, bu da dünyada çox nadir hallardan biridir. Xarici sərmayələrin həcmi artır, sosial məsələlər öz həllini tapır. Ən çətin vəziyyətdə yaşayan qaçqın və köçkünlərimizin problemləri də həll olunur, onlar üçün yeni şəhərciklər və qəsəbələr salınır. Bir neçə gündən sonra daha bir yeni və müasir şəhərcik öz qapılarını onların üzünə açacaqdır.

Mən gələcəkdə Azərbaycanın qarşısında heç bir problem görmürəm. Qonşularla münasibətlər çox yüksək səviyyədədir. Bu da Heydər Əliyev diplomatiyasının təntənəsidir. Yadınıza salın, on il əvvəl qonşularımızla problemlərimiz çox idi və onlar Azərbaycana çox mənfi təsir edirdi. Amma indi heç bir problem yoxdur, bütün qonşularla çox mehriban, səmərəli, ikitərəfli münasibətlər qurulmuşdur. Ən ağır problem olan Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi də, əminəm ki, öz həllini tapacaqdır. Azərbaycan bu məsələdə öz mövqeyindən geri çəkilmir. Ölkəmizin ərazi bütövlüyü bərpa olunmalı və işğalçı qüvvələr torpaqlarımızdan çıxmalıdır. Beynəlxalq ictimaiyyətin və beynəlxalq təşkilatların bu məsələyə baxışlarında da müəyyən dəyişikliklər baş vermişdir. Mən əvvəlcədən bir şey demək istəmirəm, amma inanıram ki, biz bu məsələni həll edəcəyik. Bu hansı yolla olacaq - onu gələcək göstərəcəkdir. Amma Azərbaycan xalqı heç vaxt öz torpaqlarının itirilməsi ilə barışmayacaqdır. Biz çalışacağıq ki, bunu sülh yolu ilə həll edək.

Mən çox sevindirəm və məmnunam ki, Ukraynada, Belarusda və Moldovada fəaliyyət göstərən diasporlarımız çox güclənmiş və fəallaşmışlar. Onlar demək olar ki, tam formalaşmışlar. Azərbaycanlıların ali qanunvericilik və hökumət strukturlarında təmsil olunması da çox mühüm bir haldır. Biz buna çox çalışmalıyıq. Ümid edirəm ki, Ukraynada 2006-cı ildə keçiriləcək parlament seçkilərində bizim diasporumuz, səfirliyimiz və əlbəttə, Azərbaycan hökuməti bu parlamentdə azərbaycanlıların təmsil olunması üçün və onların sayının çox olması üçün əlindən gələni edəcəkdir. Bu, bizə böyük imkanlar verəcəkdir. Sırr deyil ki, ölkəmizin mövqeləri də, burada yaşayan azərbaycanlıların gündəlik həyatı da bundan fayda görəcəkdir. Əmin ola bilərsiniz ki, Sizin arxanızda Azərbaycan dövləti, bu dövlətin başçısı dayanıbdır. Xaricdə yaşayan bütün soydaşlarımız hansı ölkənin vətəndaşı olmağından asılı olmayaraq, bizim qardaşlarımızdır və hər an doğma vətən sizi qarşılamağa hazırdır. Amma biz istəyirik ki, siz yaşadığınız ölkələrdə güclənəsiniz, daha möhkəm mövqeyə sahib olasınız. Siyasi aləmdə, biznesdə, bu ölkələrin mədəni həyatında sizin möhkəm mövqeyiniz Azərbaycanın adının daha da yüksəlməsi deməkdir. Ölkəmiz haqqında həqiqətlər daha dolğun şəkildə dünya ictimaiyyətinə çatdırılmalıdır. Əlbəttə, hər bir ölkənin səfirliyi vardır və bu səfirlik ölkənin maraqlarını təmsil edir. Amma diaspor üzvləri də Azərbaycanın elçiləridir. Sizin fəaliyyətinizdən çox şey asılıdır. Siz Azərbaycana dəstəksiniz, Azərbaycanın da hökuməti və dövləti sizə dəstəkdir. Əlbəttə, ikitərəfli münasibətlər güclü olanda, - Ukrayna ilə Azərbaycan arasında münasibətlər strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə gəlib çatmışdır, - burada yaşayan azərbaycanlılara da öz müsbət təsirini göstərəcəkdir.

Mən bir daha sizin hamınızı salamlayıram, bu görüşə gəldiyinizə görə sizə öz təşəkkürümü bildirirəm. Sizə uğurlar arzu edir və əmin olduğumu bildirirəm ki, Azərbaycanın adını daim yüksək tutacaq, ölkəmizi ləyaqətlə təmsil edəcək və onun gələcəyi naminə bütün azərbaycanlılarla birlikdə fəal iş aparacağıq.

AzərTAc
08.06.2004

Amerika Türk Assosiasiyaları Assambleyasının nümayəndə heyəti ölkəmizdə səfərdədir

Hazırladı: Günel Heydərova

İyun ayının 6-dan 10-na qədər Dövlət Komitəsinin dəvəti ilə Amerika Türk Assosiasiyaları Assambleyasının (ATAA) nümayəndə heyəti paytaxtımızda səfərdə olacaq. Nümayəndə heyətinin tərkibinə ATAA-nın prezidenti Ərcümənd Qılınc, İdarə heyətinin üzvləri Yüksel Oktay, Lətifə Varşavski, Canan Danışman, Texas ştatı üzrə təmsilçi Nuray Fuller, İllinoys ştatı üzrə təmsilçi Başak Braun, Amerika Qızıldərililər İcmasının rəhbəri Franklin Kıl, Cənubi Florida Universitetinin professoru Aydın Sunol, Corc Vaşinqton Universitetinin professoru Türker Özdoğan, “Artemel International” şirkətinin prezidenti Engin Artemel, “Real Estate Investor” şirkətinin baş müqaviləşisi Nurəddin Dəmircan və başqaları daxildir.

Qonaqlar səfər proqramını iyunun 7-si ümummillə lider Heydər Əliyevin məzarını və Şəhidlər Xiyabanını ziyarət etməklə başlayacaqlar. Daha sonra Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov tərəfindən qəbul olunacaq nümayəndə heyəti elə həmin gün ABŞ və Türkiyə Respublikasının səfirliklərində brifinq verəcəklər. Səfər müddətində ATAA-nın prezidenti Ərcümənd Qılıncın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini Milli Məclisin sədri Murtuz Ələsgərov, İqtisadi İnkişaf Naziri Fərhad Əliyev, Mədəniyyət naziri Polad Bülbüloğlu, Gənclər, İdman və Turizm Naziri Əbilfəs Qarayev, Xarici İşlər Nazirinin müavini Xələf Xələfov da qəbul edəcək. “Bakı Biznes Mərkəzi” və “İnkişaf” qeyri-hökumət təşkilatında da görüşlər keçirəcək qonaqlar iyunun 9-da mətbuat konfransı verəcəklər.

Qeyd edək ki, Amerika Türk Assosiasiyalar Assambleyası (ATAA) Amerikada və dünyada ən böyük türk diaspor təşkilatıdır. 1970-ci illərin sonlarında yaranan bu təşkilatın hazırda Amerika və Kanadada 57 şöbəsi fəaliyyət göstərir. ATAA-nın yaranma məqsədlərindən biri ABŞ-da fəaliyyət göstərən çoxsaylı ictimai-mədəni Türk-Amerika təşkilatları ilə əməkdaşlıq qurmaqdır. Assambleya Vaşinqtonda yerləşən bütün icmaları bir-biri ilə əlaqələndirir, eləcə də onların maraqlarını müdafiə edir. Cəmiyyətin əsas məqsədlərindən biri Amerika-Türk əlaqələrini gücləndirmək və Türkiyə haqqında Amerika ictimaiyyətinə düzgün məlumat çatdırmaqdır.

ATAA fəaliyyətini bir sıra istiqamətlərdə qurub: Amerikanın müxtəlif ştatlarında türklər üçün maarifləndirici seminarlar keçirmək; onları Türkiyədə baş verən proseslərə və Amerika-Türk əlaqələrinin inkişafına cəlb etmək; Türkiyədə baş verən siyasi, ictimai, iqtisadi prosesləri əhatə edən konfranslar, seminarlar təşkil etmək; türk dünyasının mədəni irsini təbliğ etmək məqsədi ilə tədbirlər keçirmək və s. ATAA Türkiyəyə və Türk-Amerika icmalarına aid bir sıra nəşrlər dərc etdirir. Assambleya 1989-cu ildən «The Turkish World» adlı jurnal dərc edir.

ATAA-nın rəhbərliyi Türkiyə və Türk-Amerika icmalarına aid çoxlu sayda forumlarda iştirak edir və başqa icmalar ilə də sıx əlaqələrə malikdir. ATAA-nın hazırkı prezidenti Ərcümənd Qılınc və bu təşkilatın vitse-prezidentlərindən biri olan Tomris Azəri əslən azərbaycanlılardır.

Xatırladaq ki, bu ilin 30-31 yanvar tarixlərində Vaşinqton şəhərində sözügedən təşkilatın 24-cü illik qurultayı Dövlət Komitəsi ilə birlikdə keçirilmiş və qurultayın bir günü bütövlükdə Azərbaycanın təbliğinə həsr edilmişdi. Bu əhəmiyyətli tədbirdə Türkiyə Respublikasının bir sıra rəsmi şəxsləri, o cümlədən Baş nazir R.T.Ərdoğan və Xarici İşlər Naziri A.Gül də iştirak etmişdi. Azərbaycan tərəfindən isə Qurultayın işində XÖYƏİDK sədri N. İbrahimov, Mədəniyyət Naziri P. Bülbüloğlu, AR-in ABŞ-dakı Fövqəladə və Səlahiyyətli Səfiri H.Paşayev və Milli Məclisin üzvü Rafael Hüseynov iştirak etmişlər. Tədbirin sonunda isə Azərbaycan incəsənət ustalarının iştirakı ilə geniş konsert proqramı təşkil olunmuşdu.

Zaman qəzeti

09.06.2004

Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin şimal-qərb dairə şöbəsi yaradıldı

Bu yaxınlarda diaspor quruculuğu sahəsində daha bir əhəmiyyətli addım atılıb. 2-3 iyun tarixlərində Rusiya Federasiyasının Sankt-Peterburq şəhərində Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin Şimali-Qərb administrativ dairəsini əhatə edən vilayətlərdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan icma və birliklərinin birgə yığıncağı keçirilib. İclasda Sankt-Preterburq şəhər, Arxangelsk, Pskov, Voloqda, Velikiy-Novqorod vilayəti, Komi Respublikası təşkilatlarının iştirakı ilə Azərbaycan diasporunun problem və qayğıları müzakirə edilib. Eyni zamanda toplantıda Azərbaycan Respublikasının Rusiya Federasiyasındakı Fövqəladə və Səlahiyyətli Səfiri Ramiz Rizayev, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin əməkdaşı Mikayıl Hüseynov, Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin prezidenti, akademik Məmməd Əliyev, Konqresin vitse-prezidentləri Araz Ağalarov və İsgəndər Xəlilov iştirak ediblər. ÜAK-ın şimali-qərb dairəsi üzrə şurasının sədri yekdilliklə Həsərət Abbasov seçilib. Tədbir iştirakçıları Konqresin yeni ofisinin təntənəli açılışında da iştirak etmiş, dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin Sankt-Preterburq şəhərində ucalan abidəsi önünə əkililər qoymuşlar.

Xatırladaq ki, 21 may 2004-cü il tarixində Rusiya Federasiyasının Yekaterinburq şəhərində Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin (ÜAK) Ural Dairə Şöbəsi yaradılmışdı. Ural Dairəsinə Xantı-Mansı Azərbaycan Milli-Mədəni Muxtariyyəti, Çelyabinsk, Kurqan, Tümen və Yekaterinburq vilayətlərindən olan Azərbaycan icmaları daxil edilər. ÜAK Ural Dairə şöbəsinin yaradılması təşəbbüsü isə Tümen Azərbaycan icmasının rəhbəri Füzuli Burcuyev, Çelyabinskdən Rafael Quliyev, Kurqandan Ərşad Cuvarlinski, Surqutdan (XMMD) Hacı Azad Seyidov, Yekaterinburqdan Şahin Şıxlinski, Hidayət Cəfərov və Əsəd Quliyev tərəfindən irəli sürülüb. Beləliklə, ÜAK-ın yeni struktur və idarəetmə siyasətinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə yaradılan Ural Dairə Şöbəsi Yekaterinburqdakı soydaşlarımızın təşkilatçılığı ilə həmin şəhərin "Sverdlovsk" otelinin akt zalında baş tutmuşdu. Tədbirə xüsusi diqqət ayrılmasının daha bir göstəricisi Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin əməkdaşları Mikayıl Hüseynov, Surəddin Hümətovun, eləcə də ÜAK və Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin (AAK) vitse-prezidenti Natiq Ağamirovun iştirakçıları arasında olması idi. Azərbaycan icmasının fəallarından olan tanınmış iş adamı Şahin Şıxlinski yekdilliklə qurumun sədri seçilmişdi. Qeyd etmək lazımdır ki, ÜAK gələcəkdə bu praktikanı Rusiyanın bütün 7 federal dairəsində həyata keçirmək niyyətindədir

AzərTAc
09.06.2004

«Estoniya hökuməti Azərbaycan Diasporu ilə razılaşır»

Rəsmi Tallinn "Avropa Birliyinin qonşuları" layihəsi çərçivəsində Azərbaycanın AB-yə inteqrasiyasına yardımçı olmaq əzmindədir.

"Estoniya Azərbaycanı öz tərəfdaşı sırasında görür və bu əməkdaşlığın möhkəmlənməsi istiqamətində əməli tədbirlərin həyata keçirilməsi vacibdir". Estoniyanın milli münasibətlər naziri Paul Eerik-Rummo və Eldar Əfəndiyevin (Estoniya parlamentinin nümayəndə heyətinin rəhbəri) başçılıq etdiyi nümayəndə heyətinin Bakıda keçirdiyi görüşlər zamanı bu fikir səslənib. Qeyd edək ki, səfər müddətində nümayəndə heyəti MM sədri Murtuz Ələsgərov, təhsil naziri Misir Mərdanov, gənclər, idman və turizm naziri Əbülfəz Qarayev, Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla iş üzrə dövlət komitəsinin sədri Nazim İbrahimov və Nərimanov rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı İlqar Abbasovla görüşüb. Nümayəndə heyətinin üzvü Niyazi Hacıyevin sözlərinə görə, səfərdə məqsəd respublika ilə əlaqələri daha da möhkəmləndirməkdir.

Yəni Estoniyada yaşayan azərbaycanlıların məqsədi, sadəcə, diaspor deyil, bu həddi aşaraq hökumət səviyyəsinə çıxmaq və müxtəlif layihələrin gerçəkləşdirilməsində yaxından iştirakını təmin etməkdir. Müsahibimin sözlərinə görə, Estoniyada hökumət səviyyəsində Azərbaycan diasporu ilə razılaşır. Çünki diaspor ölkənin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak edir ki, bu da hökumətin diqqətindən yayınmır.

Qeyd edək ki, bu görüş cari ilin martında Estoniyada keçirilən ikitərəfli görüşlərin davamı kimi təşkil edilib. Nümayəndə heyəti Nazim İbrahimovun dəvətilə gəlib. Yazda Tallində "Bakılılar klubu"nun açılış mərasimində dövlətimizin rəsmiləri də iştirak ediblər. Xarici işlər naziri xanım Kristina Oyulandın iştirakı ilə açılmış klubun məqsədi Azərbaycanda yaşamış insanları və Azərbaycanın dostlarını bir araya gətirməkdir. Estoniyanın tanınmış ziyalıları, dövlət xadimləri klubun tədbirlərində yaxından iştirak edirlər. Qeyd edək ki, klubun idarə heyətinin sədri prezidentin milli azlıqlar üzrə müşaviri Yana Krempe, şuranın sədri isə Eldar Əfəndiyevdir.

Niyazi Hacıyev qeyd etdi ki, Bakıda keçirilən görüşlər zamanı "Avropa Birliyinin qonşuları" layihəsi çərçivəsində Azərbaycanın AB-yə inteqrasiyasının təmin edilməsi istiqamətində görüləcək işlər də müzakirə mövzusu olub. Bu işlərdə artıq Avropa Birliyinin üzvü olan Estoniya Azərbaycana yaxından gömək göstərmək əzmindədir. Ən başlıcası isə Estoniya hökuməti uzun illərdən bəri davam edən Qarabağ münaqişəsində Azərbaycanın mövqeyini müdafiə etdiyini birmənalı bəyan edib.

Görüşlərin nəticəsi olaraq ilkin mərhələdə Bakıda "Estoniya evi"nin açılması nəzərdə tutulub. N.Hacıyev bu işdə Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinə arxalandıqlarını deyir: "Biz komitənin buradakı işini təqdirəlayiq hesab edirik. Məncə, işimizin bu səviyyədə qurulmasında komitənin fəaliyyətini xüsusi qeyd etmək lazımdır". Belə bir təklifin irəli sürülməsinin təsadüfi olmadığını deyən N.Hacıyev XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəllərində estonların Azərbaycanla sıx əlaqəsi olduğunu deyir. Tədqiqatçı Cəfər Məmmədov bu tarixi faktla bağlı kitab hazırlayır. Tədqiqatlar nəticəsində Azərbaycanda 360 estonun olduğu aşkar edilib.

N.Hacıyev qeyd etdi ki, səslənən təkliflər sırasında Bakı ilə Tallinnin qardaşlaşmış şəhərlər elan edilməsi də var. Bundan sonra ekologiya, təhsil, turizm, bələdiyyələr, qeyri-hökumət təşkilatları və digər sahələri əhatə edəcək layihələrin icrasına başlanacaq.

Müsaibim deyir ki, xarici ölkədə yaşamağın digər bir özəlliyi də ondan ibarətdir ki, yaşadığın mühitə inteqrasiya olunmaqla bərabər öz dil və adətlərini unutmayasan. Bu baxımdan Estoniyada yaşayan azərbaycanlılar fəal mövqedə dayanıblar. Belə ki, cəmiyyət burada yaşan gənc azərbaycanlılar üçün bazar günü məktəbi təşkil etməklə yanaşı, Vidadi Məmmədovun müəllifliyi ilə "Azərbaycan - Eston lüğəti" hazırlayıb. Bu, eyni zamanda estonların da Azərbaycan dilinə marağını təmin etmiş olur.

Qeyd edək ki, Estoniyada fəaliyyət göstərən "Ocaq" cəmiyyəti 1988-ci ildə təsis edilib. Bu o vaxtlar idi ki, azərbaycanlıları vəhşi müsəlman xalqı kimi təqdim edirdilər. Həmin illərdə Estoniyanın hakim dairələrinin yüksək səlahiyyətliləri arasında ermənilər çoxluq təşkil edirdi. Müsaibim deyir ki, bu gün ölkədə vəziyyət azərbaycanlıların xeyrinə dəyişib. Azərbaycan icması Estoniyanın milli-azadlıq hərəkatında yaxındaş iştirak edib və Estoniya hökuməti icmanı fəxri fərmanla təltif edib

AzərTAc
03.07.2004

Azərbaycan həqiqətləri "İRS-Nasledie"nin yeni sayında

"İrs-Nasledie" beynəlxalq jurnalının növbəti sayı işıq üzü görüb. Özünün ən yaxşı ənənələrinə sadıq qalaraq, jurnal həm rus, həm də ingilis dilində Azərbaycanı hərtərəfli - siyasi keçmişi və bugünü, tarixi abidələri, mədəniyyəti, sənətkarları ilə tanıtmaqda, Qarabağ müharibəsi, işğal olunmuş torpaqlar, erməni-azərbaycan münaqişəsi haqqında dolğun və obyektiv məlumatlar dərc etməkdədir.

Jurnalın baş redaktoru Musa Mərcanlının "Güllələnmiş abidələr" yazısı ilə açılan jurnalın bu sayının üz qabığında Azərbaycanın milli musiqi alətlərinin - tar, kaman, nağara, qaval, tütək, balabanın, milli rəmzimiz olan butaların öz əksini tapması bir daha "İrs-Nasledie"nin həqiqi təəssübkeşliyindən xəbər verir.

Yeni sayda diaspor rubrikasında Ramiz Abutalıbovun "Azərbaycanlılar Fransada: siyasi mühacirət tarixindən", din bölməsində "Alban kilsəsi bərpa olunacaqmı?", mənbələr silsiləsindən M.Ə.Rəsulzadənin "Panturanizm və Qafqaz problemi", "erməni xəstəliyi" başlığı altında N.Qorxmazoğlunun "Ararat - rusların beşiyi" məqaləsi yer alıb.

Dünya şöhrətli cazmen Vaqif Mustafazadə haqqında Natəvan Faiqin "Tayı-bərabəri olmayan", Oqtay Mirqasımovun "Ovsunçu" filmi barədə filologiya elmləri namizədi Mübariz Məmmədlinin "Ləyaqət - yaradıcılıq kredosu kimi", şairlər Elçin İsgəndərzadənin, Nəzrin Əliyevanın, Ülviyyə Əliyevanın, İlham Qəhrəmanın rus və ingilis dillərinə tərcümə edilən şeirləri Azərbaycan incəsənəti və ədəbiyyatı haqqında müəyyən qədər təsəvvür yaradır.

Bundan başqa, "İrs-Nasledie"nin bu sayında Qobustan qayalıqlarından miras qalan milli təsviri sənət ənənələrimizi yaşadan 13 yaşlı rəssam Stanislav Şpaninin planetin ən gənc professional rəssamı kimi "Ginnesin rekordlar kitabı"na düşməsi haqqında yazı verilib.

AzərTAc
12.07.2004

Diasporamız çox güclənib

Azərbaycan diasporası özünün inkişaf dövrünü yaşayır. Son illər aparılan məqsədyönlü siyasət nəticəsində Azərbaycan diasporasının formalaşmasında əsaslı irəliləyişlər baş verib.

Qısa müddətdə xarici ölkələrdəki Azərbaycan cəmiyyətləri vahid bir mərkəzdə birləşib, fəaliyyət istiqamətlərini müəyyən ediblər. Müsahibimiz Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin sədr müavini Manaf Səbəbidir.

Daha güclü ola bilərik

Manaf bəy, Azərbaycan diasporasının indiki fəaliyyətini necə qiymətləndirirsiniz?

- Hazırda Azərbaycan diasporasının fəaliyyətində bir canlanma mövcuddur. 10-12 il əvvəl Azərbaycan məsələsi ilə məşğul olanda, diaspora adı çəkiləndə mənasız bir şey kimi baxılırdı. Lakin son beş ildə həm dövlətin təşəbbüsü, həm də dünyada yaşayan azərbaycanlıların əl-ələ verməsi nəticəsində diasporamız çox güclənib. Ancaq bu, kifayət qədər deyil. Diasporamız ermənilərlə müqayisədə o qədər də güclü deyil. Biz bundan daha güclü ola bilərik və olacağıq da. Çünki bunun üçün potensialımız var.

Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması diasporamızın formalaşmasına nə dərəcədə müsbət təsir göstərib?

- Şübhəsiz, komitənin yaradılmasının prosesə müsbət təsiri olub. Onun fəaliyyətini yüksək qiymətləndiririk. Eyni zamanda fəaliyyətinin daha geniş spektrdə davam etdirilməsi imkanları da mövcuddur. Ümid edirik ki, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaxın gələcəkdə fəaliyyətini bir qədər də genişləndirərək, diasporamızın formalaşmasında daha güclü canlanma yaradacaq.

Azərbaycan lobbisinin dünyada söz sahibinə çevrilməsinə nə qədər zaman lazımdır?

- Bəzi şeylərin baş verməsi üçün müəyyən zamana ehtiyac var. O cümlədən lobbiləşməyə. Lobbiciliyin başlıca şərtlərindən biri budur ki, azərbaycanlılar yaşadıkları ölkədə nüfuz sahibi olmalıdır. Bugünkü maddi və mənəvi imkanlarla bunu tezləşdirmək mümkün deyil. Hesab etmirəm ki, yaxın zamanlarda erməni, yəhudi lobbisi kimi güclü olaq. Ancaq hazırkı vəziyyətdən daha yaxşı olmaq mümkündür. Çox güman ki, 5-10 ilə istənilən nailiyyətə çata bilərik. Bir şərtlə ki, mümkün vasitə və imkanlardan düzgün istifadə edilsin.

Bəzi cəmiyyətlər və diaspora təşkilatları erməni lobbisindən fərqli olaraq, Azərbaycana maddi yardım göstərməkdə xəsislik edir. Bunun səbəbi nədir?

- Qərbi ölkələrində yaşayan azərbaycanlıların 80-90 faizi 1980-ci illərin əvvəllərindən mühacirət ediblər. Ötən iyirmi il ərzində onlar öz şəxsi həyatlarındakı problemi tam həll edə bilməyib, nüfuz qazanmayıblar. İndi onlardan müəyyən məbləğdə pul gözləmək, yardım istəmək insafdan uzaqdır. Düzdür, ermənilər, yəhudilər bunu edirlər. Hansı şərtlə? Ermənilər, yəhudilər illər uzundur ki, həmin ölkələrdə fəaliyyət göstərir, güc mərkəzinə çevriləblər. Yəhudilər heç ciblərindən pul ayırmırlar. Onların nüfuzları var, ABŞ -dan pul alıb İsrailə verirlər.

Fondun olması önəmlidir

Diaspora fondunun yaradılmasına ehtiyac varmı?

- Fondun olması çox önəmlidir. Ancaq ondan önəmlisi düzgün istiqamətdə fəaliyyət göstərməkdir. Əsas məqsəd bu olmalıdır. Bu, çox vacibdir.

Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasında diasporamız məqsəduyğun fəaliyyət göstərirmi?

- O qədər də ürəkaçan deyil. Zəif şəkildədir və müəyyən axsaqlıqlar var. Bunun da səbəbi yaşadığımız ölkələrdə kifayət qədər nüfuza malik olmamağımızdır. Nüfuza malik olmadığımız halda sözüümüz də keçərlidir deyil. Konkret bir misal deyim. 4-5 ay əvvəl Avropa parlamentinə Per Qarton adlı bir işveçli deputat hesabat hazırlamışdı və həmin hesabatda Azərbaycanın haqlı mövqeyi nəzərə alınmışdı. Ancaq ermənilər buna qarşı çıxdılar və hesabat Avropa parlamentində keçmədi. Bu onu göstərir ki, bizim diasporamız lazım olan yerdə fəaliyyət göstərə bilmir. Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırmaq üçün gərək yetərinəcə gücümüz olsun.

Ən güclü diasporamız İsveçdədir

Təxminən hansı ölkələrdə diasporamız güclüdür və ya əksinə?

- Çox məhdud yerlərdə bizim lobbicilik imkanlarımız var. Ən güclü diasporamız İsveçdədir. Murad Artin adlı bir erməni İsveç parlamentində Azərbaycan əleyhinə qətnamə çıxarılmasına çalışsa da, biz onun qarşısını ala bildik. Avropa Şurasında da müəyyən mənada buna nail ola bilirik. Digər ölkələrdə də dəyərli tədbirlər keçirilir. Fransada çox zəiflik. Almaniya da sayımız çox olsa da, kifayət qədər nəticələr əldə edə bilməmişik.

1. Avropa Azərbaycanlıları Konqresi yarandığı qısa vaxt ərzində hansı işləri görüb?

- Yeni bir konqresdir. Onun fəaliyyəti üçün bir sıra şərtlər lazımdır. Konqresin qeydiyyat problemi mövcuddur.

1 Diaspora təşkilatlarının ayrı-ayrılıqda fəaliyyət göstərməsi lobbiləşməyə nə dərəcədə mənfi təsir göstərir?

- Müəyyən mənada mənfi təsir göstərir. Ancaq normalda maneçilik olmamalıdır. ABŞ-da 24 yəhudi təşkilatı fəaliyyət göstərir. Ancaq bu o demək deyil ki, onlar bir-birinə qarşı çıxır. Dəyişik insanlar və təşkilatlar yalnız bir məqsəd, dövlət üçün fəaliyyət göstərirlər. Bizlər də bir-birimizə qarşı çıxmamalı, yekdil fəaliyyət göstərməliyik.

Milli haqlarımıza nail olacağıq

Güney Azərbaycan məsələsinin həllini necə görürsünüz?

- Güney Azərbaycanda Milli Hərəkət ildən-ilə güclənir. 30 milyonluq azərbaycanlının haqqı təmin olunmalıdır. İçəridə basqı olduğu üçün İran dövləti öz bildiyi kimi hərəkət edir. Əminəm ki, 5-10 ilə milli haqlarımıza nail olacağıq.

Güneylə Quzeyin birləşməsinə önəmli hesab edirsiniz, yoxsa milli haqlara sahib olmağı?

- Kütə ilə sıx təmasda olmadığımız halda istiqlal, birləşmədən danışmaq yersizdir. Farsla düşmənçiliklə həmvətən olmaqdan daha yaxşı dost, qonşu olmaq lazımdır. Hər şeydən vacib olanı odur ki, milli haqlarımızı qazana bilək. Hər şeyin vaxtı var. Bir zaman millət istərsə ki, Quzeylə birləşsin, o zaman birləşməkdən danışmaq olar. Ancaq bugünkü gündə bundan danışmaq bizə xeyir gətirməz.

Qərb ölkələrinin Dağlıq Qarabağ problemini həll etməyə marağı varmı? - Qərb ölkələrinin hərəsinin öz istəyi, marağı var. Onlar üçün önəmli deyil ki, Qarabağ kimin əlindədir. Ancaq bölgədə sülhün olması onlar

üçün də vacibdir. Bu, təbii bir prosesdir, ancaq o demək deyil ki, Avropanın nüfuzlu təşkilatları çalışsınlar ki, ədalətli sülh olsun. Onlar, ilk növbədə öz mənafelərini güdürlər.

Olaylar
23.07.2004

Diasporumuzun coğrafiyası genişlənir

Azadə

ABŞ-da son vaxtlar xeyli fəallaşan Azərbaycan diaspor təşkilatlarının sırasına yenisi əlavə olunub. Bu, Amerikanın Missuri ştatında fəaliyyət göstərən "Missurinin Azərbaycan Cəmiyyəti" adlı qurumdur. Təşkilat bu günlərdə dövlət qeydiyyatına alınıb. Onun fəaliyyət tarixçəsi uzun bir dövrü əhatə etsə də, təşkilat qeydiyyatdan keçməyə nail ola bilmirdi. Ancaq bu günlərdə "Missurinin Azərbaycan Cəmiyyəti", nəhayət, rəsmən gəlir məqsədi güdməyən qeyri-hökumət təşkilatı statusu alıb.

Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Amerika şöbəsinin mütəxəssisi Elçin Əzimlidən aldığımız məlumata görə, hazırda cəmiyyətin üzvlərinin sayı 20 nəfərə yaxındır. O, qurumun tərkibində ABŞ-da təhsil alan tələbələrin də olduğunu və onların əsasən Vaşinqton və Missuri universitetlərində təhsil aldıklarını bildirib. Qeyd edək ki, təşkilatın qurucusu və prezidenti hazırda Vaşinqton Universitetində magistr təhsili alan Aytəkin Hüseynlidir.

E.Əzimli həmçinin söyləyib ki, "Missurinin Azərbaycan Cəmiyyəti" indiyə qədər bu ştatda keçirilmiş bir sıra mədəni tədbirlərdə, festivallarda Azərbaycanı uğurla təmsil edib. Qurum ABŞ-ın digər ştatlarında keçirilən mədəni tədbirlərdə də iştirak edib: "Cəmiyyət bu ilin mart ayında Vaşinqton Universitetində çox yüksək səviyyədə Novruz bayramı tədbiri keçirib. Sadəcə, azərbaycanlılar yox, digər millətlərin təmsilçiləri də bu tədbirin iştirakçıları olublar. Təşkilat bu yaxınlarda Missuri ştatının mərkəzi sayılan Sent-Luiz şəhərində keçiriləcək Xalqlar Festivalına qatılaraq Azərbaycanı təmsil edəcək".

E.Əzimli "Missurinin Azərbaycan Cəmiyyəti"nin Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə yaxından əməkdaşlıq etdiyini vurğulayıb.

525-ci qəzet

11.08.2004

Amerikada Azərbaycan Diasporu güclənir

Mən harada yaşayıramsa yaşayım, daim Azərbaycanı fikirləşmişəm, Azərbaycanla yaşamışam. Bəs, Amerikada yaşayan azərbaycanlılar Azərbaycan haqqında düşünürlərmi? Biri deyir ki, mən İranda doğulmuşam, o biri deyir mən Turanda doğulmuşam.

Məgər, Amerikada yaşayan ermənilər Ermənistanda doğulublar, Dağlıq Qarabağda doğulublar? Ermənidirlər, ona görə Ermənistanı fikirləşirlər. Harada doğulmağın fərqi yoxdur, əsas odur ki, sən azərbaycanlısan. Sənin bir müstəqil dövlətin var — Azərbaycan!

Heydər Əliyev Azərbaycanın ümummilli lideri

ABŞ-da yarım milyona qədər azərbaycanlı yaşayır

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev 1997-ci ildə ABŞ-a dövlət səfəri zamanı Azərbaycan diasporu ilə görüşündə bütün dünya azərbaycanlılarına üz tutdu, Azərbaycan naminə Azərbaycan ətrafında birləşməyi tövsiyə etdi. Bu görüş və ümummilli liderimizin dünya azərbaycanlılarına tövsiyələri bütün dünyada Azərbaycan cəmiyyətlərinin yaranması və təşkilatlanması üçün bir çağırış oldu.

Amerika Azərbaycan cəmiyyəti dünya azərbaycanlılarının ilk təşkilatlarından biridir. 1958-ci ildə ABŞ-ın Nyu-Cersi ştatında yaradılmışdır.

1973-cü ildə soydaşlarımız pul yığaraq Azərbaycan cəmiyyəti üçün bir bina da almışlar və hazırda Tomris Azərinin rəhbərlik etdiyi ABŞ Azərbaycan Cəmiyyəti bu binada yerləşir. Tomris xanımın məlumatına görə, ştatda azərbaycanlıların öz milli-mədəni mərkəzləri, hətta qəbiristanlıqları da var.

Tomris Azərinin rəhbərlik etdiyi təşkilat təbii ki, ABŞ-da yeganə Azərbaycan cəmiyyəti deyil. Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələr üzrə məsul işçisi Əhməd Obalının məlumatlarına görə, hazırda Amerikada qeydiyyatdan keçmiş Azərbaycan cəmiyyətlərinin sayı 20-30 arasındadır. Bu təşkilatlar arasında konkret koordinasiya olmadığından, bu gün onların konkret sayını da qeyd etmək çətindir. Eyni sözləri ABŞ-da yaşayan azərbaycanlıların ümumi sayı haqqında da demək olar. Müxtəlif mənbələrin məlumatlarına görə, onların sayı 400 mindən bir milyona qədər dəyişir. Bu da təbiidir — ABŞ-a gələn azərbaycanlılar gəldikləri ölkələrin adını çəkirlər, odur ki, iranlı, türk kimi qeydiyyatdan keçirlər. Bundan başqa, azərbaycanlılar bir yerdə, kompakt halında yaşamadıqlarından və qaynayıb-qarışmağa meyli olduqlarından onların sayını dəqiqləşdirmək xeyli çətindir. Amma ABŞ-da yaşayan soydaşlarımızın sayı barədə T.Azərinin və Ə.Obalının məlumatları hardasa üst-üstə düşür. Tomris xanım qeyd edir ki, ABŞ-da hazırda 400 min civarında azərbaycanlı yaşayır. Onların böyük əksəriyyəti özünü iranlı hesab edir. Ə. Obalının fikrincə, ABŞ-da bir milyona qədər iranlı yaşayır, bunların da 400 min nəfəri azərbaycanlıdır və güney Azərbaycanı təmsil edir. ABŞ-da quzey Azərbaycanın nümayəndələri çox azdır, 10-15 min nəfərə qədərdir. Azərbaycanlılar ABŞ-ın əsasən Kaliforniya ştatında yaşayırlar (Yeri gəlmişkən, bu ştatda iranlıların və türklərin də sayı çoxdur). Əsas

şəhərləri də Los-Anceles və San-Fransiskodur. Azərbaycanlıların sayına görə sonrakı yerləri Nyu-York və Vaşinqton şəhərləri tutur.

Əhməd Obalı ABŞ-da yaşayan azərbaycanlıların sayından yox, siyasi passivliyindən narazıdır. O, qarşıdan gələn seçkilərdə soydaşlarımızın kimə — C.Buşa, ya C.Kerriyə səs verəcəyini dəqiq bilmir, amma qeyd edir ki, azərbaycanlılar demokrat C.Kerrinin ermənipərəst çıxışlarından narazıdır. Ermənilər isə, məlum olduğu kimi, artıq C.Kerrinin xeyrinə imzatoqlama prosesinə başlayıb.

Təbii ki, ABŞ-dan sevindirici xəbərlər də var. ABŞ Türk Assosiasiyaları Assambleyasının sədri Ərcümənt Qılinc tarixi bir bəyanatla çıxış etmişdir. O, assambleyanın artıq dünya türklərinin assambleyası kimi fəaliyyət göstərdiyini elan etmişdir. Bu, şübhəsiz ki, ABŞ-da yaşayan azərbaycanlıların inteqrasiyasına dəstək verəcək və onların qardaş türklərlə yaxınlaşmasına imkan yaradacaq. Türk diasporu isə məlum olduğu kimi, artıq ABŞ-da real qüvvəyə çevrilmişdir və sayı milyonlarla ölçülür.

ABŞ-da Azərbaycan cəmiyyətlərinin yaranmasında və təşkilatlanmasında təbii ki, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rolu böyükdür. Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyev hələ 2001-ci ilin noyabrında, Dünya Azərbaycanlılarının I qurultayında belə bir dövlət qurumunun yaradılacağını elan etmişdi. Dövlət Komitəsinin yaradılması isə dünya azərbaycanlılarına əsl hədiyyə oldu. Dünyaya səpələnmiş Azərbaycan təşkilatları arasında koordinasiya yaradan və onların problemlərini qabardan bir təşkilat meydana gəldi. Ümummilli liderimiz qurultaydakı tarixi çıxışında soydaşlarımıza birləşməyin mənəvi və nəzəri əsaslarını göstərdi. O, bütün dünyaya elan etdi ki, dünya azərbaycanlılarını birləşdirəcək bir ideya var — bu, azərbaycançılıqdır, dünya azərbaycanlılarını birləşdirəcək bir dövlət var — bu, müstəqil Azərbaycan Respublikasıdır. Soydaşlarımız da liderimizin bu tövsiyələrini əsas tutdu və ABŞ-da, Almaniyada, Rusiyada, Ukraynada və s. yerləşən böyük Azərbaycan təşkilatları bir araya gəldi, Azərbaycan Respublikası ətrafında birləşdi.

Bu gün ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin yolunu inamla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin rəhbərlik etdiyi Azərbaycan Respublikası Azərbaycan diasporuna dayaqdır. Sabah güclənmiş və bütün dünyada təsir və təzyiq qüvvəsinə çevrilmiş Azərbaycan diasporu Azərbaycan Respublikasına dayaq olacaq. Bax onda, Azərbaycanın və dünyada yaşayan azərbaycanlıların həll olunmamış problemləri qalmayacaq. Prezident İlham Əliyevin rəhbərlik etdiyi Azərbaycan həmin günlərə doğru irəliləyir.

Xalq qəzeti

13.08.2004

**"Diaspora" jurnalının növbəti sayı xarici ölkələrdə
paylanacaq**

Bu günlərdə "Diaspora" jurnalının növbəti sayı işıq üzü görəcək. Sayca üçüncü olan nəşrdə ermənilərin azərbaycanlılara qarşı törətdikləri terror aksiyaları barədə geniş məlumat dərc olunacaq. Jurnalda Azərbaycan diasporasının formalaşması istiqamətində görülən işlər əksini tapacaq. "Diaspora" jurnalının "Dünya azərbaycanlıları terrora qarşı" aksiyasının tərkib hissəsi olan Bakı-Brüssel təşviqat avtobusunun keçəcəyi ölkələrdə paylanması da nəzərdə tutulub. Aksiyaya hazırlıq üzrə təşkilat komitəsindən bildirilib ki, jurnalla bərabər erməni terrorizmindən bəhs edən digər materiallar da Rusiya, Ukrayna, Polşa, Çexiya və Almaniyada keçirilən tədbirlərdə bu ölkələrin ictimaiyyətinə təqdim olunacaq

**OLAYLAR İA.
21.08.2004 11:44]**

Gələn ilin yazında Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayı keçiriləcək

Kamil Həmzəoğlu

Nazim İbrahimovun bildirdiyinə görə, qurultayda Heydər Əliyevin Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayındakı nitqindəki tövsiyələrin yerinə yetirilməsi barədə hesabat veriləcək, gələcək perspektivlər müəyyənləşdiriləcək.

Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) qərargahında Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimovun Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayının ildönümünə həsr edilmiş mətbuat konfransı keçirilib. N.İbrahimovun bildirdiyinə görə, Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra xaricdə yaşayan soydaşlarımızla əlaqələrin güclənməsi, onların tarixi vətənlərinə bağlılığının möhkəmlənməsi dövlət quruculuğunun mühüm amilinə çevrilib. Çünki bütün ölkələrdə diaspor məsələlərinə xüsusi önəm verilir və burada əsas məqsəd xalqın milli birliyini təmin etməklə dövlətin qarşısında duran problemlərin həllinə yardımçı olmaqdan ibarətdir. Azərbaycanda isə diaspor məsələləri müstəqilliyin ilk illərindən aktualıq kəsb etməyə başlasa da, bu problemə dövlət tərəfindən xüsusi qayğı göstərilməsi ümummillə lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişindən sonra mümkün olub: "Ümummillə liderimiz Heydər Əliyevin ölkə rəhbərliyinə qayıdırdından sonra Azərbaycan dünya azərbaycanlılarının mənafə və maraqlarının təminatçısı olduğunu rəsmən bəyan etdi və xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla dövlət səviyyəsində sistemli iş aparmağa başladı. Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Gününün təsis edilməsi, Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayının keçirilməsi, "Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla bağlı Dövlət Siyasəti haqqında" qanunun qəbulu, Azərbaycan icma və birliklərinin fəaliyyətini əlaqələndirmək üçün xüsusi bir dövlət orqanının - Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması bu fəaliyyətin nə qədər ciddi və genişmiqyaslı olduğunu təsbit edir". O qeyd edib ki, Dövlət Komitəsinin fəaliyyətinin başlıca qayəsi H.Əliyevin müəllifi olduğu Azərbaycançılıq ideologiyasının fundamental prinsiplərini həyata keçirməkdən ibarətdir. Məhz görülən tədbirlərin nəticəsində son bir il ərzində Belarus, Moldova, Özbəkistan Norveç, Niderland, Almaniya, İspaniya, İtaliya, Belçika, Bolqarıstan, Çexiya, Finlandiya, Estoniya, Polşa, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Türkiyə və ABŞ-da 36 yeni Azərbaycan icmasının təsis edilməsi istiqamətində mühüm addımlar atılıb və bu müsbət tendensiya hazırda digər regionları da əhatə etməkdədir. Bu ilin oktyabr ayında isə Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin II Qurultayı keçirilib, noyabr ayında Moldova Azərbaycanlılarının, bu ilin sonunadək Türk Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının I qurultayının və gələn ilin yanvar ayında Qazaxıstan Azərbaycanlılarının təsis qurultayının keçirilməsi planlaşdırılıb.

N.İbrahimovun dediyinə görə, komitə yalnız icma və birliklərin yaradılması məsələsinə diqqət yetirməklə kifayətlənmir. Komitənin əsas strateji məqsədi H.Əliyevin müəyyənləşdirdiyi xəttə uyğun olaraq müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarının vahid bir mərkəzdə birləşdirilməsinə nail olmaqdan ibarətdir: "Avropa Azərbaycanlılarının vahid bir təşkilatda birləşdirilməsi bizim əsas strateji məqsədlərimizdən biri idi.

Bu işin davamı olaraq dünyanın başqa qitələrində də Azərbaycan icma və birliklərinin fəaliyyətlərinin mərkəzləşdirilməsi istiqamətində addımlar atılmaqdadır. Bu ilin may ayında Türkiyənin İsgəndərün şəhərində bu ölkədə fəaliyyət göstərən 18 Azərbaycan icma və birliklərini özündə birləşdirən Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının təsis konfransı keçirilib. Növbəti məqsədimiz Amerika Azərbaycanlıları Konqresini yaratmaqdır". Bu proses qitələr üzrə yekunlaşdıqdan sonra əsas məram Dünya Azərbaycanlılarının vahid bir təşkilatını yaratmaq olacaq. Artıq bu ideyanın gerçəkləşməsinə doğru gedilir. Bu proses çoxşaxəlidir və yalnız bir amala - Dünya Azərbaycanlılarının təşkilatlandırılmasına, onların mənəvi-ideoloji birliyinin təmin olunmasına yönəldilib.

Komitə sədri bildirib ki, milli mənafehimiz, dövlət maraqlarımız, xalqımızın tarixin sınaqlarından çıxmış dostluq əlaqələri Azərbaycan və türk diasporlarının sıx əməkdaşlığını, tələpəli məsələlərin həllində birgə fəaliyyətini zərurətə çevirib: "Azərbaycan-türk diasporları bir çox mühüm məsələlərdə ortaq mövqedən çıxış edir. Azərbaycan diaspor təşkilatlarının tədbirləri türk diaspor təşkilatları tərəfindən dəstəklənir. 2003-cü ilin dekabr ayında Ankara şəhərində "Türkiyə-Azərbaycan ilişkileri XXI əsrdə" mövzusunda forumun keçirilməsi, 57 türk icmasının birləşdiyi "Amerika Türk Assosiasiyaları Assambleyası"nın bu ilin yanvarında Vaşinqtonda keçirilən 24-cü qurultayının ikinci gününün bütövlükdə Azərbaycana həsr edilməsi, ABŞ-ın və Türkiyənin görkəmli siyasət və hökumət adamlarının iştirakı ilə keçirilən "Azərbaycanın müasir dünyada yeri və inkişaf perspektivləri" mövzusunda praktik konfransın təşkili, Türkiyə-Almaniya İş Adamları Birliyinin prezidentinin Avropa Azərbaycanlıları Konqresinə prezident seçilməsi də türk-Azərbaycan diasporları arasında əməkdaşlığın bariz nümunəsidir. Şübhəsiz ki, komitənin bu sahədə fəaliyyətinin uğurunu təmin edən əsas amil türk və Azərbaycan diaspor təşkilatlarının vəhdətdə çalışması, eyni məqsəd və amal uğrunda əməkdaşlığımızdır".

N.İbrahimov daha sonra qeyd edib ki, bu gün H.Əliyev siyasi kursunun layiqli davamçısı, onun müəyyənləşdirdiyi ümummillilik inkişaf strategiyasını müvəffəqiyyətlə həyata keçirən prezident İlham Əliyev diasporumuzun formalaşdırılması sahəsində nailiyyətləri yeni inkişaf mərhələsinə qaldıraraq daim diqqət mərkəzində saxlayır: "Möhtərəm prezidentimizin iş rejiminin gərginliyinə baxmayaraq Azərbaycan diasporu ilə bilavasitə bağlılığı olan xarici təşkilat nümayəndələrini müntəzəm qəbul etməsi artıq ənənəyə çevrilib və bizim bu sahədəki fəaliyyətimizə böyük təkan verir. Cənab İlham Əliyev hələ prezident seçilməzdən əvvəl diaspor işinə xüsusi diqqət yetirmiş, diaspor təşkilatımız, ümumən xaricdə yaşayan soydaşlarımız həmişə onun qayğısını hiss etmişlər. Cari il ərzində onun Ukraynada, Rusiyada və Rumıniyada yaşayan soydaşlarımızla görüşləri, Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin II qurultayında Rusiya Federasiyasının prezidenti ilə birgə iştirakı diaspor quruculuğuna dövlət siyasətinin prioritet məsələlərindən biri kimi böyük önəm verildiyindən xəbər verir".

N.İbrahimov deyib ki, bu gün diasporumuzun inkişafında və güclənməsində, Azərbaycanın təbliğində, ölkəmiz barədə həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında xarici ölkələrdə təhsil alan gənclərimizə böyük ümidlə baxılır.

N.İbrahimov onu da nəzərə çatdırıb ki, "Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nda 2004-2008-ci illərdə respublikamızın ayrı-ayrı rayonlarında iqtisadiyyatın inkişafını

sürətləndirən amillər, bununla bağlı dövlət siyasətinin və dövlət dəstəyinin əsas istiqamətləri müəyyənləşdirilib: "Dövlət proqramında investorların regionlara cəlb olunması məqsədilə əlverişli şəraitin yaradılması da nəzərdə tutulur. Bundan başqa, "Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla bağlı Dövlət Siyasəti haqqında" qanuna uyğun olaraq xaricdə yaşayan azərbaycanlıların Azərbaycan ərazisində olarkən ölkəmizin vətəndaşları ilə bərabər bütün hüquqlardan istifadə edə bilmələri, xaricdə yaşayan azərbaycanlılara iqtisadi və sosial sahədə güzəştlərin və münbit şəraitin nəzərdə tutulması bu baxımdan çox əhəmiyyətli məsələlərdir. Bununla əlaqədar xaricdə yaşayan soydaşlarımız arasında olan iş adamlarının Azərbaycanın iqtisadiyyatına cəlb edilməsi, sərmayə qoyuluşu istiqamətində komitə tərəfindən məqsədyönlü iş aparılır".

Ölkəmizin Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayının keçirilməsi ərəfəsində olduğunu qeyd edən komitə sədri deyib ki, bu tədbirdə H.Əliyevin Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayındakı nitqindəki tövsiyələrin yerinə yetirilməsi haqqında hesabat veriləcək, gələcək perspektivlər müəyyənləşdiriləcək: "Əminik ki, qurultaya hazırlıqla bağlı bütün məsələlər ölkə rəhbərliyinin, müvafiq təşkilatların yardımı ilə uğurla həll ediləcək". Bu məsələ ilə bağlı komitə sədri onu da bildirib ki, noyabr ayının 8-9-da Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayının ildönümünə həsr olunmuş elmi-praktik konfrans və ya sadəcə, mətbuat konfransı düzenlənəcək. Növbəti qurultayın keçirilməsi vaxtına gəlincə, komitə sədri bunun gələn ilin yaz aylarından birində keçirilməsinin nəzərdə tutulduğunu söyləyib.

525-ci qəzet

11.09.2004.

Diasporun təşkilatlanması fasiləsiz prosesdir

İsmayıl Umudlu

Nazim İbrahimov artıq diasporumuzun qitə təşkilatlarının yaradılmasına başladığını deyir.

Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov AYNAnın sorğularına cavab verərkən diasporumuzun təşkilatlanmasını fasiləsiz proses kimi gördüyünü deyir. O bildirir ki, artıq diasporumuzun qitə təşkilatlarının yaradılmasına başlanıb. Cənubi Asiya (məsələn, Pakistan, Hindistan, Əfqanıstan) və Cənubi Amerika ölkələrində diasporumuzun təşkilatlanması isə təzəlikcə start götürür.

Bizdə olan bilgiyə görə, oktyabr ayında Türkiyədə fəaliyyət göstərən Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının qurultayının keçirilməsi gözlənilir. "Bu qurultay təşkilatlanma baxımından Türkiyədəki Azərbaycan diasporunun həyatında nə demək olacaq?" - sualımıza komitə sədri belə cavab verdi:

- Türkiyə Azərbaycanın ən çoxsaylı diasporunun yaşadığı ölkələrin başında durur. Bu qardaş ölkədə yaşayan soydaşlarımız özlərini türk bilsələr də, azərbaycanəsilli olduqlarını unutmur, öz atayurdları ilə maraqlanır, ona yardımçı olmağa çalışırlar. Oradakı soydaşlarımız öz övladlarını atayurd Azərbaycanın tarixi, mədəniyyəti və ədəbiyyatı ilə tanış etmək istəyirlər. Bu yolda uzun illərdən bəri bir sıra dərnəklər də qurmuşlar. Lakin Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi təşkil olunduqdan sonra bu ölkədə soydaşlarımızın daha məzmunlu şəkildə təşkilatlanması sürətləndi. Bu saat Türkiyənin, demək olar, bütün vilayətlərində diaspor təşkilatlarımız qurulmuşdur.

Bu ilin mayında keçirilən toplantıda Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının sentyabr-oktyabr aylarında qurultayını keçirmək qərara alınmışdı. Bu qurultayın Türkiyədəki diasporumuzun həyatında böyük hadisə olacağını, bundan sonra onların vahid bir qurum ətrafında daha sıx birləşəcəyini indidən söyləmək olar.

- Belə çıxır, diasporda on ildən bəri gedən təşkilatlanma prosesinin başa çatmasına hələ çox var...

- Mən diasporun təşkilatlanma işini fasiləsiz proses kimi görürəm. Bu, ilk baxışda göründüyündən fərqli olaraq son dərəcə çətin gedən bir prosesdir. Biz öz işimizlə adamları təşkilatlar ətrafında birləşməyin vacibliyinə və faydasına inandırmalı idik. Biz bunu bacardıq. Bu vaxtadək dağımış, bir-birindən xəbərsiz yaşayan soydaşlarımız Azərbaycan dövlətinin bu işə nə qədər önəm verdiyini gördükdən sonra təşkilatlar quraraq birləşməyə başladılar. Bakıda dövlətdən maliyyələşən bu komitənin yaradılmasından sonra bu iş sürət götürdü. Bu gün artıq Azərbaycan diasporunun qitələr üzrə təşkilatları yaranmaqdadır. Cənubi Amerika, Cənubi Asiya ölkələrində yaşayan soydaşlarımızın təşkilatlanması işinə isə indi-indi başlayırıq.

İlin sonunadək bir sıra iri tədbirlərimiz nəzərdə tutulur. Oktyabrda Latviya hökumətinin dəvəti ilə komitənin nümayəndə heyəti Riqaya səfər edəcək. Oktyabrın sonlarında Avstraliyaya səfərimiz var, orada Azərbaycan Mədəniyyət Günlərini keçirmək planlaşdırılır. Eləcə də Dünya Azərbaycanlılarının II qurultayının zamanı yaxınlaşır, buna hazırlaşmağımız lazım gəlir. Güman edirəm ki, bu iri tədbiri yanvar-fevral aylarında

həyata keçirə biləcəyik. Eyni zamanda, müxtəlif ölkələrdə diaspor təşkilatlarının çoxlu irili-xırdalı tədbirləri nəzərdə tutulur. Yəni iş qrafikimiz xeyli sıxdır.

- Belə bir məsələ qaldırılmışdı ki, xaricdəki səfirliklərimizdə sizin komitənin bir əməkdaşı akkreditə olunsun və o, sırf diaspor məsələləri ilə məşğul olsun. Bu iş nə yerdə qaldı?

- Məsələ açıq qalır. Lakin bu, vacib elementdir. Qeyd etmək istərdim ki, yeni qəbul edilən "Milli təhlükəsizlik haqqında" qanunda milli maraqların təmin olunmasının üç istiqamətindən biri diasporla işin qurulması göstərilir. Əgər əvvəllər bu, ictimai iş kimi təsəvvür olunurdusa, indi dövlət siyasətinin strateji istiqamətlərindən birinə çevrilir. Bu yaxınlarda prezident İlham Əliyev Xarici İşlər Nazirliyində diplomatlarla görüşdə də səfirliklərimizin diqqətini diasporla məzmunlu iş qurmalarına yönəltdi.

- Xaricdən Azərbaycana gələn həmvətənlərimiz üçün viza haqqının aradan qaldırılmasını təklif edənlər var. Hesab edilir ki, Vətəninə gələn insandan viza haqqı alınması psixoloji diskomfort yaradır və ləğv edilsə yaxşıdır. Bu, belə əsaslandırılır ki, onsuz da onlar tarixi vətəndə kifayət qədər pul xərcləyəcəklər, odur ki, qəpik-quruş rüsumla onları əsəbiləşdirməmək yaxşıdır...

- Bizim işimiz Azərbaycan dövləti olaraq diaspora hansı yardımları göstərə bilməkdir. Biz diaspordan hansısa yardım ummuruq, amma ummalıyıq. Bizim məqsədimiz diasporu Azərbaycan dövləti ilə bağlamaq və onun gücündən istifadə edərək ölkəni inkişaf etdirmək, onun beynəlxalq aləmdə mövqelərini möhkəmlətməkdir. Bu viza haqqı bir simvolik məbləğdir və az da olsa dövlət büdcəsinə yardımdır. Hesab edirəm ki, bunu "ciddi məsələ"yə çevirməyə lüzum yoxdur. Onsuz da Bakı-Ceyhan kəməri işə düşdükdən və ölkəmizin gəlirləri artdıqdan sonra bu xırda məsələlər öz-özünə aradan qalxacaq.

- Diaspor təşkilatlarımız son zamanlar öz saytlarını açmağa önəm verirlər və bu, özlüyündə müsbət haldır. Lakin hansısa bir informasiya dalınca bu saytlara baş çəkəndə onların resurs baxımından son dərəcə yoxsul olduğunu görür, təəssüf hissi keçirməyə bilmirik. Amma başqa xalqların diaspor qurumlarının hər hansı fəal informasiya agentliyi ilə müqayisə edilə biləcək saytlarını görüb həsəd aparırıq...

- Bu haqlı iraddır. Müasir dünyada informasiya mübadiləsi böyük önəm daşıyır. Güclü olmaq üçün yorulmadan işləmək lazım gəlir. Mən bütün diaspor qurumlarımıza bu məsələyə diqqəti artırmağı tövsiyə edirəm. Amma mən bizim komitənin saytı barəsində bunu deməzdim. Oradakı resurslar vaxtaşırı yenilənir.

Yeri gəlmişkən, mən Azərbaycan mətbuatının diaspor mövzusunda daim diqqət mərkəzində saxlamasını təqdir edirəm. Sizin AYNA və ZERKALO qəzetlərinin bu mövzuda sistemli işini xüsusi qeyd etmək, qəzetin yaradıcı kollektivinə təşəkkürümü bildirmək istərdim.

- Bütün hallarda hər təşəbbüs ən sonda gedib maliyyə imkanlarına dirənir. Diaspor fəalları ilə söhbətlərimizdə lazımı işləri təşkil edə bilmədiklərini maliyyə çatışmazlığı ilə izah edirlər. İşin bu tərəfinə laqeydlik göstərildiyindən şikayətlər də eşidilir...

- Hər hansı işin maliyyə tərəfi həmişə söz-söhbət doğurduğundan biz dövlət komitəsi olaraq heç kəsin üstünə getmirik. Lakin bizim gördüyümüz işlərin diasporun həyatının daha da yaxşılaşdırılmasına yönəldiyinə əmin olan imkanlı soydaşlarımızın işlərin bu və digər tərəfini maliyyələşdirməyi öhdələrinə götürəcəklərini əvvəlcədən düşünürdük. Bu proqnozlar özünü doğrultdu - indi diasporada bir sıra mədəni-maarif işləri imkanlı

soydaşlarımız tərəfindən maliyyələşdirilir. Biz bunu onlardan xahiş etmirik, onlar özləri belə təşəbbüslərdə bulunurlar.

Bəzən hansı bir şəhərdə bazar günü məktəbinin açılması və iki-üç müəllimin həftədə 3 saat burada məşğələ keçməsinə təmin etmək üçün bizdən maaş umurlar. Halbuki, bu, onların ən əvvəl ziyalılıq borcudur, çalışdığı məktəbin bir sinfində işdən sonra bir saat məşğələ keçmək böyük əziyyət deyil. Digər tərəfdən, bu işdə valideynlər özləri maraqlı olmalı, əgər lazımdırsa, müəllimlərin maaşlarını təmin etməlidirlər.

- Dünyanın hər bucağında soydaşlarımız yaşayır və onları mənən atayurda bağlamaq başçılıq etdiyiniz komitəyə həvalə edilib. Bu baxımdan dövlət komitəsini kadr və maddi-texniki baza sarıdan tam formalaşmış saymaq olarmı?

- Komitədə 40 nəfər personal çalışır, maddi-texniki bazamız normaldır və bu dövlət strukturunu, nisbətən gənc olmasına baxmayaraq, tam formalaşmış saymaq olar. Dövlət başçısı bu istiqamətdə görülən işlərə böyük önəm verdiyindən bizə şəhərin mərkəzində 4000 kvadratmetrlik münasib bina ayrıldı. İndi burada təmir işləri yekunlaşmaq üzrədir. Lakin onu da qeyd edim ki, diasporla iş spesifik sahə olduğundan bu zəmində təcrübəli kadrları çox çətinliklə tapırıq...

Ayna

14.09.2004

Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin nümayəndələri Berlindəki Azərbaycan Diasporu ilə görüşmüşdür

AzərTAc-ın xüsusi müxbiri xəbər verir ki, sentyabrın 25-də Berlində Avropa Azərbaycan Konqresinin rəyasət heyəti Azərbaycan diasporunu birləşdirən cəmiyyət və dərnəklərin nümayəndələri ilə dəyirmi masa arxasında yığıncaq keçirmişdir. Tədbirdə Avropa Azərbaycan Konqresinin prezidenti Bahəddin Qaya, Berlindəki Azərbaycan Cəmiyyətləri Federasiyasının, Almaniya-Azərbaycan Dostluq Cəmiyyətinin, Berlin Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin və Berlin-Qars Kültür və Həmrəylik Birliyinin rəhbərləri və fəalları iştirak etmişlər.

Dəyirmi masada Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinin müdafiə edilməsinin dünyada, Avropada, o cümlədən Almaniya da yaşayan və diaspor şəklində təşkilatlanan hər bir soydaşımızın ümdə vəzifəsi olması, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Almaniya və Avropanın digər ölkələri ilə dostluq və əməkdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsi, Azərbaycan Cəmiyyətləri və dərnəklərinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi, diasporumuzun daha da mütəşəkkil formada təşkilatlanması işinə Avropa Azərbaycan Konqresinin dəstək və yardımı kimi vacib məqamlar diqqət mərkəzində olmuşdur.

Almaniyada fəaliyyət göstərən cəmiyyət və dərnəklər arasındakı mövcud əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsi və sıx əməkdaşlığın Konqresin rəhbərliyi altında vahid mərkəzdən koordinasiə olunması barədə də fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Cəmiyyət və dərnəklərin Konqresin himayəsi, dəstəyi və koordinasiə altında yekdil, işlək qurumlar şəklində fəal strukturlara çevriləcəyi, Almaniya və Azərbaycan arasında iqtisadi, mədəni əlaqələrin yaranması üçün Almaniya ictimaiyyətinin də bu işə cəlb olunmasının məqsədyönlülüyü arzu olunmuşdur.

Yaxın gələcəkdə Avropa Azərbaycan Konqresi ofisinin, İnternet-saytının açılması və Berlin TD-1 televiziya kanalında Azərbaycanla bağlı verilişlərin təşkilinin zəruriliyi qeyd olunmuşdur.

AzərTAc
28.09.2004

Parisdə Diasporla görüş keçirilmişdir

AzərTAc-ın xüsusi müxbiri xəbər verir ki, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini İsfəndiyar Vahabzadə və Avropa İdarəsinin rəisi Nazim Qaraxanov Parisdə Azərbaycan diasporunun nümayəndələri ilə görüşmüşlər.

Görüşdə N.Qaraxanov dünya azərbaycanlılarını bir araya gətirmək sahəsində ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin göstərdiyi şəxsi təşəbbüs və səydən söhbət açmış, hazırda müxtəlif ölkələrdə Azərbaycan diasporunun təşkilatlanması istiqamətində Dövlət Komitəsi tərəfindən görülən işlər, bu ilin aprel ayında Berlində keçirilmiş Ümumdünya Azərbaycanlılarının Konqresi, vətəndən uzaqda ayrı-ayrı azərbaycanlıların diaspor təşkilatı yaratmaq sahəsində təşəbbüs göstərməsi barədə məlumat vermiş, dünya azərbaycanlılarını bir yere toplamaq və Azərbaycan ətrafında daha sıx birləşmələri naminə Avropada xüsusi mərkəzin yaradılmasının əhəmiyyətindən danışıbmışdır.

Sonra idarə rəisi Fransada yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması və ümumi bir proqram çərçivəsində fəaliyyət göstərməsi ilə bağlı qarşıda duran konkret vəzifələrə toxunmuşdur.

Görüşə toplaşan soydaşlarımız Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılmasını ölkəmizin onlara göstərdiyi qayğının təzahürü kimi qiymətləndirmiş, dünya azərbaycanlılarının bir araya gəlməsi ilə bağlı öz fikirlərini bildirmiş və tarixi vətənlərinə gedərkən qarşılaşdıqları çətinlikləri diqqətə çatdırmışlar.

Axırda Dövlət Komitəsinin nümayəndələri görüş iştirakçılarının suallarına ətraflı cavab vermişlər.

AzərTAc

13.10.2004

**Prezidentin Azərbaycan Diasporunun nümayəndələri və
Rumıniya-Azərbaycan Dostluq Cəmiyyətinin üzvləri ilə
görüşü**

AzərTAc-ın xüsusi müxbiri xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev oktyabrın 12-də Rumıniyadakı Azərbaycan diasporunun nümayəndələri və Rumıniya-Azərbaycan Dostluq Cəmiyyətinin, digər qurumların üzvləri ilə görüşmüşdür.

Görüşdə çıxış edənlər Prezident İlham Əliyevin Rumıniyaya səfərini və bu görüşə gəlməsini yüksək qiymətləndirdilər və təmsil etdikləri qurumların mükafatını dövlətimizin başçısına təqdim etdilər.

Mərasimdə çıxış edən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bu görüşün onda xoş təəssürat yaratdığını, Rumıniya ilə Azərbaycan arasında dostluq və əməkdaşlığın inkişafında Cəmiyyətin rolunu xüsusi vurğuladı.

Sonra Prezident İlham Əliyev müxtəlif cəmiyyətlərin rəhbərləri və üzvlərinin hər biri ilə görüşərək, səmimi söhbət etdi və onlarla xatirə şəkli çəkdi.

AzərTAc
13.10.2004

Dövlətlərarası münasibətlərdə Diasporun rolu

Vladimir Putin: "Biz Azərbaycan icmasını dövlətlərimiz arasında münasibətlərin möhkəmlənməsinin mühüm amili hesab edirik".

İlham Əliyev: "Biz istəyirik ki, Rusiyada azərbaycanlıların həyatı firavan olsun. Eyni zamanda, öz tarixi vətəninizlə əlaqələriniz də möhkəmlənsin".

Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin (ÜAK) oktyabrın 19-da Moskvanın İttifaqlar Evinin Sütunlu salonunda keçirilən II qurultayı məlum gerçəyi bir daha təsdiqlədi ki, dövlətlərarası münasibətlərin nizamlanmasında diasporun əhəmiyyətli rolu var.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin iştirak etdiyi qurultayda 1000-dən çox adam, o cümlədən Rusiyanın 67 regionundan, Moskva və Sankt-Peterburqdan 350 nümayəndə iştirak edib. Qeyd edək ki, 2001-ci ildə ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin iştirakı ilə yaranan ÜAK ötən müddətdə Rusiyadakı diasporumuzun təşkilatlanmasında, onların bir sıra problemlərinin həllində, həmçinin Rusiya sərmayələrinin Azərbaycana cəlb olunması, habelə Azərbaycan diasporunun potensialından Rusiya iqtisadiyyatında istifadə edilməsi istiqamətində xeyli iş görüb.

Prezident V.Putinin ÜAK-ın dəvətini qəbul edərək foruma qatılması isə, bir tərəfdən, təşkilatın Rusiyadakı nüfuzunun, digər yandan, Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin yüksələn xətt üzrə inkişaf etdiyinin bariz göstəricisi idi. Təsədüfi deyil ki, Rusiya rəhbəri qurultaydakı çıxışında bu məqamı xüsusi qeyd edib: "Biz Azərbaycan icmasını dövlətlərimiz arasında münasibətlərin möhkəmlənməsinin mühüm amili hesab edirik, onun təşəbbüsləri həm siyasi əməkdaşlığımızın, həm də işgüzar əməkdaşlığımızın xeyrinədir".

Yüzlilliklər ərzində Rusiya və Azərbaycan xalqlarının ümumi tarixi taleyi olduğunu deyən V.Putin qeyd edib ki, Böyük Vətən müharibəsi cəbhələrində vuruşmuş yarım milyondan çox azərbaycanlının, habelə arxa cəbhədə çalışaraq faşizm üzərində qələbənin əldə olunması üçün fədakarlıq göstərmiş Azərbaycan xalqının hünəri haqqında xatirə Rusiyada daim yaşayacaq. Rusiya rəhbəri müharibədən sonrakı illərdə Bakı neftçilərinin Sibirin yataqlarının işlənilməsində və faktiki olaraq bugünkü Rusiyanın güclü yanacaq-energetika kompleksinin əsasının qoyulmasında rolunu minnətdarlıqla qeyd edib.

O, Azərbaycan diasporunun Rusiya cəmiyyətinin bütün sahələrinə verdiyi töhfəni yüksək qiymətləndirdiklərini qeyd edib. Rusiya prezidenti hər iki dövlətdə vətəndaşların təhsil alması və işləməsi, zəngin milli ənənələrin qarşılıqlı surətdə inkişafı, doğma dilin, doğma mədəniyyətin öyrənilməsi üçün geniş, bərabər hüquqlu imkanlar yaradılmasını strateji məsələ kimi qiymətləndirib: "Təkcə dövlət orqanları deyil, cəmiyyət də əcnəbilərə nifrətin və dini dözümsüzlüyün hər cür təzahürlərinə dərhal öz münasibətini bildirməli, məişət səviyyəsində millətçiliyin hələ də rast gəlinən təzahürləri ilə qətiyyətlə mübarizə aparmalıdır". V.Putin ümidvar olduğunu bildirib ki, ÜAK Rusiyada millətlərarası və konsessiyalararası həmrəylik ənənələrinin qorunub saxlanması işinə ciddi töhfə verə bilər.

Rusiya və Azərbaycanın bir çox beynəlxalq məsələlərdə vahid mövqedən çıxış etməsini, beynəlxalq terrorizmlə mübarizədə fəal əməkdaşlıq etməsini bildirən V.Putin "ümumi vəzifəmiz həqiqi antiterror

tərəfdaşlığını gücləndirməkdən, terrorçular və onların əlaltıları üçün əlverişli mühit olan millətçiliyin və ekstremizmin hər cür təzahürlərinin qarşısını qətiyyətlə almaqdan ibarətdir" - deyə əlavə edib.

İki ölkənin iqtisadi əməkdaşlığının uğurla inkişaf etdiyini deyən Rusiya rəhbəri 2003-cü ildə qarşılıqlı əmtəə dövriyyəsi təxminən 40 faiz artaraq 500 milyon dollardan çox olduğunu, Rusiya və Azərbaycanın üçüncü ölkələrin bazarlarında birgə fəaliyyətinin vaxtının çatdığını bildirib.

"Əminəm ki, bu qurultay Rusiya-Azərbaycan əlaqələrinə, dövlətlərimiz arasında dostluq, mehriban qonşuluq əlaqələrinin bundan sonra da möhkəmlənməsinə təkan verəcək" - deyə Prezident İlham Əliyev forumdakı çıxışında vurğulayıb. Dövlət başçısı məmnunluqla qeyd edib ki, ÜAK qısa müddətdə Rusiyadakı bütün regional təşkilatları öz ətrafında birləşdirən güclü struktura çevrilib.

Rusiya ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın inkişafından məmnunluğunu qeyd edən dövlət başçısı "əlaqələrin səviyyəsi bu gün ölkələrimizin qarşılıqlı mənaflərinə tam cavab verir. Rusiya ilə Azərbaycan arasında həll olunmamış heç bir problem yoxdur" - deyə bildirib. İ.Əliyev bu münasibətlərdə siyasi dialoqun, o cümlədən prezidentlər səviyyəsində çox fəal ünsiyyətin rolunu xüsusi qeyd edib.

Azərbaycanda ruslara həmişə xeyirxah münasibət olduğunu nəzərə çatdıran İ.Əliyev bu siyasətin bu gün də davam etdiyini bildirib: "Azərbaycanda heç bir rus məktəbi bağlanmayıb. Əgər sovet dövrünün statistikasına ilə müqayisə etsək, görürük ki, Azərbaycanda rus dilində çıxan qəzetlərin sayı bir neçə dəfə artıb. Azərbaycan Rusiya televiziya kanalları verilişlərinin sərbəst qəbul edildiyi bir neçə ölkədən biridir". Prezident razılıqla qeyd edib ki, Rusiyadakı azərbaycanlı icması da bu ölkənin ictimai həyatında fəal rol oynamağa başlayıb: "Bu ənənələr regionumuza, sülhün hələ tamamilə gəlmədiyi, müxtəlif millətlərin yaşadıkları və özünə çox qayğıkeş münasibət göstərilməsini tələb edən Qafqaza sülhün, firavanlığın və təhlükəsizliyin gəlməsinə kömək edəcək".

Dövlət başçısı Rusiyadakı həmvətənlərimizi bu ölkənin həyatında daha fəal olmağa çağırıb: "Rusiya sizin vətəninizdir, amma bilin ki, Azərbaycan da vətəninizdir. Biz istəyirik ki, Rusiyada azərbaycanlıların həyatı firavan olsun. Eyni zamanda, öz tarixi vətəninizlə əlaqələr də möhkəmlənsin". Qeyd edək ki, qurultayın sonunda ÜAK-ın rəhbər orqanları seçilib. Rusiya Tibb Elmləri Akademiyasının müxbir üzvü Məmməd Əliyev yenidən Konqresin prezidenti seçilib.

Bizim Əsr
25.10.2004

Azərbaycan Diasporu Avstraliyada və Yeni Zelandiyada da təşkilatlanır

Rauf Əliyev

Beynəlxalq aləmdə ölkəmizin haqq səsinin daha da gur duyulması üçün xaricdə yaşayan soydaşlarımızın üzərinə böyük vəzifələr düşür.

Məhz onların təşkilatlanması və müxtəlif ölkələrdə güclü diasporlar yaratması nəticəsində ermənilərin özlərini dünya ictimaiyyətinə “yazıq” millət kimi sırımalarının qarşısı birdəfəlik alına bilər. Bu, Vətənimizin ən ağırlı probleminin — Dağlıq Qarabağ və ətraf rayonların işğalı məsələsinin beynəlxalq hüquq prinsipləri çərçivəsində, sülh yolu ilə həllində böyük töhfə verə bilər.

Sevindirici haldır ki, ümummillə liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılan Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi soydaşlarımızın təşkilatlanması, onların diaspor fəaliyyətlərində fəal iştirakının təmin olunması istiqamətində məqsədyönlü və ardıcıl iş aparır.

Ötən günlərdə komitənin baş məsləhətçisi Elçin Əzimlinin və məsləhətçi Ladən Məmmədovanın Avstraliyaya və Yeni Zelandiyaya səfərləri də məhz bu məqsədi daşıyırdı. Səfər təəssüratlarını bizimlə bölüşən E. Əzimliyev ilk sualımız həmin ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların sayı barədə oldu.

O dedi:

— Hər iki ölkədə yaşayan soydaşlarımız çox yaxın tarixdə — son 20 ildə bura gəlmişlər. Buna baxmayaraq, yerli əhaliyə qaynayıb-qarıxmış, öz həyat şəraitlərini xeyli yaxşılaşdırmış, cəmiyyətdə yüksək mövqelərə yüksəlmişlər. Bizdə olan məlumatlara görə, Avstraliyada və Yeni Zelandiyada 10 mindən çox azərbaycanlı yaşayır.

— Həmin ölkələrdə Azərbaycan cəmiyyətləri fəaliyyət göstərirmi?

— Bəli, Avstraliyada bizim iki cəmiyyətimiz fəaliyyət göstərir. Onlardan biri “Azərbaycanlılar Cəmiyyəti”, digəri isə “Avstraliya-Azərbaycan Assosiasiyası”dır. “Avstraliya-Azərbaycan Assosiasiyası” bir neçə il bundan öncə fəaliyyətə başlasa da rəsmi dövlət qeydiyyatından bir il əvvəl keçmişdir. Təşkilata soydaşımız Mikayıl Oyta rəhbərlik edir. Qeyd edirəm ki, bizim Avstraliyaya səfərimiz də məhz “Avstraliya-Azərbaycan Assosiasiyası”nın dəvəti ilə gerçəkləşdi. Bu, bizim regiona ilk səfərimiz idi.

“Azərbaycanlılar Cəmiyyəti” isə artıq 10 ilə yaxındır ki, fəaliyyət göstərir. Cəmiyyətin sədri həmyerlimiz İmaməddin Qasimovdur. Özünün dediyinə görə, o, 16 il bundan əvvəl Sovet İttifaqına aid bir şirkətin tərkibində Avstraliyaya işləməyə gəlib. Daha sonra vətəndaşlığı qəbul edərək orada qalıb.

Yeni Zelandiyada isə “Azərbaycan-Yeni Zelandiya Dostluq Cəmiyyəti” fəaliyyət göstərir. Onun sədri Mirnasim Zeynalovdur. Ümumiyyətlə, demək olar ki, həm Avstraliyada, həm də Yeni Zelandiyada Azərbaycan diasporu gündən-günə güclənməkdə və formalaşmaqdadır.

— Səfəriniz çərçivəsində nə kimi görüşlər keçirdiniz?

— Avstraliyada Azərbaycan cəmiyyətlərinin qurucuları, rəhbərləri və üzvləri ilə bir sıra görüşlər keçirdik. Görüşlər zamanı bu ölkədə yaşayan soydaşlarımızın diaspor fəaliyyətlərinin bu günü və gələcək perspektivləri

geniş müzakirə edildi. Qeyd etmək istəyirəm ki, gələn ilin fevral ayında bu təşkilatın dəstəyi ilə Avstraliyanın bir neçə şəhərində Azərbaycan mədəniyyəti günləri keçiriləcək. Artıq bu məsələ üzərində ciddi iş gedir. Konsertdə sənətçilərimizdən Səkinə İsmayılova, Azərin, Cavid Hüseyn və Azərbaycan Dövlət Rəqs Ansamblının kollektivi iştirak edəcəkdir.

Bu ölkədə yaşayan soydaşlarımızla əsas müzakirə mövzularından biri də Azərbaycan həqiqətlərinin Avstraliya ictimaiyyəti və mediasında təbliği işinin gücləndirilməsi idi. Onlar artıq təbliğat üçün tələb olunan müəyyən materiallarla təmin ediləblər. Avstraliyada yaşayan soydaşlarımızın Azərbaycan dövlətinə məhəbbəti sonsuzdur. Səfərimiz zamanı biz bunun şahidi olduq. Onlar hər görüşdə ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin “Azərbaycan Respublikası dünya azərbaycanlılarının tarixi nailiyyətidir” kəlamını ehtiramla xatırlayırlar.

Avstraliyaya səfərimiz çərçivəsində bu ölkədə fəaliyyət göstərən türk media quruluşları, diaspor təşkilatları və Türkiyə diplomatları ilə bir sıra görüşlərimiz oldu. Sidney şəhərində Türkiyə Cümhuriyyətinin Baş konsulu cənab Nihat Erşenlə görüş keçirdik. Görüş zamanı ümummilli lider Heydər Əliyevin “Bir millət, iki dövlət” kəlamını ehtiramla yad etdik, Avstraliyada Azərbaycan və Türkiyə həqiqətlərinin təbliğində səylərin birləşdirilməsinin vacibliyini vurğuladıq və bu istiqamətdə birgə fəaliyyətimizin perspektivlərini araşdırdıq.

Paytaxt Kanberra şəhərində Beynəlmiləl Festival Komitəsinin sədri cənab Dominik Miko ilə də görüşümüz oldu. Qeyd edirəm ki, Avstraliya hökuməti ölkədəki azlıqların mədəniyyətlərinin təbliğinə xüsusi dövlət proqramları ilə dəstək verir. Hər ilin sonunda Kanberra şəhərində müxtəlif xalqların nümayəndələrinin iştirakı ilə festival keçirilir. Cənab Miko ilə görüşümüzə o, Azərbaycan tərəfini də bu festivalda fəal iştiraka dəvət etdi. Bildirdi ki, azərbaycanlı dostlarının sayəsində onun Azərbaycan mədəniyyətinə olan marağı artıb və çox arzu edir ki, növbəti festivalda qədim ənənələrə malik zəngin Azərbaycan folkloru da nümayiş etdirilsin. Bu məqsədlə o, Kanberranın ən gözəl konsert salonunu Azərbaycan incəsənət ustalarının ixtiyarına verə biləcəyini və bu konsertin təbliği ilə özünün məşğul olacağını bildirdi. Cənab Mikonun təklifi tərəfimizdən böyük məmnunluqla qarşılandı və bildirmək istərdim ki, Azərbaycan sənətçiləri gələn il fevralın 10-dan başlayacaq bu festivalda da iştirak edəcəklər.

Yeni Zelandiyanın ən böyük şəhəri sayılan Oklandda isə “Azərbaycan-Yeni Zelandiya Dostluq Cəmiyyəti”nin üzvləri ilə görüş keçirdik. Burada da Azərbaycan həqiqətlərinin ölkə ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində cəmiyyətin həyata keçirə biləcəyi işlər barədə fikir mübadiləsi apardıq.

— Deyilənə görə, Avstraliyada ermənilərin güclü diasporu var...

— Avstraliyada xeyli sayda erməni yaşayır və dünyanın bir sıra ölkələrində olduğu kimi, burada da onların iş adamlarının sayı çoxdur. Məsələn, Sidney şəhərinin ən məşhur mərkəzi küçələrində bahalı zinət əşyalarının ticarəti, demək olar ki, ermənilərin əlindədir. Həmçinin “kazino kralları” arasında bu millətin xeyli nümayəndəsi var. Onlar Ermənistanın təbliği və sair məsələlərdə də çox fəaldırlar. Avstraliya televiziyyalarında Dağlıq Qarabağ haqda ermənilər tərəfindən hazırlanmış dezinformasiyalarla dolu proqramlar tez-tez efirə verilir. Təbii ki, onlar bu proqramlar vasitəsilə öz yalanlarını Avstraliya ictimaiyyətinə sırımağa çalışırlar və buna əsasən nail olurlar.

Buna baxmayaraq, Azərbaycan diasporu öz fəaliyyətini gündən-günə gücləndirir. Məsələn, “Avstraliya-Azərbaycan Assosiasiyası”nın üzvləri hər həftə radio proqramları hazırlayırlar və həmin proqramlar vasitəsilə

Azərbaycan həqiqətlərini, Vətəndə gedən müsbət prosesləri, musiqi parçalarını bir neçə saat ərzində efirə verirlər. Sevindirici haldır ki, Türkiyə diasporu soydaşlarımızı bu məsələdə tək qoymur. Hər iki qardaş ölkənin diasporları bir-birlərinə ciddi dəstək verir və sıx əlaqədə fəaliyyət göstərirlər.

Yeni Zelandiyada isə ermənilərin sayı çox azdır. Bu ölkədə həm türkiyəli qardaşlarımızın, həm də azərbaycanlıların sayı xeyli çoxdur. Dolayısıyla, deyə bilərik ki, burada Azərbaycan diasporu erməni diasporundan güclüdür.

— Avstraliyada və Yeni Zelandiyada milli və dini azlıqlara münasibət necədir?

— Qeyd etmək istədim ki, Azərbaycanda olduğu kimi, həmin ölkələrdə də milli və dini azlıqlara qarşı yüksək dözümlülük mövcuddur. Burada yüzdən çox xalqın nümayəndələri yaşayır. Hər xalqa öz mədəniyyətini təbliğ etmək üçün gözəl şərait yaradılıb və hökumət özü birbaşa bu məsələlərdə təşəbbüskar kimi çıxış edir, xüsusi dövlət layihələri və qrantlar vasitəsi ilə bu fəaliyyətlərə yaxından dəstək verir. Demək istədiyim budur ki, milli mədəniyyətin yaşadılması və təbliğ edilməsi üçün Avstraliya və Yeni Zelandiyada gözəl imkanlar var. Ancaq çox təəssüf ki, azərbaycanlılar indiyə qədər bu imkanlardan lazımi şəkildə yararlanı bilməyiblər.

Avstraliya hökuməti tərəfindən qurulan “SBS” televiziya və radio qurumları 24 saat ərzində bu ölkədə yaşayan milli azlıqların və etnik qrupların mədəniyyətini və problemlərini əks etdirən proqramlarla çıxış edir. Bu televiziyanın erməni, rus, türk, yunan və sair redaksiyaları olduğu halda, təəssüf ki, hələ də Azərbaycan həqiqətlərini təbliğ edən bir Azərbaycan redaksiyası yoxdur. Ümid edirəm ki, Avstraliyada yaşayan soydaşlarımız tezliklə buna nail olacaqlar.

Xalq qəzeti

26.10.2004

Avropada Diasporun səsində daha tez reaksiya verilir

Rüfət Əhməd

Türkiyədə Azərbaycan diasporasının mərkəzləşməsinə və ümumilikdə götürəndə, fəaliyyət göstərməsinə - din, dil, tarixi bağlılıq və mövcud müttəfiqlik əlaqələri baxımından ehtiyac yoxdur.

Lakin nəzərə alsaq ki, Türkiyə yaxın gələcəkdə Avropa Birliyinin üzvü olacaq, qardaş ölkədən diasporanın mərkəzləşməsi haqqında düşünmək lazımdır. Digər baxımdan isə Türkiyədə Azərbaycan Dərnəklər Federasiyasının təsis qurultayı keçirilməklə Rusiya və Avropanın mərkəzini əhatə edən diaspora mərkəzlərindən sonra üçüncü ən böyük diaspora təşkilatımız yaranacaq. İndi TADF-in qurultayına hazırlıq işləri gedir. Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş Üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin birinci müavini Valeh Hacıyevlə müsahibəmiz də bu mövzudadır.

- Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının birinci qurultayından sonra diasporamızın təşkilatlanması üçün ən mühüm addım Dövlət Komitəsinin yaradılması oldu. Bu dünya praktikasında analoqu olmayan hadisədir. Məqsədimiz xaricdə fəaliyyətdə olan diaspora təşkilatları ilə yaxından tanışlıq idi. Onların əsasnaməsini öyrənib gördüyü işlərlə tanış olduq. Hazırda mövcud diaspora təşkilatlarının işini təkmilləşdirmək istiqamətində çalışırıq. Gələcəkdə bu təşkilatların vahid mərkəzdən koordinasiya olunması nəzərdə tutulub. Artıq Almaniyada Avropa Azərbaycanlıları Konqresi yaradılıb. Azərbaycanla bağlı Avropa ölkələrində görülən işlər planlı surətdə aparılır. İstər ölkəmizin tanınması, istərsə də Dağlıq Qarabağla bağlı həyata keçirdiyimiz tədbirlər mərkəzləşdirilib. Bu ilin mayında Türkiyədə fəaliyyət göstərən Azərbaycan dərnəkləri konfrans keçirib, TADF-ni təsis etdi. Və qərara alındı ki, 18 dərnək bir araya gəlib qurultay keçirsin. Noyabr ayının axırlarında keçiriləcək qurultaya nümayəndələrin seçilməsi prosesi gedir. Qurultayda 400 nəfərdən çox nümayəndə, o cümlədən, MDB, Avropa və Amerikadakı diaspora nümayəndələri iştirak edəcək.

- TADF-nin qarşısında hansı tapşırıqlar qoyulub?

- Bütün diaspora təşkilatları qarşısında qoyulan tapşırıqlar prezident İlham Əliyevin xarici ölkələrdəki səfirlərimizlə XİN-də keçirdiyi müşavirədə müəyyənləşdi. Prezident səfirlərə tapşırıq verdi ki, Azərbaycanın problemləri və ölkəmizin tanıtımı ilə bağlı tədbirlər planı hazırlansın. Artıq ermənilər də etiraf edir ki, təbliğat məsələlərində Azərbaycan çox işlər görür. Nəzərə almaq lazımdır ki, Avropada qeyri-hökumət təşkilatlarının səsində hökumət təşkilatlarının səsindən daha tez reaksiya verilir. Bu baxımdan diaspora təşkilatlarımız əsasən Azərbaycanın işğaldan çəkdiyi əziyyətləri dünyaya çatdırır. Biz sübut etdik ki, bu müharibədə biz ermənilər tərəfindən soyqırırma məruz qalmışıq. Biz artıq Avropada və eləcə də, dünyada belə bir fikir formalaşdırmağa nail olmuşuq ki, Dağlıq Qarabağ torpaqlarının işğaldan azad olunması Azərbaycanın haqlı tələbidir. Və bu beynəlxalq hüquqa əsaslanır.

Türk diasporası ilə birgə fəaliyyətimiz genişləndirilir. Millət olaraq tariximizi, mədəniyyətimizi, irsimizi dünyaya birgə tanıdırıq. Dünyada türkə yeni baxışın formalaşması prosesi gedir. Diaspora təşkilatlarımız

Türkiyənin AB-yə üzv olmasını Avropanın təhlükəsizliyinə təminat kimi dünyaya təbliğ edir. TADF bu istiqamətdə tədbirlər proqramı hazırlayacaq. Qurultayda sədr, İdarə Heyəti və Şura üzvləri seçiləcək, sonra isə növbəti iki il üçün keçiriləcək tədbirlərin planı hazırlanacaq. Komitənin hər ilin sonunda növbəti il üçün hazırladığı iş planına uyğun olaraq diaspora təşkilatları öz işlərini planlaşdırır.

- Planlarınızda daha nələr var?

- Mərkəzi Asiyada Asiya Dövlətləri Konqresinin təsis edilməsi ilə bağlı işlərimiz yekunlaşmaq üzrədir. Növbəti hədəfimiz isə Amerikadır. Bundan sonra bu təşkilatların işini əlaqələndirən assambleya yaradılacaq. Türkiyə isə bizim üçün xüsusi önəm daşıyır. Diasporamız gəncdir. Buna baxmayaraq Ankaradakı qurultay işimizdə əsaslı dönüş yaradacaq. Diasporamız paralel olaraq Ankarada Heydər Əliyevlə bağlı konfransa hazırlıq işləri görür. Prezident İlham Əliyev Türk Assosiasiyaları Assambleyasının 25 nəfərlik nümayəndə heyətini Bakıda qəbul edib diaspora təşkilatlarımızın əlaqəli fəaliyyətinə yüksək qiymət verdi. Bu işbirliyi artıq ənənə halını alıb. Həmçinin, türkiyənin Ceyhan şəhərində Ceyhan çayı sahilində 70 ha-lıq ərazidə Heydər Əliyev Parkı salınacaq. Həmçinin, türkdilli xalqların simvollarına dair burada abidələr açılacaq. Parkda Heydər Əliyev və Atatürkün Heykəlləri qoyulacaq. O cümlədən, həmin şəhərdə Heydər Əliyev adına institutun tikintisi ətrafında məsləhətləşmələr aparılır. Bu baxımdan, TADF-nin qurultayı diasporamızın təşkilatlanmasında əhəmiyyətli hadisə olacaq.

Yeni Azərbaycan

28.10.2004

Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının I qurultayı keçiriləcək

Türkiyənin bir çox şəhərlərində Azərbaycan diaspor təşkilatlarının sayı artmaqda davam edir.

Bu günlərdə Türkiyənin Ədirnə şəhərində Azərbaycan Evi Dərnəyinin təsis konfransı keçirilmiş və Dərnəyə rəhbər əslən azərbaycanlı olan soydaşımız Tamer Qaradağ seçilmişdir. Bundan başqa Türkiyənin daha bir bölgəsində - Manisa şəhərinin Turqutlu rayonunda Azərbaycan Kültür və Dayanışma Dərnəyi yaradılmış və Dərnəyə rəhbərlik Bayram Baloya həvalə edilmişdir.

Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin əməkdaşı Ramil Həsənov hər iki cəmiyyətin təsis konfransında iştirak etmişdir.

Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının (TADF) yaxın vaxtlarda keçiriləcək I qurultayı ərəfəsində bu ölkədə fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatları özlərinin qurultayqabağı yığıncaqlarını keçirirlər. TADF-in qurultayına da nümayəndələr bu yığıncaqlarda müəyyənləşdirilir. Artıq, Bursa, Balıkesir, Antalya, Manisa, İzmir, Aydın, Muğla və Koçayeli şəhərlərindəki diaspor təşkilatları qurultayqabağı yığıncaqlarını keçirmişlər. Ramil Həsənovun iştirakçısı olduğu bu tədbirlərin belə geniş vüsət alması cəmiyyətlərin TADF-in qarşıda gələn qurultayına ciddi hazırlaşmalarından soraq verir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, TADF- in qurultayında Türkiyədə fəaliyyət göstərən 18 Azərbaycan dərnəyindən 90 nəfər nümayəndənin iştirakı gözlənilir.

Qardaş ölkədə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarımız xeyriyyəçilik işi ilə də seçirlər. Koçayeli şəhərindəki soydaşlarımız bu şəhərdə təhsil alan beş azərbaycanlı tələbəyə təqaüd təsis etmişlər. Cəmiyyətin idarə heyətinin qərarı ilə bu tələbələr daimi olaraq təyin edilmiş təqaüdü alacaqlar.

Cəmiyyətin sədri Bilal Düandar Komitə əmkdaşı ilə söhbətində Azərbaycana etdiyi səfər təəssüratlarından da söhbət açmışdır. Azərbaycanın son on ildə necə sürətlə inkişaf etdiyindən danışmış, Azərbaycanda gördüklərini Türkiyənin KİV- lərində işıqlandırdığını söyləmişdir.

Keçirilən hər bir görüşdə cəmiyyət üzvləri və rəhbərləri Dövlət Komitəsinin xarici ölkələrdəki soydaşlarımıza göstərdiyi diqqət və qayğıdan dönə- dönə danışmışlar...

www.diaspora.az

28.10.2004

Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin Moskva regional bölməsi

Moskva Hökuməti yanında Millətlərarası Məsləhət Şurasının tərkibinə daxil olmuşdur

AzərTAc-ın xüsusi müxbiri xəbər verir ki, Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin (ÜAK) Moskva regional bölməsi Moskva hökuməti yanında Millətlərarası Məsləhət Şurasının (MMŞ) tərkibinə daxil olmuşdur.

MMŞ-nin “Millətlərarası münasibətlər sahəsində şəhər ortamüddətli tolerantlıq proqramının gerçəkləşdirilməsi Moskva hökumətinin fəaliyyətinin öncül istiqamətlərindən biridir” mövzusunda növbəti iclasında sədrlik edən Moskvanın vitse-meri Valeri Şantsev ÜAK-ın Moskva regional bölməsinin MMŞ-nin tərkibinə daxil olduğunu bildirmişdir. O, ÜAK-ın Rusiya cəmiyyətindəki fəaliyyətini yüksək qiymətləndirərək, Moskva bölməsinin işini ayrıca vurğulamışdır. V.Şantsev demişdir ki, bölmə ictimai təşkilatlar arasında əməkdaşlığa və Azərbaycan diasporunun Moskvanın bütün qurumları ilə qarşılıqlı fəaliyyətinə böyük töhfə verir.

Moskva bölməsinin sədri İlqar Hacıyev AzərTAc-ın müxbirinə bildirmişdir ki, Ümumrusiya Azərbaycan Konqresi, o cümlədən onun Moskva bölməsi milli siyasət sahəsində Moskva hökuməti ilə fəal əməkdaşlıq edir. Onun Millətlərarası Məsləhət Şurasının tərkibinə daxil edilməsi isə bu strukturda daha aktiv qarşılıqlı fəaliyyət göstərməyə, praktik vəzifələri yerinə yetirməyə imkan verəcəkdir. Onun sözlərinə görə, MMŞ-nin müzakirəsinə çıxarılmış Moskvada millətlərarası münasibətlərin inkişafının ortamüddətli şəhər proqramı məsələsi Azərbaycan diasporunun planları ilə tam üst-üstə düşür. Bu proqramda milli mədəniyyət mərkəzlərinin yaradılmasına yardım göstərilməsi də nəzərdə tutulmuşdur. ÜAK Moskvanın bütün ərazisində öz yerli, dairə və rayon bölmələrini yartmağı planlaşdırır.

AzərTAc

03.11.2004

Amerikada Türk Diasporunun nüfuzu sürətlə artır

Sevda İlhamqızı

ABŞ-dakı türk diasporunun nüfuzu bu superdövlətin hakimiyyət dairələrində yetərinə böyükdür. Bu günlərdə başa çatan prezident seçkiləri kampaniyasında fəallığı ilə seçilən Amerika Türk Assosiasiyaları Assambleyası (ATAA) birmənalı olaraq Respublikaçılar Partiyasından Corc Buşun namizədliyini dəstəkləyərək, seçkilərdə onun qələbəsinin təmin olunmasında mühüm rol oynayıb.

Qeyd edək ki, 1970-ci illərin axırlarında yaranan Amerika Türk Assosiasiyaları Assambleyasının hazırda Amerika və Kanadada 57 şöbəsi fəaliyyət göstərir. Assambleya bütün Amerikada fəaliyyət göstərən türk qurumlarını birləşdirir. Cəmiyyətin əsas məqsədləri amerikan-türk əlaqələrini genişləndirmək, Türkiyə və Azərbaycan həqiqətlərini ABŞ ictimaiyyətinə çatdırmaqdır. Assambleyanın indiki prezidenti hələ 1992-ci ildə ABŞ konqresmenlərinin Azərbaycana səfərlərini təşkil edib.

Fəaliyyətini müxtəlif istiqamətlərdə quran təşkilat Amerika ştatlarında azərbaycanlılar və türklər üçün maarifləndirici seminarlar keçirir, Türkiyədə baş verən ictimai-siyasi proseslərlə bağlı tədbirlər gerçəkləşdirir, türk dünyasının mədəni irsini təbliğ etmək məqsədilə işlər görür. Assambleyanın fəaliyyəti dövründə bir sıra qəzet və jurnallar dərc edilib. 1989-cu ildən isə "The Turkish world" (Türk dünyası) adlı jurnal böyük tirajla dərc olunur. Onu da qeyd edək ki, ATAA-nın indiki prezidenti Ərcümənd Qılınc əslən azərbaycanlıdır. Türkiyənin İqdir şəhərində anadan olmuş Ə.Qılınc Azərbaycan milli rəqslərinin mahir ifaçısıdır. O, dünyanın bir sıra ölkələrində bu rəqsləri ifa edib, Azərbaycan dilində konsert proqramları düzənləyib.

Xatırladaq ki, bu il yanvarın 30-31-də Vaşinqton şəhərində Assambleyanın 24-cü qurultayı Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə birgə keçirilib, qurultayın bir günü bütövlükdə Azərbaycanın təbliğinə həsr edilib. Bu əhəmiyyətli tədbirdə Türkiyənin rəsmi şəxsləri, o cümlədən baş nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğan, xarici işlər naziri Abdullah Gül iştirak ediblər. Azərbaycandan isə Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov, mədəniyyət naziri Polad Bülbüloğlu, Azərbaycanın ABŞ-dakı səfiri Hafiz Paşayev, millət vəkili Rafael Hüseynov bu tədbirə qatılıblar.

Assosiasiyanın nüfuzlu quruma çevrilməsini bu günə nəzərdə tutulan önəmli bir tədbir növbəti dəfə təsdiqləyəcək. Belə ki, prezident Corc Buş ATAA-nın rəhbəri Ərcümənd Qılıncı noyabrın 10-da müqəddəs Ramazan ayı münasibətilə Ağ Evdə veriləcək iftar ziyafətinə dəvət edib. Bu, Amerika-Türk dünyası əlaqələrinin sürətlə inkişaf etməsinin aşkar ifadəsi kimi dəyərləndirilməlidir.

525-ci qəzet

14.11.2004

Diaspor quruculuğunda Baltikyanı ölkələrin əməlləri

**Qalib Kərimov,
Dəyanət Abdullayev**

Bu gün Azərbaycan özünün uzun illər arzusunda olduğu müstəqillik dövrünü yaşayır. Müstəqillik dövründə bütün sahələrdə inkişaf və tərəqqi duyulmaqdadır. Hakimiyyətə gəlişinin ilk anından başlayaraq ömrünün son günlərinə qədər Azərbaycanın çiçəklənməsi, tərəqqisi və rifahı naminə bütün qüvvə və bacarığını səfərbər edən ümummilli liderimiz Heydər Əliyev diaspor quruculuğunda da sözün əsl mənasında bir inqilab etmiş oldu. Məhz onun səyi və təşəbbüsü ilə 31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının birlik və həmrəylik günü elan edilib və hər il təntənə ilə qeyd olunur. Xarici ölkələrə dövlət başçısı kimi səfərləri zamanı Heydər Əliyev müntəzəm olaraq soydaşlarımızla görüşlər keçirmiş, onların müxtəlif təşkilatlarda və cəmiyyətlərdə birləşmələri üçün dəyərli tövsiyələrini vermişdir. Bu işin davamı olaraq 2001-ci ildə Bakıda Dünya Azərbaycanlılarının I qurultayı keçirildi. Az sonra isə Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradıldı. Bütün bunlar diaspor quruculuğunun təməl daşları idi və ümummilli liderimiz bunu etdi. Ulu öndərin qoyub getdiyi tövsiyə və tapşırıqları yerinə yetirmək, güclü və nüfuzlu diaspor quruculuğuna nail olmaq isə bizlərin üzərinə düşür.

Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin birbaşa fəaliyyət proqramına daxil olan diaspor işi sahəsində çox mühüm addımlar atılıb. Dünyanın müxtəlif ölkələrinə səpələnmiş soydaşlarımızın bir araya gətirilməsi işində, ayrı-ayrı ölkələrdə çoxlu sayda cəmiyyət və qurumların yaradılmasında xeyli işlər görülüb. Dövlət Komitəsinin gördüyü işlər təkcə bununla tamamlanmır. Özünün elmi, intellekti, bilik və bacarığı ilə dünyada tanınmış soydaşlarımızın aranıb axtarılması, Azərbaycanın dostlarının xalqımıza tanıtılmasında da böyük səylər göstərilir.

Dövlət Komitəsinin köməyi, iştirakı və təşəbbüsü ilə görülən bu işləri biz şərti olaraq diaspor quruculuğunun birinci fazası adlandırma bilərik. Diaspor quruculuğunun ikinci mərhələsində isə yaradılmış ayrı-ayrı cəmiyyətləri regionlar üzrə daha böyük qurumlarda birləşdirmək məsələsi durur. Artıq Dövlət Komitəsi bu istiqamətdə də mühüm addımlar atıb. Avropa Azərbaycanlıları Konqresi, Türkiyə-Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyası (TADF), Belarus Azərbaycanlıları Konqresi, Moldova Azərbaycanlıları Konqresi və digərlərinin təsis edilməsi bu qəbildən görülən işlər sırasındadır.

Bütün bu və ya digər işlərin görülməsində təcrübə toplamaq, qabaqcıl və mütərəqqi ideyalara əsaslanmaq çox vacibdir. Odur ki, Dövlət Komitəsi öz işini məhz mütərəqqi ideyaları öyrənmək, onlardan səmərəli istifadə etmək yönündə qurur. Dövlət Komitəsinin əməkdaşları xidməti ezamiyyətdə olduqları ölkələrdəki digər millətlərin diaspor təşkilatları ilə maraqlanır, bu ölkələrin öz soydaşları üçün tətbiq etdikləri mütərəqqi ideyaları öyrənirlər.

Bu ilin oktyabrında Latviya Respublikası İctimai İnteqrasiya Nazirliyinin dəvəti ilə bu ölkədə olan Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti burada yaradılan İctimai İnteqrasiya Fondunun işi ilə tanış olub. Məlum olub ki, fond öz işini Latviyada ictimai inteqrasiya problemlərinin prinsipləri əsasında qurur və ayrı-ayrı milli azlıqların cəmiyyətləri tərəfindən fonda daxil olan layihələri öyrənir və onun həcminə uyğun olaraq 4 mindən 100 min avroyadək pul ayırır. 3 il ərzində fonda 2500 layihə daxil olub və bunlardan 600-ü maliyyələşdirilib. 2003-cü ildə fondun büdcəsi 2 milyon, 2004-cü ildə 6 milyon avro olub. 2005-ci ildə isə 10 milyon avro civarında planlaşdırılır.

Fond eyni zamanda, xaricdə fəaliyyət göstərən latış diasporuna aid layihələri də maliyyələşdirir.

Fondun bizim üçün marağı ondan irəli gəlir ki, Azərbaycan Diaspor Fondunun yaradılması da bu günün prioritet məsələlərdən biridir və bu fond yaradıldıqdan sonra onun istifadə edilməsində Latviya modeli önəmli rol oynaya bilər.

Fondun daha bir maraqlı cəhəti diqqət çəkir. 2002-ci ildən fond ənənəvi şəkildə "Cəmiyyətin birliyi uğrunda" adlı mükafat da təsis etdirib və bu mükafat Latviyada cəmiyyətin inteqrasiya proseslərində xüsusi rol oynamış şəxslərə və cəmiyyətlərə verilir.

Daha bir maraqlı məqam - Litva hökuməti tərəfindən təsdiq edilmiş diasporun mədəniyyət və təhsil məsələləri üzrə proqramın həyata keçirilməsidir. Bu proqramın əsas məqsədi xaricdəki Litva birliklərinin üzvləri arasında mədəni irsin qorunub saxlanılmasıdır. Departament Litvadan kənar 100-dən çox bazar günü məktəbini maliyyələşdirir və bu məktəbləri təhsil vəsaitləri ilə yüksək səviyyədə təmin edir. Qeyd etmək kifayətdir ki, departament təkcə Belarusdakı Litva məktəbləri üçün ildə 300 min avrodan çox vəsait xərcləyir.

Nümayəndə heyətinin Polşa hökumətinin Vilynədə fəaliyyət göstərən Polşa Mədəniyyət Evi ilə tanışlığında da maraqlı cəhətlər çoxdur. Belə ki, Polşa hökuməti bu mədəniyyət evinin inşası üçün 20 milyon ABŞ dolları xərcləyib. Mədəniyyət evində Litvada yaşayan polyaklara öz mədəni irsini qoruyub saxlamaq üçün hər cür şərait yaradılıb. Burada ayrı-ayrı cəmiyyətlər, qeyri-hökumət təşkilatları üçün ayrılmış ofislər fəaliyyət göstərir. Ölkədə məskunlaşan qeyri-millətlər özlərinin bir çox tədbirlərini burada keçirmək imkanına malikdirlər.

Bütün bu kimi qabaqcıl ideya və təcrübələrdən bəhrələnmə gələcəkdə diasporumuzun inkişafına və lobbicilik fəaliyyətinin tərəqqisinə təkan vermiş olardı.

Qabaqcıl ideya və novatorluğu layiqincə qiymətləndirən Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərliyi Baltikyanı ölkələrin və ümumən dünya təcrübəsində qəbul olunmuş modellərdən bəhrələnməyi diaspor quruculuğu işində önəmli cəhətlərdən biri sayır.

www.diaspora.az

22.11.2004

Estoniya da Azərbaycan Diasporunun formalaşması yüksək səviyyədədir

Süleyman

Cəfər Məmmədov: “Yəhudi lobbisi və türk diasporası ilə əlaqələrimiz çox yaxşıdır”.

Son illər Azərbaycandan kənarda yaşayan soydaşlarımızın bir araya gəlməsi istiqamətində təqdirəlayiq tədbirlər həyata keçirilir. Məhz bu tədbirlər nəticəsində artıq xaricdə yaşayan azərbaycanlılar özünü tam mənada tanıdıb, yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında fəal rol oynamağa başlayıblar.

Avropa Azərbaycanlıları Konqresi, Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyası və bu kimi qurumların təsis edilməsi diasporamızın formalaşmasına, onun dünyada söz sahibinə çevrilməsində bəhrəsini verir.

Dünyanın müxtəlif ölkələrində olduğu kimi, Estoniyada yaşayan azərbaycanlılar da bu istiqamətdə fəalliq nümayiş etdirirlər. Estoniyada “Ocaq” Cəmiyyətinin təsisçilərindən olan Cəfər Məmmədov da bu ölkədə Azərbaycan diasporasının formalaşması prosesinin yüksək səviyyədə getdiyini deyib. Estoniyadakı həmyerlimiz bizimlə müsahibədə bəzi problemlərin olduğunu da bildirib.

Estoniya da azərbaycanlılar özlərini tanıdıblar

- Cəfər müəllim, Estoniyada Azərbaycan diasporasının formalaşması hazırda hansı mərhələdədir və bu proses qanəedicirmi?

- Estoniyada Azərbaycan diasporasının formalaşması çox yüksək səviyyədə gedir. Bu ölkənin parlamentində demək olar ki, Azərbaycan diasporası var. Azərbaycanlı Eldar Əfəndiyev parlamentin üzvüdür. Eyni zamanda Azərbaycan-Estoniya-Türkiyə qrupunun da rəhbəri Eldar Əfəndiyevdir. Estoniyada Azərbaycana qarşı münasibət getdikcə yaxşılaşır. Bu gün üçün Azərbaycan diasporası Estoniyada yüksək səviyyədə fəaliyyət göstərir.

- Azərbaycanlıların seçkili orqanlarda iştirakı və ya rəhbər vəzifələrdə çalışması nə dərəcədə mümkündür?

- Estoniyada həmin proseslər tam demokratik şəkildə olur. Bu ölkə Avropa Birliyinin üzvüdür. Ona görə də həmin proseslər demokratik prinsiplər əsasında baş verir. Azərbaycan da bu yöndə eyni yol gedir. Ancaq deyərdim ki, Estoniya bu sahədə bizdən bir az öndədir. 2001-ci ildə Niyazi Hacıyev adlı azərbaycanlı parlamentə namizədliyini irəli sürmüşdü. Ancaq qələbə qazana bilmədi. Baxmayaraq ki, seçkilər tam demokratik şəkildə keçirilmişdi. Estoniya parlamentinə namizədliyini vermək üçün sadəcə, bu ölkənin vətəndaşı olmaq əsas şərtidir.

- Xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızın daha çox biznes fəaliyyətinə üstünlük verdiyi bildirilir. Bəs Estoniyada vəziyyət necədir? Orada yaşayan azərbaycanlılar bu ölkədə cərəyan edən siyasi proseslərə fəal şəkildə müdaxilə edə bilirlərmi?

- Əlbəttə, bu, bizim əsl zəif nöqtəmizdir. Təhsili olan və ya olmayan Azərbaycandan kənarda, ilk növbədə, bazar axtarır, biznes fəaliyyətinə can atır. Estoniyada da, azərbaycanlılar əsasən biznes sahəsində

fəaliyyət göstərirlər. Öz bacarıqları hesabına hətta bəziləri ofis, idarə, firma yaradır. Eyni zamanda azərbaycanlılardan dövlət və ictimai vəzifələrdə işləyənlər, universitetdə dərs deyənlər də var. Orta məktəblərdə müəllim çalışanlar da az deyil. Yəni demək olmaz ki, Estoniyadakı azərbaycanlıların hamısı bizneslə məşğul olurlar. Azərbaycanlılar Estoniyada bütün sahələrdə özlərini tanıdırlar.

Azərbaycanlıların siyasi fəaliyyəti ermənilərdən üstündür

- Estoniyada fəaliyyət göstərən digər diaspora təşkilatları ilə əlaqələr hansı səviyyədədir?

- Yəhudi lobbisi və türk diasporası ilə əlaqələrimiz çox yaxşıdır. Türkiyənin Estoniyadakı səfiri ilə mütəmadi olaraq görüşürük. Müəyyən məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparırıq. 2003-cü ildə yəhudilərlə birgə toplantımız keçirildi və həmin görüşə Türkiyənin Estoniyadakı səfiri də dəvət edilmişdi.

- Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması Estoniyada yaşayan soydaşlarımızın bir araya gəlməsinə nə dərəcədə təkan verdi?

- Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması Estoniyada yaşayan soydaşlarımızın bir araya gəlməsinə çox böyük təkan verdi. Estoniyada yaşayan azərbaycanlılar bura gələrkən Dövlət Komitəsi çox köməklik göstərir. Komitənin yaradılmasının böyük əhəmiyyəti var. Komitənin sədri Nazim İbrahimov Estoniyada səfərdə olub, yüksək səviyyədə görüşlər keçirib. Eyni zamanda bu ölkədəki Azərbaycan diasporasına da tövsiyələr, məsləhətlər verib. Ondan bir müddət öncə 20 Yanvar hadisələri ilə əlaqədar azərbaycanlıların Estoniyada təşkil etdiyi tədbirə XÖYAİDK əməkdaşları gəlmişdi. Həmin tədbir də yüksək səviyyədə keçirildi və Estoniya prezidentinin köməkçisi həmin mərasimdə iştirak etdi.

- Estoniyadakı erməni diasporunun fəaliyyəti necədir və onlar Azərbaycan diasporasının fəaliyyətinə mane ola bilirlərmi?

- Yox. Onlar azərbaycanlılara heç bir təsir göstərə bilməzlər. Azərbaycanlıların Estoniyadakı siyasi fəaliyyəti ermənilərdən üstündür. Estoniya parlamenti üzvlərinin əksəriyyətinin Azərbaycana müsbət münasibəti var. Bu, Azərbaycan diasporasının fəaliyyəti nəticəsində mümkün olub.

- Estoniyadakı Azərbaycan cəmiyyətləri ölkəmizin həqiqətlərini dünyaya çatdırma bilirlərmi?

- Məqam düşəndə Azərbaycan həqiqətləri dünyaya çatdırılır. Vaxtilə bu ölkədə "Azərbaycan" qəzeti nəşr olunurdu və orada lazımi məlumatlar gedirdi... Hazırda da Estoniyada dərc edilən qəzetlərdə Azərbaycan barədə müəyyən məqalələr çap olunur. Ermənilərdən kimsə Azərbaycan əleyhinə yazı yazanda dərhal ona reaksiya verilir və onun qarşısı alınır.

Ümum Azərbaycan marağında çəkici bir yerə vururuq

- Azərbaycanlılar Estoniyada əsasən hansı problemlərlə üzləşirlər?

- Əsasən gedib-gəlmək məsələsi çətinlik törədir. Estoniyada Azərbaycanın səfirliyi olmadığından, bu məsələ problem olaraq qalır. Estoniyadakı Azərbaycan Cəmiyyətinə də müraciətlər məhz bununla bağlı olur. Azərbaycan bayrağı da həmin cəmiyyətin binası qarşısında dalğalanır.

- Azərbaycan dilinin unudulmaması üçün hansı tədbirlər görülür?

- Estoniyada ana dili qorunur. Azərbaycanlılar həmişə evlərində ana dilində danışırlar. Buna görə də ana dili unudulmur. Paralel olaraq, azərbaycanlı uşaqlar eston və ingilis dilində tədris alırlar ki, bu da onların

gələcəkdə hakimiyyət orqanlarında təmsil olunmasına şərait yaradır. Artıq Estoniyada Azərbaycan məktəbləri fəaliyyət göstərir.

- Tədris vəsaiti problemi necə həll olunur?

- 1990-cı ildə ilk məktəb açılanda Estoniya Mədəniyyət Fondu köməklik göstərir, müəyyən miqdarda məktəbin fəaliyyəti üçün vəsait ayırırdı. Hazırda da Azərbaycana gələn soydaşlarımız buradan müəyyən miqdarda tədris vəsaiti alıb aparır.

- Estoniyadakı Azərbaycan cəmiyyətləri arasında birlik mövcuddurmu? Bəzən müxtəlif cəmiyyətlər arasında fikir ayrılığı olduğu bildirilir.

- Düzdür, Estoniyadakı Azərbaycan cəmiyyətləri arasında həmişə fikir ayrılığı olub. Bu fikir ayrılığı da şəxsi maraqlardan irəli gəlir. Bundan başqa Estoniyada Azərbaycanı istəməyən ermənipərəst qüvvələr var ki, onlar cəmiyyətlər arasında problem yaratmaq istəyirlər. Biz də öz növbəmizdə Nazim İbrahimovun Estoniya səfəri çərçivəsində bütün Azərbaycan cəmiyyətlərini bir araya gətirib birlikdə olduğumuzu sübuta yetirdik. Bütün Azərbaycan cəmiyyətlərinin sədrlərinin imzası ilə Estoniyada çıxan qəzetlərə məqalə göndərdik və təsdiq etdik ki, bu ölkədəki azərbaycanlılar bir yerdədirlər. Cəmiyyətlər arasında müəyyən fikir ayrılığı olsa da, ümumAzərbaycan marağında çəkici bir yerə vururuq.

Olaylar

08.12.2004

Rusiyadakı Diasporumuzun fəaliyyəti geniş vüsət almaqdadır

Qalib Kərimov

Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin fəal regional təşkilatlarından biri də Həştərxan vilayətində fəaliyyət göstərir. Bu regionda 25-30 minə qədər soydaşımız yaşayır. Onlar vilayətin ictimai və mədəni həyatında fəal iştirak edirlər. Son vaxtlar Həştərxan vilayəti ilə respublikamız arasında bir çox sahələrdə münasibətlər daha da genişlənmişdir. Dekabrın ilk günləri Azərbaycanın Rusiya Federasiyasındakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Ramiz Rzayevin bu regiona səfəri də bunu sübut edir. Səfiri müşayiət edənlər sırasında Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin rəsmisi Eldar Quliyev də vardır. Nümayəndə heyəti vilayətdə bir sıra mühüm görüşlər keçirəcək və bu görüşlər sırasına ÜAK-ın regional təşkilatı ilə olan görüşlər də daxildir.

Diqqət çəkən məsələlərdən biri də Həştərxan vilayətində fəaliyyət göstərən ÜAK-ın regional təşkilatının rəhbəri Mirhacı Hüseynovun Həştərxan şəhər soveti deputatlığına namizədliyinin irəli sürülməsi məsələsidir. Vilayət rəhbərliyi ilə keçirilən görüşlərdə bu məsələnin də müsbət həll olunması istiqamətində söhbətlər aparılmışdır.

Aparılan danışıqlar sırasında vilayətdə Azərbaycanın fəxri konsulluğunun açılması məsələsi də müzakirə obyektinə olmuşdur. Bu məsələnin müsbət həlli isə gələcəkdə bu regiondakı diasporumuzun inkişafına və soydaşlarımızın regionun dövlət strukturlarında daha çox təmsil olunmalarına şərait yaradacaqdır.

www.diaspora.az

09.12.2004

Kanadadakı "Bakılı" Diaspor cəmiyyəti Azərbaycanın təbliğinə həsr olunmuş müxtəlif tədbirlər keçirir

Kanadada fəaliyyət göstərən "Bakılı" cəmiyyəti dekabr ayının 12-də Ottava şəhərində ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin vəfatının il dönümü ilə bağlı anma mərasimi keçirəcəkdir.

Xatırlatmaq istərdik ki, Kanadada fəaliyyət göstərən bu cəmiyyət öz ətrafında bu şimal ölkəsində məskunlaşan soydaşlarımızı cəmləşdirməklə xalqımızın adət və ənənələrini, mədəni irsini yaşatmaq istiqamətində xeyli iş görmüşdür. Cəmiyyətin sədri Adil Quliyevin Dövlət Komitəsinə göndərdiyi məlumatda bildirilir ki, Kanadada fəaliyyət göstərən cəmiyyətimiz vaxtaşırı digər xalqların da diaspor təşkilatları ilə əlaqələr qurur və Azərbaycan həqiqətlərini, xalqımızın tarixini, mədəniyyətinin təbliği ilə bağlı müxtəlif səpgili tədbirlər keçirir. Belə tədbirlərdən biri də dekabr ayının 5-də Monrealda fəaliyyət göstərən "Rus evi" və Bolqar cəmiyyəti ilə birlikdə keçirdiyimiz mədəni-kütləvi tədbir idi.

Cəmiyyətin sədri onu da bildirir ki, özümüzün mətbu orqanımızı yaratmaq, Dilimizi və mədəniyyətimizi unutmamaq və təbliğini gücləndirmək məqsədilə məktəb açmaq və "Azərbaycan evi" mədəniyyət mərkəzinin yaradılması istiqamətində iş aparırıq.

www.diaspora.az

11.12.2004

Bütün Dünyada yaşayan Azərbaycanlılara qayğı

Süleyman

Bu gün dünyanın elə bir inkişaf etmiş ölkəsi yoxdur ki, orada azərbaycanlılar yaşamasın. Hazırda inkişaf etmiş bütün ölkələrdə azərbaycanlılar yaşayır və soydaşlarımız həmin ölkələrin ictimai-siyasi həyatında mühüm rol oynayırlar. Milyonlarla soydaşımız Amerikadan tutmuş Avropaya qədər, eləcə də Asiyada, həmçinin Afrikanın bir sıra şəhərlərində Azərbaycanı, onun diasporunu təmsil edir. Məhz xarici ölkələrdəki diasporumuzun fəaliyyəti nəticəsində indi dünyanın müxtəlif ölkələrində Azərbaycan dilində yüzlərlə qəzet və jurnal nəşr edilir, ayrı-ayrı ölkələrin radio və televiziylarında Azərbaycan dilində verilişlər səslənir.

Dünyada yaşayan azərbaycanlıların həmrəyliyi daha da gücləndirmək və birliyi möhkəmləndirmək məqsədilə ölkədə, istər dövlət, istərsə də ictimai və elmi təşkilatlar səviyyəsində xeyli işlər görülmüş və həmin işlər bu gün də davam etməkdədir. Müstəqillik əldə etdikdən sonra Azərbaycan diasporasının fəaliyyətinin genişlənməsi və intensivləşməsi, onun dünyada tanınmasına xüsusi diqqət ayrılıb. Məhz bu sahədə də ümummilli lider, mərhum prezident Heydər Əliyevin əvəzsiz xidmətləri olub. Heydər Əliyevin “Bütün ölkələrdə soydaşlarımız bir-birinə həmrəy, birgə olmalı, Azərbaycanın, millətimizin, müstəqil ölkəmizin naminə birləşməlidirlər” çağırışından sonra Azərbaycan diasporunun fəaliyyətində güclü canlanma, məqsədyönlü iş birliyi daha geniş şəkildə özünü büruzə verdi. Ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycan diasporasının formalaşmasına iki aspektdən təsir göstərdi. Birincisi, ölkə başçısı xarici səfərlərdə olduğu zaman dövlət başçıları, rəsmi dairələr, eləcə də soydaşlarımızla görüşür, onlara geniş məlumatlar verir, erməni təcavüzkarlarının əsl simasını açıb göstərirdi. Heydər Əliyevin bu səfərləri və keçirdiyi görüşlərin nəticəsi olaraq həmin ölkələrdə diasporamızın inkişafı üçün real zəmin yaranır, soydaşlarımıza qarşı formalaşan mənfi münasibət aradan qalxır, onlar üçün əlavə imkanlar açılırdı. Bu da öz növbəsində xarici ölkələrdəki azərbaycanlıların geniş istiqamətdə fəaliyyət göstərməsində mühüm əhəmiyyət kəsb edirdi.

İkincisi, Heydər Əliyev xarici ölkələrdəki soydaşlarımız, eləcə də ölkəmizə gəlmiş diaspor nümayəndələri ilə keçirdiyi görüşlərdə onlar qarşısında son dərəcə vacib və aktual məsələ qaldırırdı ki, həmin işləri yerinə yetirmədən diaspora fəaliyyətini lazımi səviyyədə qurmaq çətin idi. Mərhum prezident Heydər Əliyev dəfələrlə çıxışlarında qeyd edib: “Mənim həmişə arzum olub ki, azərbaycanlılar təkə öz doğma vətənlərində yox, dünyanın hər yerində yaşaya bilsinlər. Çünki müstəqil dövlətimizi başqa ölkələrdə də yaxşı təmsil etmək, tanımaq üçün təkə səfirlik açmaq kifayət deyil. Azərbaycanlıların ayrı-ayrı ölkələrdə yaşaması, həmin ölkənin həyatında yaxından iştirak etməsi xalqımızın nəyə qadir olduğunu göstərir. Azərbaycanlılar təkə respublikamızda yox, dünyanın hər bir ölkəsində yaşaya, özlərinə layiqli yer tuta bilərlər. Azərbaycan dövlətinin prezidenti kimi isə mənim borcum bütün dünyada yaşayan azərbaycanlılara qayğı göstərməkdən ibarətdir”.

Doğrudan da, ümummilli lider Heydər Əliyev prezident olduğu dövrdə bu istiqamətdə durmadan çalışdı və bu sahədə töhfələrini verdi. Mərhum prezidentin Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması barədə verdiyi qərar da diasporamızın formalaşmasına öz müsbət təsirini göstərdi.

Məhz Heydər Əliyevin bir neçə il öncə atdığı tarixi addımın nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycan diasporu özünü dünyada tam mənada tanıda bilib. H.Əliyevin əməyi sahəsində yaradılan dövlət komitəsi bu gün mərhum prezidentin tapşırıq və tövsiylərini əsas götürərək üzərinə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirir.

OLAYLAR

17.12.2004

Rostovda “Ümumrusiya Azərbaycan Konqresi”nin nümayəndəliyi açılıb

“Ümumrusiya Azərbaycan Konqresi”nin fəaliyyət dairəsinə Rostov vilayəti də daxil olub. Bu gün Rostov şəhərində bu təşkilatın regional nümayəndəliyinin açılış mərasimi keçirilib. Konqresin rəhbərləri təşkilatın qarşısında duran əsas vəzifələrin həyata keçirilməsi istiqamətində yerli diaspora nümayəndələri ilə müzakirələr keçirib. Konqresin Rostov nümayəndəliyinin qarşısına Azərbaycanın mədəni irsinin qorunması, azərbaycanlılar üçün bazar günü məktəblərinin açılması, iki dövlət arasında mədəni, ictimai əlaqələrin qurulması vəzifələri qoyulub. Qeyd edək ki, “Ümumrusiya Azərbaycan Konqresi” 2001-ci ildə təsis olunub və Rusiyanın 67 regionunda nümayəndəliyi var. Konqresin fəaliyyət dairəsinə Rostov vilayəti də daxildir, bu vilayətdə 20 min azərbaycanlı yaşayır.

/APA/

21.12.2004

Hollandiyanın paytaxtı Haaqa şəhərində daha bir Diaspor təşkilatımız fəaliyyətə başlamışdır

Avropa-Qafqaz Elm və Mədəniyyət Mərkəzi kimi fəaliyyət göstərəcək bu təşkilatın rəhbəri Gülşən Kazımova Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsində olmuş və Komitə sədri ilə görüşmüşdür.

Gülşən Kazımova artıq on bir ildir ki, Hollandiyada yaşayır. O, Amsterdam universitetinin “Avropa bilimleri və hüquq” fakültəsini bitirmiş, hüquq elmləri namizədidir. Bu soydaşımız Avropada ilk qadın alimdir ki, elmi işinin mövzusu bütövlükdə Dağlıq Qarabağa və onun tarixinə həsr edilmişdir. Uzun müddət Haaqa kolleclərində ingilis və rus dillərindən dərs demiş, ictimai işlərdə çalışmış, “Avropa-İslam Yardım Təşkilatı” adlı qurumun rəhbərlərindən biridir. Bu təşkilatın xətti ilə kimsəsiz və köməksiz uşaqlara yardımlar edən Gülşən Kazımova eyni zamanda “Avropa-İslam Qadınlarının Platformu”nun tələbə-gənclər təşkilatının rəhbərlərindən biridir.

Bundan başqa Bakı məktəbləri ilə Haaqa məktəbləri arasında dostluq əlaqələrinin yaradılması arzusunda olan soydaşımız Bakının 193 və 77 sayılı məktəblərdə olmuş, həmin məktəblərin rəhbərləri ilə söhbət etmiş və razılıq əldə olunmuşdur. Razılışmaya əsasən, ilk öncə bu məktəblərdən iki əlaçı şagird Hollandiya məktəblərində olacaq, sonra isə Hollandiyalı şagirdlər Bakı məktəblərinin qonağı olacaqlar.

Hollandiyada diaspor təşkilatımızın fəal təmsilçisi olan Gülşən Kazımova Bakıdakı səfəri zamanı Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyində də olmuş, Nazir müavini Sevda Məmmədaliyeva ilə Haaqada keçirməyi planlaşdırdığı Azərbaycan mədəniyyət günləri haqqında danışıqlar aparmışdır. Gülşən Kazımovanın sözlərinə görə mədəniyyət günləri gələn ilin birinci yarısında baş tuta bilər.

www.diaspora.az

22.12.2004